

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความรับผิดชอบด้านการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย
โรงเรียนสตรีวัดอัมพรสวรรค์ กรุงเทพมหานคร

สารนิพนธ์
ของ
นางสาวกมลวิทย์ วันวิชัย

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาการศึกษา
พฤษภาคม 2545
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

340.1523

ก1344

ด.3

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความรับผิดชอบด้านการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย
โรงเรียนสตรีวัดอัมพรสวรรค์ กรุงเทพมหานคร

บทคัดย่อ

ของ

นางสาวกมลวรินทร์ วันวิชัย

31 ก.ค. 2545

ท 148486

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาการศึกษา

พฤษภาคม 2545

ท 148485

กมลวัฒน์ วันวิชัย. (2545). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความรับผิดชอบด้านการเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสตรีวัดอัมพรสวรรค์ กรุงเทพมหานคร. สารนิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ : รองศาสตราจารย์กมลรัตน์ กรีทอง.

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีจุดมุ่งหมาย เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความรับผิดชอบด้านการเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสตรีวัดอัมพรสวรรค์ กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2544 จำแนกได้ดังนี้ คือ ปัจจัยด้านส่วนตัว ได้แก่ ระดับชั้น แผนการเรียน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และบุคลิกภาพ ปัจจัยด้านครอบครัว ได้แก่ สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง และความคาดหวังของผู้ปกครอง ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน ได้แก่ บรรยากาศการเรียนการสอน สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู และสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน

กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายโรงเรียนสตรีวัดอัมพรสวรรค์ กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2544 ที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 , 5 และ 6 จำนวน 261 คน ที่ได้มาจากการสุ่มแบบแบ่งชั้นจากประชากร เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ได้แก่ แบบสอบถามปัจจัยที่ส่งผลต่อความรับผิดชอบด้านการเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ การหาสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ

ผลการศึกษาปรากฏดังนี้

1. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความรับผิดชอบด้านการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสตรีวัดอัมพรสวรรค์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มี 6 ปัจจัย ได้แก่ แผนศิลป์ (X_5) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง (X_6) บุคลิกภาพ (X_9) สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง (X_{10}) สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู (X_{13}) และสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน (X_{14})

2. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ทางลบกับความรับผิดชอบด้านการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสตรีวัดอัมพรสวรรค์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มี 2 ปัจจัย ได้แก่ แผนวิทย์ (X_4) และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปานกลาง (X_4)

3. ปัจจัยที่ไม่มีความสัมพันธ์กับความรับผิดชอบด้านการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสตรีวัดอัมพรสวรรค์ มี 6 ปัจจัย ได้แก่ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 (X_1) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 (X_2) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 (X_3) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ (X_8) ความคาดหวังของผู้ปกครอง (X_{11}) และบรรยากาศการเรียนการสอน (X_{12})

4. ปัจจัยที่ส่งผลต่อความรับผิดชอบด้านการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสตรีวัดอัมพรสวรรค์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มี 4 ปัจจัย โดยเรียงลำดับจากปัจจัยที่ส่งผลมากที่สุดไปน้อยที่สุด คือ บุคลิกภาพ (X_9) สัมพันธภาพระหว่าง

นักเรียนกับครู (X_{13}) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง (X_6) และสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง (X_{10}) ซึ่งปัจจัยทั้ง 4 ปัจจัยนี้สามารถร่วมกันทำนายความแปรปรวนความรับผิดชอบด้านการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสตรีวัดอัมพรสวรรค์ ได้ร้อยละ 38.60

5. สมการที่สามารถพยากรณ์ความรับผิดชอบด้านการเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสตรีวัดอัมพรสวรรค์ ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 คือ

5.1 สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ

$$\hat{Y} = 0.786 + 0.546 X_9 + 0.574 X_{13} + 3.357 X_6 + 0.091 X_{10}$$

5.2 สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$Z = 0.366 X_9 + 0.347 X_{13} + 0.152 X_6 + 0.130 X_{10}$$

FACTORS EFFECTING ON LEARNING RESPONSIBILITY OF UPPER – LEVEL
SECONDARY STUDENTS OF STREE WAT APSORNSAWAN SCHOOL
IN BANGKOK

AN ABSTRACT
BY
MISS KAMOLWAT WANWICHAI

Presented in partial fulfillment of the requirements
for the Master of Education degree in Educational Psychology
at Srinakharinwirot University
MAY 2002

Kamolwat Wanwichai. (2002). *Factors Effecting on Learning Responsibility of Upper – Level Secondary Students of Stree Wat Apsornsawan School in Bangkok.*
Master of Education , M.Ed. (Educational Psychology). Bangkok : Graduate School, Srinakharinwirot University. Project Advisor : Assoc. Prof. Kamolrat Greethong.

The purpose of this research was to study factors effecting on learning responsibility of upper – level secondary students of Stree Wat Apsornsawan school in Bangkok in academic year 2001 and to determined the Significantly impact of factors of personal data : class levels, academic plans, achievements and personality. Factor of family : parent – student relationships and parental's expectation. Factor of school environment : learning atmosphere, teacher – student relationships and peer – student relationships.

The samples of 261 were upper – level secondary students of Stree Wat Apsornsawan school in Bangkok in academic year 2001 class level IV, V and VI were drawn by stratified random sampling from the population. The research instrument was the factors effecting on learning responsibility of upper – level secondary students questionnaires. The data was analyzed by The Pearson Product Moment Correlation Coefficient and Stepwise Multiple Regression Analysis.

The results of the study were as follows :

1. There were significantly positive correlation among upper – level secondary students of Stree Wat Apsornsawan school in Bangkok, Art plans, high achievements, personality, parent – student relationships, teacher – student relationships, peer – student relationships and learning responsibility at .01 level.
2. There were significantly negative correlation upper – level secondary students of Stree Wat Apsornsawan school in Bangkok, Science plans, middle achievements and learning responsibility at .05 level
3. There were no significantly correlation among upper – level secondary students of Stree Wat Apsornsawan school in Bangkok, class level IV, V and VI, low achievements, parental's expectation, learning atmosphere and learning responsibility.
4. Factors were significantly effecting on learning responsibility of upper – level secondary students of Stree Wat Apsornsawan school in Bangkok, ranking from the most to the least were personality, teacher – student relationships, high

achievements and parent – student relationships at .01 level. These factors could predicted to learning responsibility of upper – level secondary students of Stree Wat Apsornsawan school in Bangkok about percentage of 38.60

5. The significantly predicted equation of learning responsibility of upper – level secondary students of Stree Wat Apsornsawan school in Bangkok at .01 level were as fallows :

5.1 In term of raw scores were :

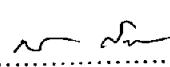
$$\hat{Y} = 0.786 + 0.546 X_9 + 0.574 X_{13} + 3.357 X_6 + 0.091 X_{10}$$

5.2 In term of standard scores were :

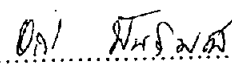
$$Z = 0.366 X_9 + 0.347 X_{13} + 0.152 X_6 + 0.130 X_{10}$$

อาจารย์ที่ปรึกษา ประธานคณะกรรมการการบริหารหลักสูตรและคณะกรรมการสอบ ได้พิจารณา
สารนิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
วิชาเอกจิตวิทยาการศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

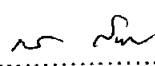
อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์

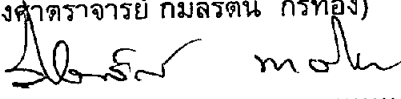

(รองศาสตราจารย์ กมลรัตน์ กรีทอง)

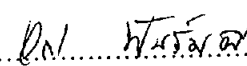
ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร

(รองศาสตราจารย์ ดร.อารี พันธุ์มณี)

คณะกรรมการสอบ

(รองศาสตราจารย์ กมลรัตน์ กรีทอง)

(อาจารย์ วิไลลักษณ์ พงษ์โสภา)

(รองศาสตราจารย์ ดร.อารี พันธุ์มณี)

อนุมัติให้รับสารนิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษา
มหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาการศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

(รองศาสตราจารย์ ดร.คมเพชร จิตรสุกุล)

วัน ๑ เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2545

ประกาศคุณูปการ

สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความสามารถอย่างยิ่งของ รองศาสตราจารย์กมลรัตน์ กรีทอง อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ที่กรุณาให้คำปรึกษา ข้อเสนอแนะ ตลอดจนตรวจแก้ไข ข้อบกพร่องต่างๆ ตั้งแต่เริ่มดำเนินการจนสำเร็จเรียบร้อยสมบูรณ์ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ เป็นอย่างสูง

ขอกราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร.อารี พันธุ์มณี และอาจารย์วิไลลักษณ์ พงษ์โสภา ที่กรุณาเป็นกรรมการสอบสารนิพนธ์ พร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะอันเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง

ขอกราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร.อารี พันธุ์มณี ผู้ช่วยศาสตราจารย์พรณรัตน์ พลอยเลื่อมแสง และอาจารย์ ดร.พาสนา จุรัตน์ ที่กรุณาเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจเครื่องมือ พร้อมทั้งให้คำแนะนำอันเป็นประโยชน์ต่องานวิจัยครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ในภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษาทุกท่าน ที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้แก่ผู้วิจัย

ขอกราบขอบพระคุณผู้อำนวยการโรงเรียนสตรีวัดมหาพฤฒาราม ในพระบรมราชินูปถัมภ์ และอาจารย์แนะแนวทุกท่านที่กรุณาให้ความอนุเคราะห์ และให้ความช่วยเหลือ ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ในการพัฒนาเครื่องมือการวิจัย และขอขอบคุณนักเรียนทุกคนที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามเพื่อการวิจัยครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณผู้อำนวยการโรงเรียนสตรีวัดอัมพวันสรวรรค์ อาจารย์ชัยณรงค์ เพ็ชรเยี่ยม และอาจารย์สุชาติา เพ็ชรเยี่ยม ที่กรุณาให้ความอนุเคราะห์ และให้ความช่วยเหลือ ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นอย่างดี และขอขอบคุณนักเรียนทุกคนที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามเพื่อการวิจัยครั้งนี้

ขอขอบพระคุณ คุณประเวช ชำนาญ และคุณพงศ์เทพ เกตุไสว ที่ให้ความช่วยเหลือ ในการวิเคราะห์ข้อมูล และให้คำปรึกษาอย่างดียิ่ง

ขอขอบคุณพี่ๆ เพื่อนๆ น้องๆ จิตวิทยาการศึกษาทุกคน ที่ให้ความช่วยเหลือและให้กำลังใจด้วยดีเสมอมา

ท้ายที่สุดนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา ที่ให้การสนับสนุนการเรียนและให้ทุนทรัพย์ ตลอดจนให้ความรัก ความห่วงใยและให้กำลังใจผู้วิจัยด้วยดีเสมอมา

คุณค่าและประโยชน์ทั้งหมดที่เกิดขึ้นจากการวิจัยครั้งนี้ ขอมอบแด่บิดา มารดา บุรพคณาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่าน ที่ได้อบรมสั่งสอนและปลูกฝังคุณธรรมความดี ตลอดจน ประสิทธิ์ประสาทวิชาการศึกษาความรู้ให้กับผู้วิจัยตั้งแต่ต้นจนถึงปัจจุบัน

กมลวิทย์ วันวิชัย

สารบัญ

บทที่		หน้า
1	บทนำ.....	1
	ภูมิหลัง.....	1
	ความมุ่งหมายในการศึกษาค้นคว้า.....	3
	ความสำคัญในการศึกษาค้นคว้า.....	3
	ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า.....	4
	นิยามศัพท์เฉพาะ.....	5
	กรอบแนวคิดการศึกษาค้นคว้า.....	8
	สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า.....	9
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	10
	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบด้านการเรียน.....	10
	เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบด้านการเรียน.....	10
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบด้านการเรียน.....	19
	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า.....	23
	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน.....	23
	เอกสารที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน.....	23
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน.....	26
	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพ.....	27
	เอกสารที่เกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพ.....	27
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพ.....	31
	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง...	33
	เอกสารที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง.....	33
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง.....	34
	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความคาดหวังของผู้ปกครอง.....	35
	เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความคาดหวังของผู้ปกครอง.....	35
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความคาดหวังของผู้ปกครอง.....	38
	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบรรยากาศการเรียนการสอน.....	40
	เอกสารที่เกี่ยวข้องกับบรรยากาศการเรียนการสอน.....	40
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบรรยากาศการเรียนการสอน.....	43

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
2 (ต่อ) เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู.....	44
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู.....	44
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู.....	45
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน.....	47
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน.....	47
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน.....	49
3 วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า.....	51
การเลือกประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	51
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า.....	53
วิธีดำเนินการรวบรวมข้อมูล.....	68
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	68
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	69
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	70
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์และการแปลผล.....	70
การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	71
5 บทย่อ สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ.....	78
บทย่อ.....	78
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า.....	78
สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า.....	78
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า.....	78
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า.....	79
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	80
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	80
สรุปผลการศึกษาค้นคว้า.....	80
อภิปรายผลการศึกษาค้นคว้า.....	81
ข้อเสนอแนะ.....	92

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
บรรณานุกรม.....	94
ภาคผนวก.....	109
ภาคผนวก ก หนังสือขอความร่วมมือเพื่อการวิจัยและหนังสือขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ...	110
ภาคผนวก ข แบบสอบถาม.....	114
ภาคผนวก ค คำอำนาจจำแนกรายข้อและค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม.....	128
ประวัติย่อผู้วิจัย.....	136

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามแผนการเรียนและระดับชั้นเรียน.....	52
2 แสดงจำนวนร้อยละของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสตรีวัดอัมรินทร์ ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับชั้นเรียน แผนการเรียน ผลสัมฤทธิ์ทาง การเรียน และบุคลิกภาพ.....	72
3 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของบุคลิกภาพ สัมพันธภาพระหว่างนักเรียน กับผู้ปกครอง ความคาดหวังของผู้ปกครอง บรรยากาศการเรียนการสอน สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู และสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน.....	73
4 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ใช้ในการศึกษาความรับผิดชอบด้านการ เรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย.....	75
5 แสดงความสัมพันธ์ของปัจจัยที่ส่งผลต่อความรับผิดชอบด้านการเรียน ของนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาตอนปลาย.....	76
6 แสดงปัจจัยที่สามารถพยากรณ์ความรับผิดชอบด้านการเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยม ศึกษาตอนปลาย โดยให้วิธีวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Stepwise Multiple Regression Analysis).....	77
7 แสดงค่าอำนาจจำแนกรายข้อ และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามบุคลิกภาพ.....	129
8 แสดงค่าอำนาจจำแนกรายข้อ และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามสัมพันธภาพ ระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง.....	130
9 แสดงค่าอำนาจจำแนกรายข้อ และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามความคาดหวังของ ผู้ปกครอง.....	131
10 แสดงค่าอำนาจจำแนกรายข้อ และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามบรรยากาศการเรียน การสอน.....	132
11 แสดงค่าอำนาจจำแนกรายข้อ และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามสัมพันธภาพ ระหว่างนักเรียนกับครู.....	133
12 แสดงค่าอำนาจจำแนกรายข้อ และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามสัมพันธภาพ ระหว่างนักเรียนกับเพื่อน.....	134
13 แสดงค่าอำนาจจำแนกรายข้อ และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามความรับผิดชอบ ด้านการเรียน.....	135

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ในปัจจุบันประเทศไทยมีการขยายตัวทางเศรษฐกิจและสังคมอย่างรวดเร็ว ทั้งนี้เป็นผลจากการพัฒนาเศรษฐกิจตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา ทำให้ประชาชนในชาติเกิดการแข่งขันกันเพื่อสร้างความมั่งคั่งให้กับตนเอง สภาพของสังคมไทยโดยรวมจึงเปลี่ยนแปลงตามไปด้วย มีความเป็นวัตถุนิยมมากขึ้น ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาด้านพฤติกรรมของคนในสังคมตามมา กล่าวคือ การหย่อนในศีลธรรม จริยธรรม ขาดระเบียบวินัย ขาดความรับผิดชอบ เกิดการเอาเปรียบกันของคนในสังคม ส่งผลให้วิถีชีวิตและค่านิยมดั้งเดิมที่ฝังรากลึกของคนไทยเริ่มจางหายไปพร้อมกับ การล่มสลายของสถาบันครอบครัว ชุมชน และวัฒนธรรมท้องถิ่น (คณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2539 : 8)

การพัฒนาประเทศให้เจริญนั้น จำเป็นต้องพัฒนาคน ทำให้คนมีคุณภาพด้วยการปลูกฝัง สร้างเสริมให้มีการศึกษา มีทักษะ มีความรู้ โดยเฉพาะความรับผิดชอบซึ่งเป็นคุณลักษณะหนึ่งของบุคคลที่แสดงถึงความเป็นผู้มีวุฒิภาวะทางด้านอุปนิสัย เพราะแต่ละบุคคลย่อมมีบทบาทที่ต้องกระทำมากมายในสังคม เช่น บทบาทของพลเมืองที่ดี บทบาทของลูก บทบาทของพ่อแม่ บทบาทของนักเรียน เป็นต้น (ละม้าย ศรีหัตถ์ และจรรยา สุวรรณหัตถ์, 2520 : 112) และแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540 – 2544) มีวัตถุประสงค์ที่จะให้ผู้เรียนได้พัฒนาขีดความสามารถของตนได้เต็มตามศักยภาพ และมีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา จิตใจ และสังคม เป็นผู้รู้จักคิด วิเคราะห์ ใช้เหตุผลเชิงวิทยาศาสตร์ มีความคิดรวบยอด รักการเรียนรู้ รู้วิธีการและสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง มีเจตคติที่ดี มีวินัย มีความรับผิดชอบ และมีทักษะที่จำเป็นต่อการพัฒนาอาชีพ และดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข (คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2540 : 24)

ความรับผิดชอบด้านการเรียน เป็นคุณลักษณะพื้นฐานของบุคคลที่มีความสำคัญ และจำเป็นต้องปลูกฝังให้เด็ก เพราะเด็กแต่ละคนมีภาระหน้าที่ที่จะต้องเกี่ยวข้องและมีส่วนร่วมต่อสวัสดิภาพของสังคมที่ตนดำรงอยู่ในฐานะพลเมืองที่ดีของประเทศไทย หรือในฐานะนักเรียนที่ดีของโรงเรียน (จรรยา สุภาพ, 2520 : 84) การมุ่งพัฒนาความรับผิดชอบในการศึกษาเล่าเรียน จะช่วยให้นักเรียนมีความขยันหมั่นเพียร สนใจ เอาใจใส่การเรียน มีความละเอียดรอบคอบ อดทน ทำงานให้สำเร็จตามเวลา ยอมรับผลการกระทำของตน และพยายามปรับปรุงงานให้ดียิ่งขึ้น (กรมสามัญศึกษา, 2529 : 137) ดังนั้น เมื่อบุคคลมีความรับผิดชอบ หากจะต้องปฏิบัติหน้าที่ใดๆ ก็ย่อมสามารถทำงานได้สำเร็จ เป็นที่เชื่อถือและนำมาซึ่งความสำเร็จของชีวิตการทำงานในที่สุด ความรับผิดชอบยังเป็นเครื่องแสดงถึงความเป็นผู้มีวุฒิภาวะด้านอุปนิสัย และเป็นส่วนประกอบ

ที่สำคัญยิ่งต่อการดำรงชีวิตในสังคม ซึ่งหากทุกคนในสังคมรู้จักรับผิดชอบต่อหน้าที่ต่างๆ อย่างดีแล้ว ก็จะทำให้เกิดความเจริญงอกงามขึ้นในสังคม (วาริ ศิริเจริญ. 2536 : 3)

จากข้อความดังกล่าวจะเห็นได้ว่าความรับผิดชอบมีความสำคัญ และจำเป็นต้องปลูกฝังให้กับนักเรียน เพราะความรับผิดชอบเปรียบเสมือนรากฐานสำคัญในการทำกิจกรรมต่างๆ ให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี และความรับผิดชอบเป็นลักษณะสำคัญของความเป็นพลเมืองดี มีลักษณะที่ช่วยให้การอยู่ร่วมกันในสังคมเป็นไปอย่างราบรื่นและสงบสุข (จรรจา สุวรรณทัต และคนอื่นๆ 2521 : 24)

จากการสำรวจปัญหาด้านการเรียนการสอนของโรงเรียนสตรีวัดอัมพรสวรรค์ โดยผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ครูแนะแนว และครูสอนวิชาคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และภาษาอังกฤษ ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 5 คน พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายส่วนใหญ่มีพฤติกรรมไม่ตั้งใจเรียน ไม่เอาใจใส่ต่อการเรียน ขาดความรับผิดชอบ ไม่ส่งงานตามกำหนด ไม่มีสมาธิในการเรียน ไม่อ่านหนังสือและทบทวนบทเรียน การแบ่งเวลาเรียนไม่เหมาะสม ดังนั้นผู้วิจัยจึงทำการสำรวจปัญหาเบื้องต้นโดยใช้แบบสอบถามปลายเปิด สอบถามเกี่ยวกับปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายชั้นปีที่ 4 , 5 และ 6 จำนวน 200 คน แบ่งเป็นชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 71 คน ได้แก่ แผนวิทย์ จำนวน 30 คน แผนศิลป์ จำนวน 41 คน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 67 คน ได้แก่ แผนวิทย์ จำนวน 38 คน แผนศิลป์ จำนวน 29 คน และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 62 คน ได้แก่ แผนวิทย์ จำนวน 30 คน แผนศิลป์ จำนวน 32 คน

ข้อคำถามแรก ถามว่า ในการเรียนหนังสือ นักเรียนมีปัญหาหรือไม่ ถ้ามีเป็นปัญหาอะไรบ้าง พบว่า ไม่มีสมาธิในการเรียน จำนวน 97 คน คิดเป็นร้อยละ 48.5 ทำงานไม่เสร็จและส่งงานไม่ทันตามกำหนด จำนวน 91 คน คิดเป็นร้อยละ 45.5 ครูสอนไม่เข้าใจ จำนวน 84 คน คิดเป็นร้อยละ 42 แบ่งเวลาในการเรียนไม่ถูกต้อง จำนวน 56 คน คิดเป็นร้อยละ 28 สิ่งแวดล้อมในโรงเรียนไม่ดี จำนวน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 21.5 บรรยากาศการเรียนการสอนไม่น่าสนใจ จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 20 อุปกรณ์การเรียนไม่เพียงพอ จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 13

ข้อคำถามที่สอง ถามว่า ท่านคิดว่าปัญหาดังกล่าวเกิดจากสาเหตุใด พบว่า แบ่งเวลาไม่ถูกต้อง จำนวน 41 คน คิดเป็นร้อยละ 20.5 มีรายงานมากเกินไป จำนวน 39 คน คิดเป็นร้อยละ 19.5 ไม่มีสมาธิในการเรียน จำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 18 ไม่ตั้งใจเรียน จำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 17 ครูสอนไม่เข้าใจ จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 16 ไม่ทบทวนบทเรียน จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 14 ห้องเรียนแคบและร้อนอบอ้าว จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 12.5 เพื่อนคุยเสียงดังในขณะเรียนหนังสือ จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 11 ครูสอนเร็ว จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 9 เสียงรบกวนจากนอกห้องเรียน จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 8.5

ข้อคำถามที่สาม ถามว่า ท่านคิดว่าท่านต้องการพัฒนาตัวเองในด้านใดบ้าง พบว่า ต้องการมีสมาธิในการเรียน จำนวน 82 คน คิดเป็นร้อยละ 41 ตั้งใจเรียน จำนวน 62 คน คิดเป็นร้อยละ 31 ขยันอ่านหนังสือและทบทวนบทเรียน จำนวน 53 คน คิดเป็นร้อยละ 26.5

แบ่งเวลาในการเรียนให้ถูกต้อง จำนวน 48 คน คิดเป็นร้อยละ 24 มีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 12.5

จากผลการสำรวจปัญหาเบื้องต้นแสดงให้เห็นว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย น่าจะมีลักษณะพฤติกรรมที่ขาดความรับผิดชอบด้านการเรียน ดังที่ เกษม ศิริสัมพันธ์ (2530 : 13) กล่าวว่า เมื่อนักเรียนขาดความรับผิดชอบแล้ว พฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ก็จะเกิดขึ้น คือ ไม่สนใจการเรียน ละเลยต่อการทำกิจกรรมต่างๆ ในการเรียน การทำงานล่าช้าและไม่เสร็จตามเวลาที่กำหนด และสัญญา สัญญาวิวัฒน์ (2514 : 76) กล่าวว่า การกระทำทุกอย่างจะดีหรือเลว ขึ้นอยู่กับความรับผิดชอบของบุคคล บุคคลที่มีความรับผิดชอบสูงย่อมเอาใจใส่ต่อหน้าที่ของตน ทั้งส่วนที่เกี่ยวข้องกับตนเองและเกี่ยวข้องกับผู้อื่น ส่วนบุคคลที่มีความรับผิดชอบต่ำ ไม่สนใจหน้าที่ การงาน ปล่อยปละละเลย เป็นผลให้ตนเองและสังคมเสียหาย ความรับผิดชอบจึงเป็น คุณลักษณะที่พึงปรารถนาของสังคม และเป็นคุณลักษณะพื้นฐานของบุคคลอันจำเป็นต่อการพัฒนาประเทศ

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความรับผิดชอบด้านการเรียนของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสตรีวัดอัมพรสวรรค์ กรุงเทพมหานคร

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของปัจจัยด้านส่วนตัว ปัจจัยด้านครอบครัว และปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน กับความรับผิดชอบด้านการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสตรีวัดอัมพรสวรรค์ กรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาปัจจัยด้านส่วนตัว ปัจจัยด้านครอบครัว และปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน ที่ส่งผลต่อความรับผิดชอบด้านการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสตรีวัดอัมพรสวรรค์ กรุงเทพมหานคร
3. เพื่อสร้างสมการพยากรณ์ความรับผิดชอบด้านการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสตรีวัดอัมพรสวรรค์ กรุงเทพมหานคร

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ผลการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ ทำให้ทราบว่าปัจจัยใดบ้างที่ส่งผลต่อความรับผิดชอบด้านการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสตรีวัดอัมพรสวรรค์ กรุงเทพมหานคร เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับผู้บริหาร ครู อาจารย์ ตลอดจนผู้ที่เกี่ยวข้องกับนักเรียน ใช้เป็นแนวทางในการวางนโยบาย เพื่อส่งเสริมและพัฒนาความรับผิดชอบด้านการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย เพื่อให้นักเรียนประสบความสำเร็จในด้านการเรียนต่อไป

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสตรีวัดอัมพรสวรรค์ กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2544 ที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 369 คน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 348 คน และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 334 คน รวมทั้งสิ้น 1,051 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสตรีวัดอัมพรสวรรค์ กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2544 ที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 91 คน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 87 คน และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 83 คน รวมทั้งสิ้น 261 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ด้วยความเชื่อมั่นร้อยละ 95 (Yamane. 1970 : 582) โดยใช้แผนการเรียนและระดับชั้นเรียนเป็นชั้น (Strata)

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

1. ตัวแปรอิสระ ได้แก่

1.1 ปัจจัยด้านส่วนตัว ได้แก่

- 1.1.1 ระดับชั้นเรียน
- 1.1.2 แผนการเรียน
- 1.1.3 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
- 1.1.4 บุคลิกภาพ

1.2 ปัจจัยด้านครอบครัว ได้แก่

- 1.2.1 สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง
- 1.2.2 ความคาดหวังของผู้ปกครอง

1.3 ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน ได้แก่

- 1.3.1 บรรยากาศการเรียนการสอน
- 1.3.2 สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู
- 1.3.3 สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน

2. ตัวแปรตาม ได้แก่ ความรับผิดชอบด้านการเรียน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ความรับผิดชอบด้านการเรียน หมายถึง การปฏิบัติหน้าที่ในด้านการเรียนของนักเรียน ได้แก่ ความตั้งใจและเอาใจใส่ในการเรียน การอ่านหนังสือและทบทวนบทเรียน การแบ่งเวลาในการเรียน การเตรียมตัวสอบ การเข้าห้องเรียนตรงเวลา การปรึกษาครูเมื่อมีปัญหา การศึกษาค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ การส่งงานที่ได้รับมอบหมายตรงตามเวลาที่กำหนด มีความละเอียดรอบคอบในการทำงาน และพยายามปรับปรุงแก้ไขการทำงานให้ดียิ่งขึ้น เพื่อให้ประสบความสำเร็จในด้านการเรียน

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อความรับผิดชอบด้านการเรียน หมายถึง สิ่งที่มีผลต่อความรับผิดชอบด้านการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ ปัจจัยด้านส่วนตัว ปัจจัยด้านครอบครัว และปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน ดังรายละเอียด ต่อไปนี้

2.1 ปัจจัยด้านส่วนตัว ได้แก่

2.1.1 ระดับชั้นเรียน ได้แก่

2.1.1.1 มัธยมศึกษาปีที่ 4

2.1.1.1 มัธยมศึกษาปีที่ 5

2.1.1.2 มัธยมศึกษาปีที่ 6

2.1.2 แผนการเรียน หมายถึง การกำหนดรายวิชาบังคับและวิชาเลือกให้นักเรียนเรียนอย่างมีเป้าหมาย โดยคำนึงถึงการศึกษาต่อและการประกอบอาชีพของนักเรียนเป็นหลัก ในที่นี้แบ่งเป็น 2 แผนการเรียน คือ

2.1.2.1 แผนวิทย์ หมายถึง แผนการเรียนที่โรงเรียนมัธยมศึกษาจัดให้กับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในกลุ่มวิชาบังคับตามที่หลักสูตรกำหนด และวิชาเลือกที่เน้นในกลุ่มวิชาวิทยาศาสตร์ และคณิตศาสตร์เป็นหลักในการเรียน

2.1.2.2 แผนศิลป์ หมายถึง แผนการเรียนที่โรงเรียนมัธยมศึกษาจัดให้กับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในกลุ่มวิชาบังคับตามที่หลักสูตรกำหนด และวิชาเลือกที่เน้นในกลุ่มวิชาทางภาษา คณิตศาสตร์ สังคมศึกษา และธุรกิจศึกษาเป็นหลักในการเรียน

2.1.3 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ความสามารถซึ่งเป็นผลจากการเรียนหรือประสบการณ์ต่างๆ ซึ่งวัดจากผลการเรียนที่เป็นระดับคะแนนเฉลี่ยสะสม (Grade Point Average) ของทุกวิชาในเทอมที่ผ่านมา แบ่งออกเป็น 3 ระดับ ดังนี้

2.1.3.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง หมายถึง ผลการเรียนที่มีระดับคะแนนเฉลี่ยสะสมตั้งแต่ 2.75 ขึ้นไป

2.1.3.2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปานกลาง หมายถึง ผลการเรียนที่มีระดับคะแนนเฉลี่ยสะสมระหว่าง 2.00 – 2.74

2.1.3.3 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ หมายถึง ผลการเรียนที่มีระดับคะแนนเฉลี่ยสะสมต่ำกว่า 2.00

2.1.4 บุคลิกภาพ หมายถึง ลักษณะเฉพาะที่แสดงออกของนักเรียน ที่สนองต่อสถานการณ์ต่างๆ ในการดำรงชีวิต ทำให้นักเรียนมีความเป็นเอกลักษณ์ของตนเอง ซึ่งการวิจัยครั้งนี้ แบ่งตามแบบสำรวจการกระทำกิจกรรมของเจนกินส์ (Jenkins Activity Survey) โดยแบ่งออกเป็น 2 แบบ คือ

2.1.4.1 ลักษณะบุคลิกภาพแบบ เอ เป็นลักษณะบุคลิกภาพของบุคคลที่รักความก้าวหน้า ชอบฟันฝ่าอุปสรรค มีความก้าวร้าว โกรธง่าย ชอบทำงานให้ประสบผลสำเร็จ และสัมฤทธิ์ผล ชอบทำงานด้วยความรวดเร็ว และไม่ชอบการรอคอย

2.1.4.2 ลักษณะบุคลิกภาพแบบ บี เป็นลักษณะบุคลิกภาพของบุคคลที่ค่อนข้างเฉื่อยชา จิตใจเยือกเย็น ทำงานไปเรื่อยๆ ไม่หวังผลสัมฤทธิ์ในการทำงาน ไม่ชอบฟันฝ่าอุปสรรคต่างๆ อดทนและรอคอยได้

2.2 ปัจจัยด้านครอบครัว ได้แก่

2.2.1 สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง หมายถึง พฤติกรรมที่ผู้ปกครองปฏิบัติต่อนักเรียน และพฤติกรรมที่นักเรียนปฏิบัติต่อผู้ปกครอง เพื่อให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ดังนี้

2.2.2.1 พฤติกรรมที่ผู้ปกครองปฏิบัติต่อนักเรียน ได้แก่ การให้ความรัก ความห่วงใยนักเรียนอย่างใกล้ชิด การอบรมสั่งสอนอย่างมีเหตุผล ให้ความไว้วางใจและเปิดโอกาสให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น การให้คำปรึกษาแนะนำเมื่อนักเรียนมีปัญหา การส่งเสริมและสนับสนุนให้นักเรียนประสบความสำเร็จในด้านการเรียน

2.2.2.2 พฤติกรรมที่นักเรียนปฏิบัติต่อผู้ปกครอง ได้แก่ การแสดงความรักและเคารพผู้ปกครอง การช่วยผู้ปกครองทำงานบ้านและปฏิบัติตามกฎระเบียบที่ผู้ปกครองกำหนดขึ้นด้วยความเต็มใจ การขอคำปรึกษาแนะนำเมื่อมีปัญหา การให้ผู้ปกครองรับรู้เรื่องราวต่างๆ ของนักเรียนทั้งด้านการเรียนและด้านส่วนตัว และพยายามตั้งใจและเอาใจใส่ในการเรียนเพื่อให้ผู้ปกครองภูมิใจ

2.2.2 ความคาดหวังของผู้ปกครอง หมายถึง การรับรู้ของนักเรียนเกี่ยวกับความคิดและการกระทำของผู้ปกครองที่มีต่อนักเรียน โดยต้องการให้นักเรียนตั้งใจและเอาใจใส่ในการเรียน มีความรับผิดชอบด้านการเรียนและการทำงาน มีผลการเรียนดี สามารถสอบเข้ามหาวิทยาลัยของรัฐได้ ต้องการให้นักเรียนศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น และประสบความสำเร็จในด้านการเรียน

2.3 ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน ได้แก่

2.3.1 บรรยากาศการเรียนการสอน หมายถึง การรับรู้ของนักเรียนเกี่ยวกับสภาพการณ์ทางการเรียนการสอน ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้

2.3.1.1 การสอนของครู ได้แก่ วิธีการสอนของครูที่แสดงให้เห็นว่าครูมีความตั้งใจและเอาใจในการสอน มีวิธีการสอนที่ทำให้การเรียนน่าสนใจ มีเทคนิคการสอนที่ทำให้นักเรียนเข้าใจได้ง่ายขึ้น การทบทวนบทเรียนก่อนเริ่มสอนบทเรียนใหม่ การใช้สื่อประกอบ

การสอนได้อย่างเหมาะสม เปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามและแสดงความคิดเห็น สนใจความรู้สึกของผู้เรียน และให้ความสนใจผู้เรียนทุกคน

2.3.1.2 สถานที่เรียน ได้แก่ ความสะอาดของอาคารเรียนและบริเวณโรงเรียน สภาพห้องเรียนเป็นระเบียบเรียบร้อย มีแสงสว่างเพียงพอ อากาศถ่ายเทได้สะดวก ไม่ร้อนอบอ้าวจนเกินไป ไม่มีเสียงดังรบกวน โต๊ะเก้าอี้มีจำนวนเพียงพอ ห้องเรียนมีขนาดเหมาะสมจำนวนนักเรียน

2.3.1.3 สื่อและอุปกรณ์การเรียน ได้แก่ ความพร้อมของสื่อและอุปกรณ์การเรียน ความทันสมัย มีคุณภาพการใช้งานที่ดี และมีเพียงพอกับจำนวนนักเรียน

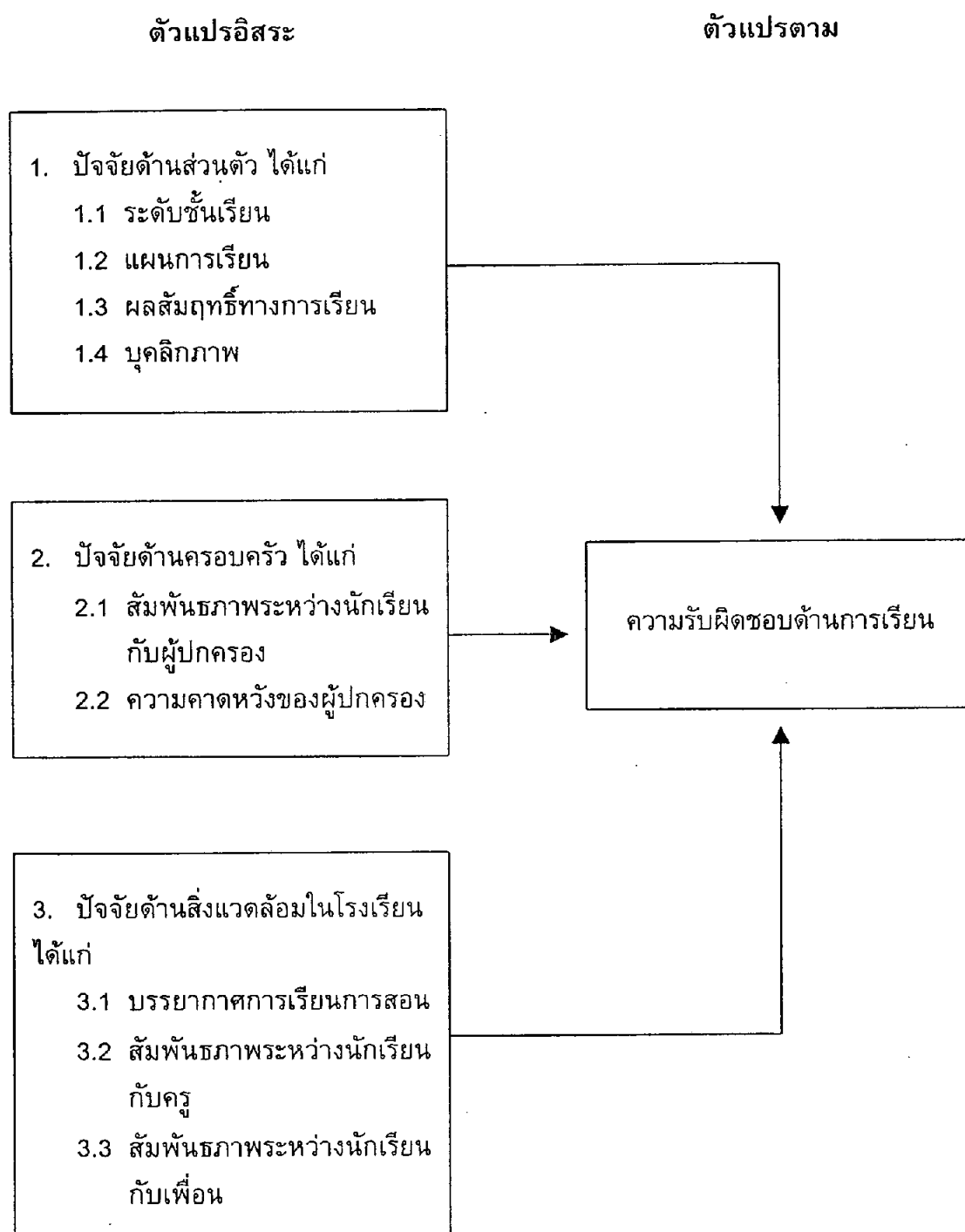
2.3.2 สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู หมายถึง พฤติกรรมที่ครูปฏิบัติต่อนักเรียน และพฤติกรรมที่นักเรียนปฏิบัติต่อครูทั้งในและนอกห้องเรียน เพื่อให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ดังนี้

2.3.2.1 พฤติกรรมที่ครูปฏิบัติต่อนักเรียนทั้งในและนอกห้องเรียน ได้แก่ การให้ความรัก ความสนใจและเอาใจใส่นักเรียน การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีที่ทำให้นักเรียนเกิดความรู้สึกเป็นกันเองกับครู การให้คำปรึกษาแนะนำในด้านการเรียนและด้านส่วนตัว

2.3.2.2 พฤติกรรมที่นักเรียนปฏิบัติต่อครูทั้งในและนอกห้องเรียน ได้แก่ การเคารพเชื่อฟังครูผู้สอน การตั้งใจเรียน การปฏิบัติตามคำสั่งสอนของครู การซักถามและการปรึกษาครูเมื่อมีปัญหาในด้านการเรียนและด้านส่วนตัว

2.3.3 สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน หมายถึง พฤติกรรมที่นักเรียนและเพื่อนปฏิบัติต่อกันทั้งในและนอกห้องเรียน เพื่อให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ได้แก่ ความใกล้ชิดสนิทสนมซึ่งกันและกัน การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน มีความห่วงใยและไว้วางใจซึ่งกันและกัน และการทำกิจกรรมต่างๆ ร่วมกันด้วยความรักและสามัคคี

กรอบแนวคิดในการศึกษาค้นคว้า

สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า

1. ปัจจัยด้านส่วนตัว ปัจจัยด้านครอบครัว และปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน มีความสัมพันธ์กับความรับผิดชอบด้านการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสตรีวัดอัมพรสวรรค์ กรุงเทพมหานคร

2. ปัจจัยด้านส่วนตัว ปัจจัยด้านครอบครัว และปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนส่งผล ต่อความรับผิดชอบด้านการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสตรีวัดอัมพรสวรรค์ กรุงเทพมหานคร.

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมายที่จะศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความรับผิดชอบด้านการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสตรีวัดอัมพรสวรรค์ กรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้รวบรวมเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งครอบคลุมหัวข้อต่างๆ ดังนี้

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบด้านการเรียน
 - 1.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบด้านการเรียน
 - 1.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบด้านการเรียน
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า
 - 2.1 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
 - 2.2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพ
 - 2.3 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง
 - 2.4 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความคาดหวังของผู้ปกครอง
 - 2.5 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบรรยากาศการเรียนการสอน
 - 2.6 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู
 - 2.7 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบด้านการเรียน

1.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบด้านการเรียน

1.1.1 ความหมายของความรับผิดชอบ

บราวเน (Browne. 1968 : 59) สรุปองค์ประกอบของความรับผิดชอบไว้ดังนี้ คือ ความไว้วางใจ ความคิดริเริ่ม ความไม่ทอดย้อต่ออุปสรรค ทำงานแข่งขัน มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีความปรารถนาที่จะทำให้ดีกว่าเดิม

ฟังก์ และแวนเนลส์ (Funk and Wagnalls. 1961 : 1073) กล่าวว่า ความรับผิดชอบ คือ การแสดงออกถึงความรับผิดชอบในการกระทำของตน มีความซื่อสัตย์ไว้วางใจได้ สามารถจัดการและทำหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งยังสามารถสนองต่อหน้าที่หรือข้อตกลงที่ตั้งไว้ตามอุดมคติ กฎของศีลธรรมและหลักธรรมอีกด้วย

แคทเทล (Cattell. 1963 : 145) ได้กล่าวถึงบุคคลที่มีความสามารถในการรับผิดชอบไว้ว่า คือ บุคคลที่รับผิดชอบในหน้าที่ มีความบากบั่นพากเพียร ถือศักดิ์ศรี ยึดมั่นในกฎเกณฑ์ ลักษณะของคนที่ไม่มีความรับผิดชอบ คือคนที่ถือความสะดวกเป็นเกณฑ์ หลีกเลียงข้อบังคับ

ลอว์ชี (Lawsh. 1966 : 143) กล่าวถึงความรับผิดชอบไว้ว่า เป็นลักษณะของการค้นหาอุปนิสัย อารมณ์ของบุคคลว่ามีความรอบคอบ รับผิดชอบและเป็นที่ยอมรับไว้วางใจได้มากน้อยแค่ไหน

ฟลิปโป (Flippo. 1966 : 122) กล่าวว่า ความรับผิดชอบเป็นความผูกพันในการปฏิบัติหน้าที่ให้สำเร็จลุล่วงไปได้ และความสำเร็จนี้เกี่ยวข้องกับปัจจัย 3 ประการ คือ พันธะผูกพันหน้าที่การทำงาน และวัตถุประสงค์

ดิกคินสัน (Dickinson. 1987 : 9 – 11) กล่าวว่า ความรับผิดชอบในการศึกษาเล่าเรียน หมายถึง การที่นักเรียนสามารถตัดสินใจในกระบวนการเรียนของตนเองได้ เช่น การตั้งจุดประสงค์การเรียนรู้ การเลือกและการใช้วัสดุอุปกรณ์การเรียน การแบ่งเวลาการเรียน การประเมินผลการเรียน การเลือกทำกิจกรรม การเลือกพบบุคคลที่สามารถให้ความช่วยเหลือได้ การเข้าร่วมกลุ่ม เป็นต้น ซึ่งจะเป็นการตัดสินใจในพฤติกรรมดังกล่าวเป็นบางส่วนหรือทั้งหมดก็ได้

✓ ชม ภูมิภาค (2518 : 15) กล่าวว่า ลักษณะความรู้สึกรับผิดชอบ หมายถึง การปฏิบัติงานให้สำเร็จลุล่วงไปตามเป้าหมายที่ได้รับมอบหมาย ความรับผิดชอบนี้มีความหมายรวมถึงความซื่อสัตย์สุจริต การตรงต่อเวลา

✓ ชำนาญ นิสารัตน์ (2524 : 53) ได้ให้ความหมายความรับผิดชอบว่าหมายถึง การยอมรับรู้และสำนึกในการกระทำของตน ยอมรับผลแห่งการกระทำของตนเองด้วยความเต็มใจ ไม่ว่าจะเป็นผลดีหรือผลร้าย ไม่ว่าจะกระทำผิดหรือถูก ไม่ปัดความรับผิดชอบไปให้ผู้อื่น และพร้อมที่จะปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้ได้ผลดีขึ้น ความรับผิดชอบเป็นสิ่งที่เกื้อหนุนให้บุคคลปฏิบัติสอดคล้องกับกฎจริยธรรมและหลักเกณฑ์ของสังคม โดยไม่ต้องมีการบังคับควบคุมอย่างเข้มงวดจากผู้อื่น

✓ อรุณศรี กุมทและคณะ (2528 : 53) กล่าวว่า ความรับผิดชอบ หมายถึง การปฏิบัติตนต่อการทำงานที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จด้วยดี โดยรู้จักหน้าที่ ไม่ละทิ้งหน้าที่ ติดตามผลงาน แก้ไขปรับปรุงงานอย่างเต็มใจและเต็มความสามารถ ตลอดจนยอมรับผิดชอบในผลการกระทำ

✓ สุพัตรา สุภาพ (2531 : 9) กล่าวว่า ความรับผิดชอบ หมายถึง การรู้จักหน้าที่ที่ตนต้องกระทำต้องปฏิบัติ ไม่คำนึงถึงสิทธิเพียงอย่างเดียว เช่น เป็นนักเรียนมีสิทธิที่จะมาเรียนหนังสือ ความรับผิดชอบของการเป็นนักเรียน คือ ต้องมาเรียนหนังสือสม่ำเสมอ ไม่หนีเรียน ความรับผิดชอบจึงเป็นการกระทำที่พึงกระทำหรือควรกระทำตามสถานภาพของบุคคล

✓ อรทัย โสภา (2533 : 40) กล่าวถึงความรับผิดชอบว่า หมายถึง การที่บุคคลมีความสนใจ มีความตั้งใจและปฏิบัติงานให้สำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ ปฏิบัติงานด้วยความพากเพียรและละเอียดรอบคอบ ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ยอมรับผลในสิ่งที่กระทำลงไปทั้งในด้านผลดีหรือผลเสียด้วยความเต็มใจ ติดตามผลงานที่ทำลงไปแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข ไม่ปัดความรับผิดชอบไปให้ผู้อื่น มีความซื่อสัตย์สุจริตและตรงต่อเวลา

✓ อาวุธ พรหมมานอก (2534 : 69) กล่าวว่า ความรับผิดชอบเป็นลักษณะที่แสดงออกมาด้วยการปฏิบัติหน้าที่การงานของตนด้วยความเอาใจใส่ ไม่หวั่นเกรง มีความพากเพียรเพื่อสู่เป้าหมาย มีความละเอียดรอบคอบ ตรงต่อเวลา และพยายามปรับปรุงแก้ไขให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ยอมรับผลการกระทำของตนเองด้วยความเต็มใจทั้งในด้านดีและด้านเสีย

✓ จุรีรัตน์ นันทยทวิกุล (2538 : 24) กล่าวว่า ความรับผิดชอบ หมายถึง คุณลักษณะหนึ่งของบุคคลที่แสดงออกในลักษณะการตั้งใจที่จะปฏิบัติหน้าที่การงานที่ได้รับมอบหมายด้วยความเอาใจใส่ มีความละเอียดรอบคอบ มีการวางแผน มีความขยันหมั่นเพียรอดทน เพื่อให้งานนั้นบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย ยอมรับผลการกระทำไม่ว่าจะเป็นผลดีหรือผลเสียและพร้อมที่จะปรับปรุงแก้ไขให้ดียิ่งขึ้น

สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (2525 : 32 – 95) ให้ความหมาย ความรับผิดชอบในการศึกษาเล่าเรียนว่าหมายถึง การตั้งใจศึกษาเล่าเรียนด้วยความขยันหมั่นเพียร ละเอียดรอบคอบ อดทน ซื่อสัตย์ มีระเบียบวินัย โดยมีลักษณะพฤติกรรมดังนี้ การตั้งใจเรียน เข้าห้องเรียนตรงเวลา เข้าห้องเรียนทุกชั่วโมง ส่งงานอาจารย์ทันตามกำหนด ผลการเรียนสม่ำเสมอทุกภาคการศึกษา ผลการเรียนดีขึ้นทุกภาคการศึกษา ไม่เคยทุจริตในการสอบ ร่วมกิจกรรมการเรียนทุกชั่วโมง รู้สึกอยากเรียน และตรวจทานงานที่ทำเสร็จแล้ว

กรมสามัญศึกษา (2526 : 68 – 92) ให้ความหมายความรับผิดชอบในการศึกษาเล่าเรียนว่าหมายถึง การที่นักเรียนศึกษาเล่าเรียนจนประสบความสำเร็จตามความมุ่งหมายด้วยความขยันหมั่นเพียร อดทน เข้าห้องเรียนและส่งงานที่ได้รับมอบหมายตรงตามเวลาที่นัดหมาย เมื่อมีปัญหาหรือไม่เข้าใจบทเรียนก็พยายามศึกษาค้นคว้า ชักถามอาจารย์ให้เข้าใจ เมื่อทำแบบฝึกหัดผิดก็ยอมรับว่าทำผิด แล้วพยายามแก้ไขปรับปรุงให้ถูกต้องด้วยตนเอง อยู่เสมอ มีผลการเรียนผ่านทุกวิชาในทุกภาคเรียน

✓ จากเอกสารดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า ความรับผิดชอบด้านการเรียน หมายถึง การที่นักเรียนปฏิบัติหน้าที่ในการเรียนด้วยความตั้งใจและเอาใจใส่ มีความขยันหมั่นเพียร อดทนไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค รู้จักวางแผนการทำงานและแบ่งเวลาในการเรียน มีความละเอียดรอบคอบ การเข้าห้องเรียนตรงเวลา การปรึกษาครูเมื่อมีปัญหาด้านการเรียน การส่งงานที่ได้รับมอบหมายตรงตามเวลาที่กำหนด และพยายามปรับปรุงแก้ไขการทำงานให้ดีขึ้น

/ 1.1.2 ประเภทของความรับผิดชอบ

✗ กรมสามัญศึกษา (2526 : 68 – 92) จำแนกความรับผิดชอบได้เป็น 4 ด้าน ดังนี้

1. ความรับผิดชอบในการศึกษาเล่าเรียน หมายถึง การที่นักเรียนศึกษาเล่าเรียนจนประสบความสำเร็จตามที่มุ่งหมาย ด้วยความขยันหมั่นเพียร อดทน เข้าห้องเรียนและส่งงานที่ได้รับมอบหมายตรงตามเวลาที่นัดหมาย เมื่อมีปัญหาหรือไม่เข้าใจบทเรียนก็พยายาม

ศึกษาค้นคว้า ชักถามอาจารย์ให้เข้าใจ เมื่อทำแบบฝึกหัดผิดก็ยอมรับว่าทำผิด แล้วพยายามแก้ไขปรับปรุงให้ถูกต้องด้วยตนเองอยู่เสมอ มีผลการเรียนผ่านทุกวิชาในทุกภาคเรียน

2. ความรับผิดชอบต่อสถานศึกษา หมายถึง การที่นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของสถานศึกษา รักษาผลประโยชน์ เกียรติยศ ชื่อเสียงของสถานศึกษา ช่วยกันรักษาความสะอาดของสถานศึกษา ไม่ขีดเขียนโต๊ะเรียน ผ่นังห้องเรียน ห้องน้ำ แต่งเครื่องแบบนักเรียนเรียบร้อย ไม่ทะเลาะวิวาทกับนักเรียนโรงเรียนอื่น คอยตักเตือนเพื่อนนักเรียนที่จะหลงผิด อันจะทำให้โรงเรียนเสียชื่อเสียง เมื่อโรงเรียนต้องการความร่วมมือหรือความช่วยเหลือก็เต็มใจให้ความร่วมมืออย่างเต็มที่ เข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียนตามความสนใจและความสามารถของตน เพื่อสร้างชื่อเสียงให้แก่โรงเรียน เช่น เป็นนักกีฬา นักแต่งคำขวัญ เรียงความ และอื่น ๆ

3. ความรับผิดชอบต่อครอบครัว หมายถึง การที่นักเรียนมีความตั้งใจช่วยเหลืองานต่างๆ ภายในบ้าน เพื่อแบ่งเบาภาระซึ่งกันและกันตามความสามารถของตน และรู้จักแสดงความคิดเห็น และปฏิบัติตนเพื่อความสุขและชื่อเสียงของครอบครัว ช่วยแก้ปัญหาการที่สมาชิกภายในครอบครัวไม่เข้าใจกัน เมื่อมีปัญหาที่ปรึกษาและให้พ่อแม่ทราบปัญหาของตนทุกเรื่อง ช่วยครอบครัวประหยัดไฟฟ้า น้ำ อาหาร สิ่งของเครื่องใช้ภายในบ้าน

4. ความรับผิดชอบต่อสังคม หมายถึง การที่นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของชุมชนและสังคม บำเพ็ญประโยชน์และสร้างสรรค์ความเจริญให้ชุมชนอย่างเต็มความสามารถ ช่วยสอดส่องพฤติกรรมของบุคคลที่จะเป็นภัยต่อสังคม ให้ความรู้ ความสนุก เพลิดเพลินแก่ประชาชนตามความสามารถของตน ช่วยคิดและแก้ปัญหาต่างๆ ของสังคม เช่น ความสกปรก การรักษาสาธารณสุขสมบัติ การเสียภาษี และการรับบริการจากสถานบริการต่างๆ ของรัฐ

1.1.3 ความสำคัญของความรับผิดชอบ

✓ สัญญา สัญญาวิวัฒน์ (2514 : 55 – 57) กล่าวว่า ความรับผิดชอบเป็นลักษณะของความเป็นพลเมืองที่สำคัญยิ่ง เป็นปัจจัยอันสำคัญที่จะช่วยให้สังคมมีระเบียบและสงบสุข การที่สังคมขาดความสงบสุข กล่าวได้ว่า เกิดจากบุคคลกลุ่มหนึ่งขาดคุณสมบัติ 5 ประการ คือ ความรับผิดชอบ ความสม่ำเสมอ ความเชื่อมั่นในตนเอง ความซื่อสัตย์ และความพยายามพึ่งตนเอง

✓ จรรจา สุวรรณทัตและดวงเดือน พันธุมนาวิน (2521 : 28) กล่าวว่าไว้ว่า ความรู้สึกรับผิดชอบเป็นลักษณะของความเป็นพลเมืองที่สำคัญอย่างหนึ่งนอกจากความมีวินัยทางสังคม ความเอื้อเฟื้อ และมาตรฐานและกฎเกณฑ์ของศาสนาและกฎหมายบ้านเมือง รวมถึงลักษณะซึ่งเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว เนื่องจากความรู้สึกรับผิดชอบนี้เป็นลักษณะนิสัยและทัศนคติของบุคคล ซึ่งเป็นเครื่องผลักดันให้ปฏิบัติตามระเบียบ เคารพสิทธิของผู้อื่น ทำตามหน้าที่ของตนและมีความซื่อสัตย์สุจริต คนที่มีความรับผิดชอบนี้เป็นลักษณะที่

จะช่วยให้การอยู่ร่วมกันในสังคมเป็นไปด้วยความราบรื่น สงบสุข นอกจากนั้นความรับผิดชอบยังเป็นคุณธรรมที่สำคัญในการพัฒนาประเทศด้วย

✓ สมศักดิ์ ชินพันธ์ (2523 : 9) กล่าวว่า นักจิตวิทยาหลายท่านเห็นพ้องต้องกันว่า ความรับผิดชอบเป็นลักษณะหนึ่งซึ่งแสดงวุฒิภาวะทางด้านอุปนิสัย และเป็นส่วนประกอบสำคัญยิ่งในการดำรงชีวิตในสังคม เนื่องจากสังคมแต่ละแห่ง บุคคลแต่ละคนมีบทบาทมากมายด้วยกัน ถ้าทุกคนในสังคมรู้สึกรับผิดชอบในบทบาทหน้าที่ของตนเป็นอย่างดีแล้ว ก็ย่อมทำให้เกิดสันติ ตลอดจนความมั่งคั่งในสังคมนั้น

กรมการศาสนา (กรมการศาสนา. 2525 : 2) กล่าวว่า ความรับผิดชอบ เป็นคุณลักษณะของคนไทยอย่างหนึ่งที่จะต้องปลูกฝังให้กับคนไทยนอกจากความมีระเบียบวินัย ความซื่อสัตย์สุจริต ความขยัน ประหยัด เสียสละ ฯลฯ การปลูกฝังให้คนไทยมีสำนึกในหน้าที่และความรับผิดชอบต่อสังคมและประเทศชาติก็เป็นสิ่งจำเป็นยิ่ง เพราะความรับผิดชอบเป็นลักษณะของความเป็นพลเมืองที่ดี เป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยให้สังคมเป็นระเบียบและสงบสุข

✓ อนุวัติ คุณแก้ว (2538 : 52) กล่าวว่า ความรับผิดชอบเป็นลักษณะหนึ่งที่มีความสำคัญมาก เพราะจะทำให้หน้าที่หรืองานที่มอบหมายให้รับผิดชอบประสบความสำเร็จและเสร็จตามเวลาที่กำหนด ซึ่งมีผลทำให้เป็นคนที่มีคุณภาพ ดังนั้นหลักสูตรในปัจจุบันจึงกำหนดให้มีการปลูกฝังและพัฒนาให้นักเรียนมีความรับผิดชอบ

✓ จากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับความสำคัญของความรับผิดชอบ สรุปได้ว่า ความรับผิดชอบเป็นสิ่งสำคัญ และจำเป็นต้องปลูกฝังหรือเสริมสร้างให้กับนักเรียน ทั้งนี้เพราะบุคคลที่มีความรับผิดชอบจะมีความเพียรพยายาม อดทน และตั้งใจทำงานให้สำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ เพื่อเกิดความก้าวหน้าต่อตนเองและสังคม

✓ 1.1.4 ลักษณะของบุคคลที่มีความรับผิดชอบ

✓ บราวเน และค่อห์น (Brouwne and Cohn. 1968 : 58) ได้สรุปองค์ประกอบของความรับผิดชอบไว้ว่า ผู้มีความรับผิดชอบต้องเป็นผู้ที่ไว้วางใจได้ มีความคิดริเริ่ม ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค ตั้งใจทำงาน มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีความปรารถนาที่จะทำให้อีกกว่าเดิม สามารถปฏิบัติงานให้สำเร็จลุล่วงได้ตามเป้าหมาย มีความซื่อสัตย์สุจริต และตรงต่อเวลา

อภิสิทธิ์ วงษา (2517 : 6 – 27) กล่าวว่า บุคคลที่มีความรับผิดชอบสูง จะต้องมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ มีความบากบั่นพากเพียร ถือศักดิ์ศรี ยึดมั่นในเกณฑ์ ส่วนบุคคลที่มีความรับผิดชอบต่ำนั้น จะถือเอาความสะดวกเป็นเกณฑ์ มักหลีกเลี่ยงกฎข้อบังคับ ลักษณะพฤติกรรมของผู้มีความรับผิดชอบ มีดังนี้คือ ตรงต่อเวลา พยายามทำงานให้เสร็จ ติดตามผลงานเสมอ ยอมรับความผิดพลาด รักษาชื่อเสียงของตนเอง เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว ชอบทำงานร่วมกับผู้อื่น มีความซื่อสัตย์ รักษาคำพูด ตั้งใจทำงาน พิถีพิถันชอบความเป็นระเบียบเรียบร้อย มีความอดทนและอดกลั้น พยายามทำงานให้ดี มีการวางแผนในการทำงาน รู้จักตั้งจุดมุ่งหมายในการทำงาน เต็มใจทำงาน ขยันขันแข็ง มีความเสมอต้น

เสมอปลาย ทำงานเพื่องาน เชื้อมั่นในตนเอง ชอบแสดงความคิดเห็น ปฏิบัติตามหน้าที่โดยเคร่งครัด กล้าเสี่ยงต่อการทำงาน ใ้เหตุผลมากกว่าอารมณ์ ยึดถือกฎเกณฑ์ ประหยัด มีความคิดริเริ่ม ใ้วางใจได้ ใ้ความสามารถอย่างเต็มที่ รู้จักหน้าที่และการกระทำตามหน้าที่เป็นอย่างดี มีความซื่อสัตย์ เคารพต่อระเบียบกฎเกณฑ์ มีวินัยในตนเอง มีความละเอียดรอบคอบ มีอารมณ์หนักแน่นเมื่อเผชิญอุปสรรค ยอมรับผลการกระทำของตน ปรับปรุงงานในหน้าที่ที่มีต่อตนเอง และที่มีต่อสังคมให้ดียิ่ง ๆ ขึ้น

✓ ไชยรัตน์ ปราณี (2531 : 54) กล่าวว่า บุคคลที่มีความรับผิดชอบ จะต้องประกอบด้วยความขยันขันแข็ง ซื่อสัตย์ มีhiriอดทนปะ พยายามทำงานของตนให้ลุล่วงไปด้วยดี โดยไม่ละเมิดสิทธิและหน้าที่ของผู้อื่น รวมทั้งมีการเตรียมการวางแผนไว้ล่วงหน้า นอกจากนี้ ยังรับรู้และยอมรับการกระทำของตนไม่ว่าผลการกระทำนั้นจะเป็นอย่างไร

จอร์จตัน นันทัยทวิกุล (2538 : 4 – 5) สรุปลักษณะของบุคคลที่มีความรับผิดชอบไว้ ดังนี้

1. มีความเอาใจใส่ หมายถึง ลักษณะพฤติกรรมที่แสดงถึงการปฏิบัติงานด้วยความตั้งใจจริง โดยมุ่งมั่นที่จะผลักดันให้ประกอบกิจกรรมด้วยความสนใจ เต็มใจทำอย่างสม่ำเสมอ มีจุดหมายปลายทาง มีใจจดจ่อ มีสมาธิเพื่อให้งานในหน้าที่ของตนหรืองานที่ได้รับมอบหมายเสร็จเรียบร้อย ติดตามงาน ไม่ละเลยทอดทิ้ง หรือลี้กเลียง และหาทางป้องกันไม่ให้เกิดความบกพร่องเสื่อมเสียในงานที่ตนรับผิดชอบอยู่
2. มีความละเอียดรอบคอบ หมายถึง ลักษณะพฤติกรรมที่แสดงถึงการรู้จักใคร่ครวญในงานที่ทำ เพื่อให้ถูกต้องและสมบูรณ์ รู้จักคิดก่อนทำว่างานนั้นจะมีผลดีผลเสียอย่างไรบ้าง วิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคที่จะเกิดขึ้น และหาทางป้องกันไว้ล่วงหน้า และเมื่อทำงานเสร็จแล้วต้องตรวจทานดูว่าถูกต้องเรียบร้อยดีหรือยัง
3. มีความขยันหมั่นเพียร หมายถึง ความพยายามอย่างสม่ำเสมอเพื่อให้ได้รับผลสำเร็จในงานที่ทำ และทำด้วยความกระตือรือร้น เอาใจใส่อย่างต่อเนื่อง ไม่ชอบอยู่เฉยหรือว่างงาน ริเริ่มงาน แสวงหางานใหม่ๆ อยู่เสมอ
4. มีความอดทน หมายถึง ความสามารถของร่างกาย ความคิด และจิตใจที่จะทนต่อการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ได้นานๆ จนทำให้สำเร็จได้โดยไม่คำนึงถึงอุปสรรคใดๆ มีร่างกายแข็งแรง มีจิตใจเข้มแข็ง ควบคุมตนเองได้ดีเมื่อเกิดความเหนื่อยอ่อนหรือเกียจคร้าน
5. มีความตรงต่อเวลา
6. การยอมรับผลการกระทำของตนเอง หมายถึง ลักษณะพฤติกรรมที่แสดงถึงการยอมรับในสิ่งที่ตนได้กระทำลงไป ไม่ว่าผลของงานนั้นจะออกมาดีหรือไม่ดีก็ตาม
7. การปรับปรุงงานของตนให้ดียิ่งขึ้น หมายถึง ลักษณะพฤติกรรมที่แสดงถึงการติดตามผลงานที่ได้ทำไปแล้ว ถ้าไม่ดีก็ต้องพยายามแก้ไขปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้น

๖๖

✕ นกตล ภาชนะวิเชียร (2540 : 70 – 71) กล่าวถึงลักษณะพฤติกรรมหลักที่แสดงถึงความรับผิดชอบว่าประกอบด้วยพฤติกรรมหลัก 5 ประการ คือ

1. ตระหนักถึงความสำคัญของหน้าที่ ประกอบด้วยพฤติกรรมต่าง ๆ คือ
 - 1.1 รับผิดชอบต่อสิ่งที่กระทำ
 - 1.2 ยอมรับว่าหน้าที่เป็นสิ่งที่ตนต้องทำ
 - 1.3 รู้สึกชอบต่อการกระทำหน้าที่
 - 1.4 รู้สึกว่าหน้าที่ของตนเป็นสิ่งสำคัญ
2. ทำหน้าที่ด้วยความเต็มใจโดยไม่ต้องมีการบังคับ มีพฤติกรรม ดังนี้
 - 2.1 สมารถใจทำหน้าที่
 - 2.2 ควบคุมตนเองได้
3. ทำหน้าที่ด้วยความตั้งใจ เอาใจใส่ พฤติกรรมส่วนนี้มีพฤติกรรมเสริม คือ
 - 3.1 วางแผนในการทำหน้าที่ของตน
 - 3.2 มีระเบียบวินัย
 - 3.3 มีความซื่อสัตย์
 - 3.4 มีความละเอียดรอบคอบ
 - 3.5 มีสติ
4. ทำหน้าที่อย่างต่อเนื่องจนงานเสร็จ พฤติกรรมส่วนนี้มีพฤติกรรมเสริม คือ
 - 4.1 มีความอดทน
 - 4.2 มีความเพียร
 - 4.3 มีการเตรียมการและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น
 - 4.4 มีมนุษยสัมพันธ์
 - 4.5 รักษาสุขภาพให้แข็งแรง
5. ยอมรับผลการกระทำของตน ประกอบด้วยพฤติกรรม ดังนี้
 - 5.1 ติดตามผลการกระทำของตน
 - 5.2 มีเหตุผล
 - 5.3 ปรับปรุงการกระทำของตน

จากเอกสารที่ดังกล่าว สรุปได้ว่า ความรับผิดชอบ เป็นคุณลักษณะพื้นฐานที่สำคัญที่ทำให้บุคคลประสบความสำเร็จในการเรียนและการทำงาน บุคคลที่มีความรับผิดชอบจะมีความตั้งใจในการปฏิบัติงาน มีความเพียรพยายาม อดทนไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค มีความปรารถนาที่จะทำงานให้ดีขึ้น มีการวางแผนในการทำงาน มีความละเอียดรอบคอบ รู้จักตั้งจุดมุ่งหมายในการทำงาน และสามารถปฏิบัติงานให้สำเร็จลุล่วงได้ตามเป้าหมายที่ตั้งไว้

1.1.5 การปลูกฝังความรับผิดชอบ

× เฮอร์ล็อก (Hurlock, 1967 : 224) กล่าวว่า ความรับผิดชอบเป็นสิ่งที่เกิดจากการฝึกอบรมตั้งแต่วัยเด็ก คุณลักษณะนี้จะพัฒนาขึ้นเรื่อยๆ จากวัยเด็กไปสู่วัยรุ่น และจากวัยรุ่นจนกระทั่งเป็นผู้ใหญ่ ในระยะแรกๆ ของชีวิต เด็กยังช่วยตัวเองไม่ได้ ต้องอาศัยผู้อื่นตลอดเวลา แต่เมื่อโตขึ้นจะมีความสามารถด้านต่างๆ เพิ่มขึ้น และช่วยตัวเองได้มากขึ้นทีละน้อย จะค่อยๆ เรียนรู้เกี่ยวกับความรับผิดชอบทั้งต่อตนเองและต่อผู้อื่น การพัฒนาความรับผิดชอบให้กับเด็กควรจะเริ่มอย่างค่อยเป็นค่อยไป เริ่มด้วยการให้ทำงานที่ง่ายๆ ก่อน เพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นในตนเอง มีประสบการณ์ในการทำงานด้วยตนเอง

/ ชม ภูมิภาค (2518 : 5 – 15) กล่าวถึง การปลูกฝังความรับผิดชอบต่อบุคคลและส่วนรวมว่า จะต้องปลูกฝังด้วยการทำให้เขาได้กระทำ มิใช่เกิดขึ้นจากการบอกเล่ากันเท่านั้น วิธีการสอนในโรงเรียนมีส่วนสำคัญในการปลูกฝังความรับผิดชอบต่อส่วนรวม การบอกให้จดงานเป็นรายบุคคลไม่ได้มีส่วนช่วยปลูกฝังความรับผิดชอบต่อส่วนรวมเลย ควรจะให้เด็กรู้จักการทำงานเป็นกลุ่มเป็นคณะตามความเหมาะสม ในการทำงานเป็นกลุ่มแต่ละคนจะได้รับมอบหมายให้ทำงานอันเป็นส่วนหนึ่งของงานทั้งหมด เพื่อจะให้งานส่วนรวมสำเร็จลงด้วยดี แต่ละคนก็จะทำงานในส่วนความรับผิดชอบของตนอย่างเต็มที่ งานสำเร็จเมื่อแต่ละคนทำงานประสานกัน หากคนใดคนหนึ่งขาดความรับผิดชอบ งานก็จะสำเร็จลงได้ยาก นอกจากนี้ควรจัดให้มีครูที่ให้คำแนะนำในการทำกิจกรรมต่างๆ ของนักเรียนด้วย เพื่อฝึกความรับผิดชอบไปในตัว

/ กิ่งแก้ว อัดถากร (2524 : 15 – 19) กล่าวว่าความรับผิดชอบเป็นสิ่งที่เกิดจากการฝึกอบรม ตั้งแต่วัยเด็กและจะพัฒนาไปเรื่อยๆ จากวัยรุ่นจนกระทั่งเป็นผู้ใหญ่จึงต้องเข้าใจธรรมชาติของเด็ก แนะนำส่งเสริมเขาทำในสิ่งที่ถูกที่ควรให้เขาได้รู้จักแก้ปัญหา และค่อยๆ ปลูกฝังความรับผิดชอบให้แก่เขา เพราะนอกเหนือจากการมีวินัย และความรับผิดชอบตามธรรมชาติ อันอาจเกิดขึ้นได้เองแล้ว เด็กก็ยังเรียนรู้วินัยและความรับผิดชอบจากวัฒนธรรม โดยอาศัยการสั่งสอนฝึกฝนจากบุคคลที่แวดล้อม ลักษณะเช่นนี้เป็นลักษณะของธรรมชาติการอยู่ร่วมกันในสังคม

× เสรี อินทร์คง (2535) ได้สรุปข้อเสนอแนะในการปลูกฝังความรับผิดชอบการทำงานของบุคคลว่า ควรฝึกให้มีนิสัยรับผิดชอบตั้งแต่วัยเด็กทั้งทางบ้านและทางโรงเรียน โดยเริ่มให้ทำงานที่ง่ายๆ เหมาะสมกับวัย และความสามารถของแต่ละบุคคล เมื่อมอบหมายงานให้ทำแล้วก็ควรให้เด็กได้รับผิดชอบอย่างเต็มที่ มีประสบการณ์ทำงานด้วยตนเอง เพื่อให้เด็กเกิดความเชื่อมั่น ไม่ปัดความรับผิดชอบในหน้าที่การงานให้แก่ผู้อื่น ให้ทำงานสำเร็จเป็นขั้นเป็นอันโดยไม่ละทิ้งงานที่ทำไว้แล้ว ชี้แจงให้เด็กรู้ขอบเขตหน้าที่การงานของตนว่ามีอะไรบ้าง เพื่อมิให้ก้าวล่วงงานของคนอื่นๆ และต้องมีความซื่อสัตย์ต่อตนเองและผู้อื่น ซึ่งทั้งหมดนี้จะเป็นการปลูกฝังให้เด็กเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่การงาน

ประเทิน มหาจันทร์ (2536 : 7 , 29 – 36) กล่าวว่า การสอนเด็กให้มีความรับผิดชอบนั้น ไม่มีเวลาใดที่จัดว่าเร็วเกินไป แม้ว่าเด็กจะอยู่ในวัยทารก พ่อแม่ก็สามารถสอนให้เด็กรับผิดชอบได้ การสอนนั้นผู้ใหญ่จะสอนได้ดีก็ต่อเมื่อสถานการณ์เอื้ออำนวย หรือผู้ใหญ่พยายามสร้างสถานการณ์ขึ้นในตอนต้นๆ ของชีวิตเด็ก ความรับผิดชอบที่เด็กพึงมีจะต้องควบคู่ไปกับการเล่นเสมอ ทั้งนี้เพราะเหตุว่า การเล่นเป็นชีวิตจิตใจของเด็ก เป็นสิ่งที่เด็กพึงพอใจ แต่การทำงานและความรับผิดชอบเป็นความไม่สบายใจ เป็นความเบื่อหน่าย ยากลำบาก แต่อย่างไรก็ตาม งานเป็นสิ่งที่สร้างความรับผิดชอบให้แก่เด็ก เด็กจะมีความรับผิดชอบได้ดีเมื่อมีงานหรือมีกิจกรรมให้ทำแม้ว่าเด็กจะพอใจในการเล่น ถ้าสามารถเปลี่ยนการเล่นของเด็กให้เป็นงาน หรือให้เด็กทำงานด้วยความสนุกสนานเพลิดเพลินเหมือนกับการเล่นได้ ก็จะเป็นการดีที่เด็กสามารถทำงานได้ ความรับผิดชอบก็จะเกิดขึ้น การเล่นจึงเป็นปัจจัยสำคัญในการเตรียมตัวเด็กให้มีความรับผิดชอบ เด็กจะเรียนรู้ในการรับผิดชอบ ถ้าหากว่ามีความพร้อมหรือมีสถานการณ์ดังต่อไปนี้

1. เด็กๆ รู้จักตัดสินใจ การตัดสินใจที่ถูกต้องของเด็กได้รับความสนใจจากพ่อแม่ และเสริมแรงด้วยการให้รางวัลตามความเหมาะสม
2. พ่อแม่ และครู จะต้องสร้างสถานการณ์หรือเปิดโอกาสให้เด็กได้ตัดสินใจ อยู่เสมอ ผู้ใหญ่จะต้องสร้างบรรยากาศให้เด็กมีความรับผิดชอบ ละเว้นการตำหนิตყเรียน
3. พ่อแม่ และครู จะต้องหลีกเลี่ยงการตัดสินใจแทนเด็กในสิ่งที่เด็กสามารถตัดสินใจได้ด้วยตนเอง เพราะการที่ผู้ใหญ่ตัดสินใจแทนเด็ก เป็นการนำไปสู่การไม่รู้จัก รับผิดชอบของเด็ก

เด็กที่มีความรับผิดชอบจะรู้สึกว่าคุณประสบความสำเร็จ และความสำเร็จจะเป็นรางวัลกระตุ้นให้ปฏิบัติต่อไป ส่วนเด็กที่ขาดความรับผิดชอบเมื่อผลเสียเกิดขึ้น ผลเสียนั้นจะเป็นการลงโทษและเป็นคำติเตียน เป็นการบั่นทอนกำลังใจของเด็กเป็นผลทำให้การนับถือตนเองของเด็กลดลง เด็กจะไม่เชื่อมั่นในการกระทำของตนเองและการกระทำที่ผู้อื่นปฏิบัติต่อตน ยิ่งไปกว่านั้นเด็กจะมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อตนเองและต่อชีวิต ดังนั้นการปลูกฝังความรับผิดชอบให้แก่เด็ก ต้องสร้างบรรยากาศของการให้รางวัล เพื่อให้เกิดแรงกระตุ้นในการแสดงพฤติกรรม หากเด็กไม่ได้รับรางวัลหรือคำชมเชยจากพฤติกรรมที่เขาแสดงออก ก็เป็นการยากที่จะทำให้เด็กมีความรับผิดชอบได้ ดังนั้นในการสอนเด็กให้มีความรับผิดชอบจึงต้องคำนึงถึงการเสริมแรงด้วย เช่น การให้รางวัล คำชมเชย การแสดงความยินดี เป็นต้น

รตินันท์ ไมตรีจิต (2537 : 44) กล่าวว่า การปลูกฝังความรับผิดชอบให้กับนักเรียน ควรปลูกฝังให้เหมาะกับวัย การสอนความรับผิดชอบแก่นักเรียนในโรงเรียนนั้น นอกจากจะสอนในเนื้อหาหรือการบอกกล่าวแล้ว วิธีการปลูกฝังให้เกิดความรับผิดชอบแก่นักเรียน โดยการนำเข้าไปในกระบวนการเรียนการสอน ตลอดจนการปฏิบัติกิจกรรมของนักเรียนภายในโรงเรียน ซึ่งในการปลูกฝังต้องใช้เวลาพอสมควร

✕ มิตตัน และแฮร์ริส (Mittion and Harris. 1962 : 407 – 416) ได้ให้ข้อเสนอแนะในการฝึกความรับผิดชอบ ดังนี้

1. การฝึกความรับผิดชอบ ควรเริ่มตั้งแต่วัยเด็ก
2. เด็กทุกคนควรได้รับการฝึกความรับผิดชอบ โดยการปฏิบัติจริงให้เด็กได้มีส่วนร่วมในการทำงาน
3. การจัดประสบการณ์ให้เด็กรับผิดชอบต่อหน้าที่การงาน ควรให้เหมาะสมกับวัยและความสามารถของแต่ละบุคคล
4. ควรให้เด็กทราบว่าผู้ใหญ่หวังอะไรจากตัวเขา
5. ในการฝึกความรับผิดชอบนั้น ผู้ใหญ่ต้องรู้จักยืดหยุ่น ไม่ควรเร่งรัดเด็กจนเกินไป
6. ต้องระลึกไว้เสมอว่า ในการทำงานนั้นเด็กต้องการคำแนะนำจากผู้ใหญ่
7. เด็กต้องการความไว้วางใจจากผู้ใหญ่ ดังนั้นเมื่อมอบหมายงานให้ทำแล้ว ก็ควรเปิดโอกาสให้เขาได้รับผิดชอบอย่างเต็มที่
8. ทักษะคิดและพฤติกรรมความรับผิดชอบของผู้ใหญ่ มีอิทธิพลต่อความรับผิดชอบของเด็ก
9. ไม่ควรให้เด็กรับผิดชอบเกินความสามารถ

✓ จากเอกสารที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า การปลูกฝังความรับผิดชอบให้เด็กเป็นสิ่งสำคัญที่ต้องเสริมสร้างตั้งแต่วัยเด็กทั้งที่บ้านและโรงเรียน โดยเริ่มให้ทำงานง่ายๆ ที่เหมาะสมกับวัย และความสามารถของแต่ละบุคคล เมื่อมอบหมายงานให้ทำแล้ว ก็ควรให้เด็กได้รับผิดชอบอย่างเต็มที่ เพื่อให้มีประสบการณ์ในการทำงานด้วยตนเอง ซึ่งจะเป็นพื้นฐานในการพัฒนาตนเองให้มีความรับผิดชอบทั้งในด้านการเรียนและการทำงาน

1.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบด้านการเรียน

1.2.1 งานวิจัยในต่างประเทศ

แม็คเคลแลนด์ (McClelland. 1953 : 10) ศึกษาลักษณะของบุคคลที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง พบว่า บุคคลที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง จะมีความรับผิดชอบสูงด้วย

แจ็ค และเพจ (Breckenridge. 1955 : 80 ; citing Jack and Page. n.d. unpagged) พบว่า เด็กที่มีความเชื่อมั่นในตนเองจะมีความสามารถในการควบคุมตนเอง มีความรู้สึกรับผิดชอบ และสามารถแสดงความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมด้วย

แพค (Pack. 1963 : 347 – 350) พบว่า ความรับผิดชอบในหน้าที่การทำงานขึ้นอยู่กับการศึกษา และการฝึกวินัยโดยอาศัยความรักนั้น จะทำให้เด็กมีพัฒนาการด้านความรับผิดชอบสูงด้วย

ซุนนิค (Zunick. 1963 : 497) ได้ศึกษาเกี่ยวกับพัฒนาการด้านความรู้สึก รับผิดชอบของเด็กที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะทางสังคมต่ำและฐานะทางสังคมปานกลาง เพื่อต้องการทราบว่า การรับรู้ของเด็กในด้านความรับผิดชอบนั้น แปรตามระดับชั้นทางสังคมหรือไม่ พบว่า เด็กที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะปานกลางมีความรู้สึกด้านความรับผิดชอบได้เร็วกว่าเด็กที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะต่ำ

เพค และฮาร์วิงเฮริสท์ (Peck and Harwinghurst. 1963 : 12) ได้ทำการวิจัยพบว่า เด็กที่มาจากครอบครัวประชาธิปไตยจะมีความเป็นอิสระในตนเอง และมีความรับผิดชอบสูงกว่าเด็กที่มาจากครอบครัวแบบอัตตาธิปไตย

ฟลาเฮอร์ตี้และรุตเซล (Flaherty and Reutzel. 1965 : 409 – 411) ได้ศึกษาเพื่อหาลักษณะบุคลิกภาพของนักเรียนที่ประสบผลสำเร็จในการเรียนสูง และนักเรียนที่ประสบผลสำเร็จในการเรียนต่ำ โดยใช้แบบทดสอบ CPI (The California Psychological Inventory) วัดบุคลิกภาพด้านต่างๆ พบว่า ผู้ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงได้คะแนนบุคลิกภาพด้านความรับผิดชอบสูงกว่าผู้ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ

สมาร์ท (Smart. 1967 : 536 – 537) ศึกษาเกี่ยวกับพัฒนาการของเด็ก และสัมพันธภาพที่มีต่อครอบครัว พบว่า ความรับผิดชอบจะเริ่มต้นในวัยเด็กและพัฒนาไปสู่วัยรุ่น และวัยผู้ใหญ่ ซึ่งความรับผิดชอบของเด็กมีความสัมพันธ์กับการที่ได้ใกล้ชิดพ่อแม่ และได้รับการยอมรับจากพ่อแม่ ในทางตรงข้าม เด็กที่ถูกพ่อแม่ห้ามปรามหรือเฉยเมย จะมีความรับผิดชอบน้อย และความสัมพันธ์ระหว่างพ่อแม่กับเด็กนั้นมีมากเท่าใด ก็จะทำให้เด็กมีความรับผิดชอบมากขึ้นเท่านั้น และยังพบว่าเด็กหญิงมีความรับผิดชอบสูงกว่าเด็กชาย

ยูยีน (Eugene.1969 : 3876 – A) ได้ศึกษาองค์ประกอบที่เป็นตัวพยากรณ์ความสำเร็จทางการเรียนของนักเรียนเกรด 8 ในโรงเรียนบางแห่งของมลรัฐโอไฮโอ ผลการศึกษาพบว่า ความรับผิดชอบต่อการเรียน ความขยันหมั่นเพียร แรงจูงใจ ความคาดหวัง และความมุ่งมั่น เป็นองค์ประกอบที่สามารถพยากรณ์ความสำเร็จทางการเรียนของนักเรียน และมีอำนาจพยากรณ์ความสำเร็จในการเรียน โดยมีค่าสหสัมพันธ์พหุคูณ .55

บัตเตอร์เวิร์ท (Butterworth. 1974 : 2043 – 2044) ได้ศึกษาหาความสัมพันธ์ระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการอ่าน เจตคติต่อโรงเรียน ความรับผิดชอบต่อตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 พบว่า ความรับผิดชอบต่อตนเอง ผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านและเจตคติต่อโรงเรียนมีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และนักเรียนมีความสามารถทั่วไปสูง มีความรับผิดชอบต่อตนเองสูงกว่านักเรียนที่มีความสามารถทั่วไปต่ำ

เบคอน (Bacon. 1989 : 1289 – A) ศึกษาพบว่า นักเรียนจะแสดงความรับผิดชอบในการเรียนด้วยคุณลักษณะ 6 ประการ คือ 1) การทำกิจกรรมการเรียน 2) การเชื่อฟังครู 3) การตั้งใจเรียน 4) การเรียนหรือการศึกษาค้นคว้า 5) การพยายามเรียน 6) การทำงานที่ได้รับมอบหมายหรือที่เลือกกระทำ

เลวิน ลิปปิท และไวท์ (ก๊อ สวัสดิ์พานิชย์. 2522 : 176 – 181 ; Lewin, Lippit and White.n.d.) พบว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยนั้น ทำให้เด็กมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีความรับผิดชอบ รู้จักให้ความร่วมมือกับหมู่คณะ ส่วนการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยนั้น ทำให้เด็กไม่มีความรับผิดชอบ ไร้ความสนใจไม่ได้

1.2.2 งานวิจัยในประเทศ

✕ สมคิด ไชยยันบุรณ์ (2510 : 26 – 27) ได้วิจัยเพื่อศึกษาบุคลิกภาพบางด้านของนักเรียนที่มีความสามารถในการเรียนสูง กับนักเรียนที่มีความสามารถในการเรียนต่ำ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ใช้แบบสอบถาม High School Personality Questionnaire แบ่งกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนที่มีความสามารถในการเรียนสูง จำนวน 26 คน เป็นชาย 16 คน หญิง 10 คน ผลการวิจัยปรากฏว่า

1. นักเรียนที่มีความสามารถในการเรียนสูงมีความมั่นคงทางอารมณ์ มีความสามารถในการรับผิดชอบ และมีความสามารถในการบังคับตนเองมากกว่านักเรียนที่มีความสามารถในการเรียนต่ำ

2. นักเรียนชายที่มีความสามารถในการเรียนสูง มีความมั่นคงทางอารมณ์ มีความสามารถในการรับผิดชอบ และมีความสามารถในการบังคับตนเองมากกว่า แต่มีการแสดงออกทางอารมณ์น้อยกว่านักเรียนชายที่มีความสามารถในการเรียนต่ำ

3. นักเรียนชายที่มีความสามารถในการเรียนสูง มีความสามารถในการบังคับตนเองมากกว่านักเรียนหญิงที่มีความสามารถในการเรียนต่ำ

4. นักเรียนชายที่มีความสามารถในการเรียนต่ำ มีสภาพจิตใจอ่อนกว่านักเรียนหญิงที่มีความสามารถในการเรียนต่ำ และนักเรียนหญิงในกลุ่มนี้แสดงลักษณะความเป็นตัวของตัวเองได้ดีกว่านักเรียนชาย

✓ อารี เศรษฐชัย (2520 : 47 – 48) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า ความรู้สึกรับผิดชอบ และความเชื่อมั่นในตนเองของนักศึกษาพยาบาลสภาอากาศไทย พบว่า ความสามารถในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า ความรู้สึกรับผิดชอบ และความเชื่อมั่นในตนเองมีความสัมพันธ์กันในทางบวก

กษิมา วิริยะ (2526 : 115 – 118) ศึกษาความคิดรวบยอดเกี่ยวกับค่านิยมพื้นฐานเรื่องการพึ่งตนเอง ความขยันหมั่นเพียรและความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในเขตการศึกษา 8 ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนมีความคิดรวบยอดเกี่ยวกับค่านิยมพื้นฐานเรื่องการพึ่งตนเอง ความขยันหมั่นเพียรและความรับผิดชอบอยู่ในระดับที่พึงประสงค์ แต่มีบางความคิดรวบยอดที่อยู่ในระดับที่ไม่พึงประสงค์ ได้แก่ การใช้ความรู้ความสามารถของตนในด้านการศึกษา การทำงานโดยไม่เลือกงาน และไม่ดูถูกงานที่สุจริต การตรงต่อเวลาในการนัดหมาย และการยอมรับผิดในการกระทำของตนในงานที่ได้รับมอบหมาย นักเรียนชายและหญิงมีความคิดรวบยอดเกี่ยวกับค่านิยมพื้นฐานเรื่องการพึ่งตนเอง ความขยันหมั่นเพียรและ

ความรับผิดชอบแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นักเรียนที่ผู้ปกครองมีระดับเศรษฐกิจสังคมแตกต่างกัน มีความคิดรวบยอดเกี่ยวกับค่านิยมพื้นฐานดังกล่าวไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนนักเรียนชายและหญิง และสภาพเศรษฐกิจสังคมของผู้ปกครอง ไม่มีปฏิสัมพันธ์ร่วมกันต่อความคิดรวบยอดเกี่ยวกับค่านิยมพื้นฐานเรื่องการพึ่งตนเอง ความขยันหมั่นเพียรและความรับผิดชอบ

✓ พรชัย รอดสมจิตร (2527 : 67 – 68) ได้ศึกษาความสำนึกในความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคมของเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาที่อยู่ในสถานสงเคราะห์ และที่อยู่ในครอบครัวปกติในกรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษา อายุ 6 – 12 ปี ที่อยู่ในครอบครัวปกติในกรุงเทพมหานคร กับเด็กที่อยู่ในสถานสงเคราะห์ จำนวน 450 คน ผลการศึกษาพบว่า เด็กนักเรียนที่อยู่ในครอบครัวปกติ มีความสำนึกในความรับผิดชอบต่อตนเองในเรื่องการเรียน มีความอดสาเห ขยันหมั่นเพียร เคารพเชื่อฟังครู และอดทนต่ออุปสรรคสูงกว่าเด็กที่อยู่ในสถานสงเคราะห์ของกรมประชาสงเคราะห์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเด็กนักเรียนที่อยู่ในครอบครัวปกติ มีความสำนึกในความรับผิดชอบต่อตนเองและต่อสังคมสูงขึ้นตามระดับอายุ 6 – 12 ปี

✓ วิวัฒน์ รัชชาเคน (2531 : 79 – 81) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ความสำนึกในความรับผิดชอบและความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาในจังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนชายและนักเรียนหญิงมีความสำนึกในความรับผิดชอบต่อแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียนชายและนักเรียนหญิงแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยพบว่านักเรียนหญิงมีความสามารถในการแก้ปัญหาสูงกว่านักเรียนชาย

✓ คณิงรัตน์ ลาโพธิ์ (2535 : 66) ศึกษาผลของการนำกิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพไปประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมแนะแนวที่มีต่อความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมมีความรับผิดชอบสูงกว่านักเรียนที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

✧ นกมล ภวนะวิเชียร (2540 : ง) ศึกษาค่านิยมด้านความรับผิดชอบของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่ได้รับการสร้างเสริมด้วยกระบวนการที่พัฒนาตามแนวคิดของไอเซ็นและแรทส์ ผลการวิจัยพบว่า กระบวนการเสริมสร้างค่านิยมที่พัฒนาขึ้นสามารถนำไปสร้างเสริมค่านิยมเป้าหมายให้แก่นักเรียนได้ โดยพบว่านักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมตามกระบวนการที่พัฒนาขึ้น มีพัฒนาการในค่านิยมด้านความรับผิดชอบมากกว่านักเรียนที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมดังกล่าว ทั้งในด้านความรู้ ความรู้สึกที่ดี และพฤติกรรมที่แสดงถึงค่านิยมนั้น

จากงานวิจัยดังกล่าว สรุปได้ว่า ความรับผิดชอบด้านการเรียน เป็นคุณลักษณะสำคัญที่ส่งผลให้นักเรียนประสบความสำเร็จในด้านการเรียน ทั้งนี้เพราะนักเรียนที่มีความรับผิดชอบด้านการเรียนดี จะมีความตั้งใจและเอาใจใส่ในการเรียน ขยันอ่านหนังสือและทบทวนบทเรียน รู้จักแบ่งเวลาในการเรียน และพยายามศึกษาค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ

2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

2.1 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

2.1.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

2.1.1.1 ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

— X อัจฉรา สุขารมณ และอรพินท์ ชูชม (2530 : 10) กล่าวว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ขนาดของความสำเร็จที่ได้จากการทำงานที่ต้องอาศัยความพยายามจำนวนหนึ่ง ซึ่งอาจเป็นผลมาจากการกระทำที่อาศัยความสามารถทางร่างกายหรือสมอง ดังนั้นผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจึงเป็นขนาดของความสำเร็จที่ได้จากการเรียน โดยอาศัยความสามารถเฉพาะตัวของแต่ละบุคคล ตัวที่บ่งชี้ถึงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอาจได้มาจากกระบวนการที่ไม่ต้องอาศัยการทดสอบ (Nontesting Procedures) เช่น จากการสังเกต หรือการตรวจการบ้าน หรืออาจอยู่ในรูปของเกรดที่ได้ที่โรงเรียน ซึ่งต้องอาศัยกรรมวิธีที่ซับซ้อนและช่วงเวลาในการประเมินอันยาวนาน หรืออีกวิธีหนึ่งอาจวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ด้วยแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทั่วไป (Published Achievement Tests) จะพบว่า การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่นิยมใช้กันทั่วไป มักอยู่ในรูปของเกรดที่ได้จากโรงเรียน เนื่องจากให้ผลที่เชื่อถือได้มากกว่า อย่างน้อยก่อนการประเมินผลการเรียนของนักเรียน ครูจะต้องพิจารณาองค์ประกอบอื่นๆ อีกหลายๆ ด้าน จึงย่อมดีกว่าการแสดงความล้มเหลว หรือความสำเร็จทางการเรียนจากการทดสอบนักเรียน ด้วยแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทั่วไป ไปเพียงครั้งเดียว

— กู๊ด และคนอื่นๆ (Good and others. 1973 : 7) ได้ให้ความหมายของผลสัมฤทธิ์ (Achievement) ว่าหมายถึง ความสำเร็จ (Accomplishment) ความคล่องแคล่ว ความชำนาญในการใช้ทักษะหรือการประยุกต์ใช้ความรู้ต่างๆ ส่วนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (Academic Achievement) หมายถึง ความรู้หรือทักษะอันเกิดจากการเรียนรู้ในวิชาต่างๆ ที่ได้เรียนมาแล้ว ซึ่งได้จากผลการทดสอบของครูผู้สอน หรือผู้รับผิดชอบในการสอนหรือทั้งสองอย่างรวมกัน

— เดโซ สวานนัท (2512 : 3) ได้อธิบายความหมายของคำว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ว่าหมายถึง ความสำเร็จที่ได้รับจากความพยายาม จากการลงแรงเพื่อบ่มในจุดหมายปลายทางที่ต้องการ หรืออาจจะหมายถึง ระดับของความสำเร็จที่ได้รับแต่ละด้านโดยเฉพาะ หรือความสำเร็จที่ได้รับโดยทั่วๆ ไปก็ได้ เช่น เด็กคนหนึ่งพยายามท่องจำบทกลอนบทหนึ่งในช่วงเวลาหนึ่ง เขาจำได้มากน้อยเท่าไร ก็เรียกว่าเขามีความสัมฤทธิ์ในการจำบทกลอนได้มากน้อยเพียงนั้น ความสัมฤทธิ์นี้อาจจะทดสอบได้

— ไพศาล หวังพานิช (2523 : 137) กล่าวว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง คุณลักษณะและความสามารถของบุคคลอันเกิดจากการเรียนการสอน เป็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและประสบการณ์ของการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจากการฝึกอบรม หรือจากการสอน จึงเป็นการตรวจสอบความสามารถหรือความสัมฤทธิ์ผล (Level of Accomplishment) ของบุคคลว่าเรียนรู้แล้วเท่าไร มีความสามารถชนิดใด

✕ พิระยุทธ สันตะวัน (2533 : 36) ได้ให้ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ความสำเร็จ ความสมหวังในด้านการเรียน ที่รวมทั้งด้านความรู้ ความเข้าใจ ความสามารถและทักษะทางด้านวิชาการของแต่ละบุคคล ที่ประเมินได้จากแบบทดสอบ หรือการทำงานที่ได้รับมอบหมาย และผลของการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนนั้น จะทำให้แยกกลุ่มของนักเรียนที่ถูกประเมินออกเป็นระดับต่างๆ เช่น สูง กลาง และต่ำ เป็นต้น

✕ จิราภรณ์ เมืองพรวน (2538 : 24) ได้กล่าวว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ความรู้ ความสามารถ ทักษะ และสมรรถภาพด้านต่างๆ ของสมองที่พัฒนาขึ้นหลังจากการเรียน วิชาต่างๆ โดยพิจารณาจากคะแนนสอบหรือผลงานที่ครูมอบหมายให้ หรือจากทั้งสองอย่าง

✕ มาริษา นาคทับที (2541 : 28) กล่าวว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ความรู้ความสามารถที่ผู้เรียนได้รับหลังจากเรียนรู้นั้นๆ แล้ว ซึ่งจะทราบว่ามีปริมาณมากน้อยเพียงใด โดยพิจารณาได้จากคะแนนผลสอบแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หรือได้จากการสังเกตพฤติกรรมและความสำเร็จด้านอื่นๆ ประกอบ

✓ จากความหมายดังกล่าวสรุปได้ว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ความสำเร็จที่ได้รับจากความพยายามในการเรียน ซึ่งประเมินได้จากคะแนนสอบ หรือผลงานที่ได้รับมอบหมายหรือจากทั้งสองอย่าง และผลของการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทำให้สามารถแยกกลุ่มของนักเรียนออกเป็นระดับต่างๆ เช่น สูง กลาง ต่ำ เป็นต้น

2.1.1.2 องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

คลอสไมเออร์ (Klausmier. 1961 : 306) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนว่า มี 6 ด้าน คือ

1. คุณลักษณะของผู้เรียน ได้แก่ ความพร้อมทางด้านร่างกายและสติปัญญา ความสามารถทางด้านทักษะร่างกาย คุณลักษณะทางจิตใจ เช่น ความสนใจ แรงจูงใจ ทศนคติ ค่านิยม ความรู้สึกนึกคิดกับตนเอง ความเข้าใจสถานการณ์ อายุ เพศ

2. คุณลักษณะของผู้สอน ได้แก่ สติปัญญา ระดับการศึกษา ความรู้ในวิชาที่สอน การพัฒนาความรู้ ทักษะทางร่างกาย คุณลักษณะทางจิตใจ เช่น ทศนคติ ค่านิยม ความรู้สึกนึกคิดกับตนเอง สุขภาพร่างกาย ความเข้าใจสถานการณ์ อายุ เพศ

3. พฤติกรรมระหว่างผู้สอนและผู้เรียน ได้แก่ ปฏิสัมพันธ์ระหว่างการดำเนินการสอนต่างๆ เช่น วิธีสอน ปฏิสัมพันธ์ทางด้านความรู้และความคิด

4. คุณลักษณะของกลุ่ม ได้แก่ โครงสร้าง ทศนคติ ความสามัคคี และการเป็นผู้นำ

5. คุณลักษณะของพฤติกรรมเฉพาะตัว ได้แก่ การตอบสนองเครื่องมือ อุปกรณ์ เป็นต้น

6. แรงผลักดันจากภายนอก ได้แก่ ครอบครัว สิ่งแวดล้อมทางสังคม อิทธิพลของศิลปวัฒนธรรม เป็นต้น

บลูม (Bloom. 1976 : 139) กล่าวว่า สิ่งที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มี 3 ตัวแปร คือ

1. พฤติกรรมด้านความรู้และความคิด (Cognitive Entry Behaviors) หมายถึง ความรู้ความสามารถและทักษะต่างๆ ของผู้เรียนที่มีมาก่อน

2. คุณลักษณะทางจิตใจ (Affective Entry Characteristics) หมายถึง แรงจูงใจที่ทำให้ผู้เรียนเกิดความอยากเรียน เกิดความอยากเรียนรู้ในสิ่งใหม่ๆ ได้แก่ ความสนใจในวิชาที่เรียน ทศนคติต่อเนื้อหาวิชาและสถาบัน การยอมรับความสามารถของตัวเอง เป็นต้น

3. คุณภาพการเรียนการสอน (Quality of Instruction) หมายถึง ประสิทธิภาพการเรียนการสอนที่นักเรียนจะได้รับ ได้แก่ คำแนะนำการปฏิบัติและแรงเสริมของผู้ที่สอนที่มีต่อผู้เรียน

สุภาพรรณ โคตรจรัส (2527 : 260) กล่าวว่า องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบ่งออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

1. องค์ประกอบด้านคุณลักษณะเกี่ยวกับตัวผู้เรียน ประกอบด้วย

1.1 องค์ประกอบด้านปัญญา ได้แก่ เชาวนปัญญา ความถนัด ความรู้พื้นฐาน หรือความรู้เดิมของผู้เรียน

1.2 องค์ประกอบด้านอารมณ์ ได้แก่ แรงจูงใจในการเรียน ความสนใจ ทศนคติ นิสัยในการเรียน ความนึกคิดเกี่ยวกับตน การปรับตัวและลักษณะทางบุคลิกภาพอื่นๆ

2. องค์ประกอบด้านสภาพแวดล้อม ได้แก่ วัฒนธรรมเฉพาะกลุ่ม สิ่งแวดล้อมทางครอบครัว ฐานะเศรษฐกิจของครอบครัว ที่อยู่อาศัย ความคาดหวังของบิดามารดา บรรยากาศของสถานที่เรียน รวมทั้งหลักสูตรและคุณภาพการสอน

จากเอกสารดังกล่าว สรุปได้ว่า องค์ประกอบสำคัญที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ประกอบด้วย ความพร้อมทางด้านร่างกาย จิตใจ และสติปัญญาของผู้เรียน สิ่งแวดล้อมในโรงเรียน และสิ่งแวดล้อมในครอบครัว

2.1.1.3 การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

✕ ครอนบาค (Cronbach. 1970 : 26) กล่าวว่า การวัดผลเป็นการกำหนดตัวเลขหรือสัญลักษณ์เข้ากับสิ่งของหรือเหตุการณ์ที่เป็นไปตามกฎ

✕ ภัทรา นิคมมานนท์ (2525 : 1 – 2) กล่าวถึง การวัดผลว่า เป็นการใช้เครื่องมืออย่างใดอย่างหนึ่งที่จะค้นหาหรือการตรวจสอบเพื่อให้ได้ปริมาณ จำนวน หรือคุณภาพที่มีความหมายแทนพฤติกรรมหรือผลงานของนักเรียนแต่ละคน

✓ เชิดศักดิ์ โฆวสินธุ์ (2525 : 79) กล่าวว่า การวัดผล เป็นการตรวจสอบระดับความสามารถหรือผลสัมฤทธิ์ (Level of Accomplishment) ของผู้เรียนว่าได้เกิดการเรียนรู้ในแต่ละรายวิชาไปมากน้อยเพียงใด

✓ ประกายทิพย์ พิชัย (2539 : 21) ได้กล่าวว่า การวัดผล เป็นกระบวนการกำหนดตัวเลขซึ่งแสดงถึงคุณลักษณะ ปริมาณ เวลาของพฤติกรรมที่แสดงออกของบุคคล สิ่งแวดล้อม หรือวัตถุที่ต้องการวัด

✓ จากเอกสารดังกล่าว สรุปได้ว่า การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นการตรวจสอบระดับความสามารถ หรือผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน ว่าเกิดการเรียนรู้น้อยเพียงใด โดยวัดจากคะแนนการทดสอบ การสังเกต หรือการตรวจผลงานของนักเรียนแต่ละคน

2.1.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

2.1.2.1 งานวิจัยในต่างประเทศ

ริงเนสส์ (Ringness. 1968 : 141) ได้ศึกษาเกี่ยวกับสุขภาพจิตภายในโรงเรียนกับนักเรียนเกรดเก้า พบว่า นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำมีปัญหาทั้งด้านครอบครัว และในโรงเรียน นอกจากนี้มีพฤติกรรม คือ ขัดขืน มีความพลุ่งพล่านทางอารมณ์ และมีอาการทางโรคประสาทมากกว่าพวกที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง เพราะนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงจะเป็นคนที่มีความรับผิดชอบ ควบคุมตัวเองได้ เข้าสังคมได้ดี และมีความอดทนทางด้านอารมณ์และจิตใจ

✓ โอนาดา (พวงสร้อย วรกุล. 2522 : 19 ; อ้างอิงมาจาก Onada. 1975 : 7726 – A) ศึกษาพบว่า เด็กที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง จะเป็นคนที่มีความรับผิดชอบ ควบคุมตนเองได้ มีความสัมพันธ์ที่ดีกับครู ส่วนคนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำเป็นคนขี้เกียจ มีความสัมพันธ์กับคนอื่นไม่ดี มีความสับสนวุ่นวายใจ

2.1.2.2 งานวิจัยในประเทศ

✗ สืบศักดิ์ สาทร (2521 : 42 – 44) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคงทนในการเรียนรู้ในวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ระหว่างกลุ่มที่มีความรับผิดชอบต่างกัน โดยการเรียนจากชุดการเรียนด้วยตนเอง และจากการสอนปกติ ผลการวิจัย พบว่า นักเรียนที่มีความรับผิดชอบสูงมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้ชุดการเรียนด้วยตนเองสูงกว่านักเรียนที่มีความรับผิดชอบต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงให้เห็นว่าสิ่งที่ส่งผลต่อการเรียนรู้โดยใช้ชุดการเรียนด้วยตนเองอย่างมาก ก็คือความรับผิดชอบของผู้เรียน

✓ สมโชค พูลนวม (2533 : 22 – 45) ได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความซื่อสัตย์กับความรู้สึกรับผิดชอบ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มัธยมศึกษาปีที่ 2 และมัธยมศึกษาปีที่ 4 ผลการวิจัยพบว่า ความรู้สึกรับผิดชอบและความซื่อสัตย์มีความสัมพันธ์กันทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อแยกตามเพศแล้ว นักเรียนหญิงมีความรับผิดชอบและความซื่อสัตย์สูงกว่านักเรียนชายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อแยกตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พบว่า นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง มีความ

รับผิดชอบและความซื่อสัตย์สูงกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

✓ จากงานวิจัยดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงจะเป็นคนที่มีความรับผิดชอบ เข้าสังคมได้ดี และควบคุมอารมณ์ตนเองได้ดี ส่วนเด็กที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ มักเป็นคนขี้เกียจ มีความสัมพันธ์ที่ไม่ดีกับคนอื่น วิตกกังวล สับสน วุ่นวายใจ

2.2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพ

2.2.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพ

2.2.1.1 ความหมายของบุคลิกภาพ

✓ อนาสตาซี (Anastasi. 1968 : 111) กล่าวว่า บุคลิกภาพของบุคคลเกิดจากการปฏิสัมพันธ์ระหว่างพันธุกรรมกับสิ่งแวดล้อม บุคคลที่มีพันธุกรรมร่วมกันแต่อยู่ในสภาพแวดล้อมต่างกัน อาจก่อให้เกิดบุคลิกภาพต่างกัน หรือแม้แต่ว่าสภาพแวดล้อมและพันธุกรรมเดียวกันก็อาจทำให้บุคลิกภาพต่างกันได้

ฮิลการ์ดและแอทกินสัน (ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. 2530 : 41 ; อ้างอิงจาก Hilgard and Atkinson. 1967) กล่าวว่า บุคลิกภาพ หมายถึง ลักษณะรวมของบุคคลและวิธีการแสดงออกของพฤติกรรมของเขา นอกจากนี้ ออลพอร์ต (Allport. 1967 : 28) ได้อธิบายว่า บุคลิกภาพเป็นระบบการเคลื่อนไหวของอินทรีย์ที่อยู่ภายในจิตใจบุคคล และเป็นตัวกำหนดลักษณะนิสัย (Traits) ประจำตัวของบุคคลนั้น

รูช (ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. 2530 : 41 ; อ้างอิงจาก Ruch. 1953) กล่าวว่า บุคลิกภาพคือตัวเราทั้งตัว หรืออัตตะที่แสดงพฤติกรรมต่างๆ ออกมา และพฤติกรรมต่างๆ ที่แสดงออกมานั้นจะเป็นกระจกเงาที่สะท้อนความรู้สึกนึกคิด หรือทัศนคติของบุคคลนั้นๆ

สายสุรี จุติกุล (2511 : 8) กล่าวว่า บุคลิกภาพ หมายถึง ส่วนต่างๆ ของบุคคลที่รวมกันแล้วทำให้บุคคลนั้นแตกต่างจากคนอื่น ส่วนต่างๆ นั้น ได้แก่ อุปนิสัย ความสนใจ ทัศนคติ วิธีการปรับตัว โครงสร้างของร่างกาย ซึ่งส่วนต่าง ๆ เหล่านี้ จัดเป็นลักษณะที่สำคัญของแต่ละบุคคล

✓ เชตต์กดี โฆวาสินธุ์ (2520 : 3) กล่าวว่า บุคลิกภาพ หมายถึง ลักษณะนิสัยที่รวมเป็นแบบฉบับเฉพาะตัวของแต่ละบุคคล และเป็นสิ่งที่ทำให้เห็นความแตกต่างระหว่างบุคคล ซึ่งพิจารณาได้จากรูปแบบพฤติกรรมของบุคคลนั้น

แสงเดือน ไยไธสง (2538 : 8) กล่าวว่า บุคลิกภาพ หมายถึง ลักษณะเด่นโดยส่วนรวมของบุคคลแต่ละคนที่แสดงออกมาทั้งทางร่างกายและจิตใจ อันจะทำให้บุคคลนั้นแตกต่างจากบุคคลอื่นๆ

✓ จากความหมายดังกล่าว สรุปได้ว่า บุคลิกภาพ คือ ลักษณะนิสัยที่รวมเป็นเอกลักษณ์ของแต่ละบุคคลที่แสดงออกทั้งทางร่างกายและจิตใจ และเป็นสิ่งที่ทำให้บุคคลนั้นแตกต่างจากบุคคลอื่น

2.2.1.2 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อบุคลิกภาพ

✓ ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ (2530 : 44) กล่าวว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อบุคลิกภาพประกอบด้วย พันธุกรรม สิ่งแวดล้อม และช่วงเวลาของชีวิตของบุคคล กล่าวคือ

1. พันธุกรรม สิ่งถ่ายทอดทางพันธุกรรมส่วนมากเป็นลักษณะทางกาย เช่น ความสูงต่ำ ลักษณะเส้นผม สีของผิว ชนิดของโลหิต โรคภัยไข้เจ็บบางชนิด และข้อบกพร่องทางร่างกายบางชนิด เช่น ตาบอดสี ศีรษะล้าน นิ้วเกิน มือติดกัน เป็นต้น ซึ่งลักษณะทางกายเหล่านี้เป็นอิทธิพลของพันธุกรรมที่มีต่อบุคลิกภาพแต่ละบุคคลทั้งสิ้น

2. สิ่งแวดล้อม มีอิทธิพลต่อพัฒนาการของมนุษย์ทั้งทางร่างกาย จิตใจ และบุคลิกภาพ สำหรับสิ่งแวดล้อมที่มีอิทธิพลมากที่สุดต่อพัฒนาการทางกาย ทางจิตใจ และบุคลิกภาพ คือบุคคลที่อยู่รอบตัวเรา ครอบครัว กลุ่มคนและวัฒนธรรม สิ่งแวดล้อมที่เป็นมนุษย์คนอื่น ๆ นี้ จะมีอิทธิพลอย่างมากต่อพัฒนาการทางบุคลิกภาพ ทักษะคติ และพฤติกรรมทางสังคมของมนุษย์

3. ช่วงเวลาในชีวิตของมนุษย์ แสดงถึง ระดับพัฒนาการทางร่างกายและจิตใจ อันเกิดจากอิทธิพลร่วมระหว่างพันธุกรรมและสิ่งแวดล้อม ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน และแม้ว่าระยะสำคัญของพัฒนาการของมนุษย์ส่วนมากจะอยู่ในช่วงชีวิตวัยเด็กเป็นส่วนใหญ่

✓ อีริคสัน (ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ 2530 : 42 ; อ้างอิงมาจาก Erikson. 1959) เชื่อว่า การพัฒนาบุคลิกภาพของมนุษย์นั้น มิได้หยุดยั้งแต่ในวัยเด็ก แต่จะมีการพัฒนาลักษณะต่างๆ ของบุคลิกภาพอย่างเป็นลำดับ ตลอดชีวิตของบุคคลแต่ละบุคคล

✓ กาญจนา คำสุวรรณ (2524 : 194 – 195) ได้กล่าวถึงลักษณะของประสบการณ์ที่มีผลต่อบุคลิกภาพของบุคคลไว้ดังนี้

1. ประสบการณ์ร่วมทางวัฒนธรรม เป็นประสบการณ์ที่บุคคลได้รับเหมือนกันหรือต่างกัน มีผลให้บุคคลมีบุคลิกภาพที่แตกต่างกันตามความเชื่อ ทักษะคติ ประเพณี และคำสอนของสังคมนั้น

2. ประสบการณ์เฉพาะตัว เป็นอิทธิพลที่ได้รับจากการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่ ผู้ปกครองที่แตกต่างกัน มีผลให้บุคคลแต่ละคนได้รับการหล่อหลอมบุคลิกภาพไม่เหมือนกัน ผู้ที่ได้รับการเลี้ยงดูที่เหมาะสม ได้รับความรัก เอาใจใส่ดูแล ให้กำลังใจก็จะพัฒนาบุคลิกภาพไปในทิศทางที่เหมาะสม มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีเหตุผลและมองโลกในแง่ดี ในขณะที่ผู้ที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยหรือเข้มงวด จะมีบุคลิกภาพไปในทิศทางตรงกันข้าม มีความก้าวร้าว ไม่ไว้วางใจคน หวาดระแวง และมีทักษะคติที่ไม่ดีต่อสังคม

ฉลอง ภิมย์รัตน์ (2521 : 29 – 31) กล่าวว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อบุคลิกภาพ มี 2 ปัจจัยใหญ่ ๆ คือ

1. องค์ประกอบด้านพันธุกรรม เป็นการถ่ายทอดยีนส์จากพ่อ แม่ หรือบรรพบุรุษ ไปสู่ลูกหลาน ได้แก่ ลักษณะทางด้าน รูปร่าง หน้าตา ท่าทาง ผิวพรรณ อารมณ์ ตลอดจนระบบประสาทและระบบโลหิต ซึ่งเป็นลักษณะที่ติดตัวมาตั้งแต่เกิด

2. องค์ประกอบด้านสิ่งแวดล้อม ทั้งที่เป็นธรรมชาติและสภาพวัฒนธรรม ประเพณี กฎเกณฑ์ ระเบียบต่างๆ ในสังคมที่บุคคลเกี่ยวข้องอยู่ เป็นผลให้เกิดการเรียนรู้และปรับตัวให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมนั้นๆ ได้แก่ ลมฟ้าอากาศ ที่อยู่อาศัย อาหาร ตลอดจนบุคคลที่อยู่ใกล้ชิด องค์ประกอบด้านสิ่งแวดล้อมนี้มีผลให้บุคคลเกิดการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน ส่งผลให้บุคลิกภาพของคนแตกต่างกัน

✓ จากความหมายดังกล่าว สรุปได้ว่า อิทธิพลของพันธุกรรม สิ่งแวดล้อม และประสบการณ์ต่างๆ ที่บุคคลได้รับ เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลในการพัฒนาบุคลิกภาพของบุคคล ให้มีลักษณะที่แตกต่างกันไป

2.2.1.3 ประเภทของบุคลิกภาพ

✓ การพิจารณาถึงความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะที่แสดงออกทางกายภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ลักษณะเค้าโครงหน้าหรือโครงสร้างต่างๆ ของร่างกายและบุคลิกภาพ เป็นความเชื่อกันว่ามนุษย์เรานั้นมีลักษณะทางสรีระหลายแบบ และแต่ละแบบอาจเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับบุคลิกภาพหลายประเภท ดังนั้น จึงมีการแบ่งบุคลิกภาพออกเป็นหลายประเภท ดังนี้

✗ จุง (Hergenhahn, 1990 : 58 – 85 ; citing Jung, n.d.) ได้พิจารณาบุคลิกภาพของคนโดยยึดถือสังคมเป็นหลัก เขาได้แบ่งบุคลิกภาพของคนออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. บุคลิกภาพแบบเก็บตัว (Introvert) เป็นคนที่ไม่ชอบสูงส่งกับผู้อื่น เกรงครัดต่อระเบียบแบบแผน มีมาตรฐานและกฎเกณฑ์ที่แน่นอนในการควบคุมอุปนิสัยของตนเอง เชื่อตัวเอง และการกระทำทุกอย่างที่มักจะขึ้นอยู่กับตัวเองเป็นใหญ่ บุคคลประเภทนี้จะผูกพันกับตนเองมากกว่าที่จะผูกพันกับสังคมหรือบุคคลอื่น

2. บุคลิกภาพแบบแสดงตัว (Extrovert) เป็นคนเปิดเผย คุยเก่ง ร่าเริง ปรับตัวได้ดีในสิ่งแวดล้อมต่างๆ มีความเชื่อมั่นในตนเองบนรากฐานของเหตุผลและความจริง

✗ เครทเชเมอร์ (Samuel, 1981 : 190 – 191 ; citing Kretschmer, 1921) เห็นว่าบุคลิกภาพของคนขึ้นอยู่กับรูปร่างลักษณะ จึงแบ่งบุคลิกภาพของคนตามรูปร่างหรือโครงสร้างทางสรีรวิทยา สอดคล้องกัน 3 ประเภท คือ

1. ประเภทที่มีร่างกายอ้วนเตี้ย คอโต ร่างกายมีไขมันมาก พุงยื่น (Pygmy หรือ Endomorphy) คนประเภทนี้เป็นคนชอบแสวงหาความสบาย ไม่รีบร้อน ชอบสังคม สนุกสนาน รื่นเริง โกรธง่ายหายเร็ว และกินจุ

2. ประเภทที่มีรูปร่างผอมสูง ตัวยาว แขนยาว ย่อนแอ (Ectomorphy) คนประเภทนี้มีลักษณะเคร่งขรึม เอาการเอางาน มีความเครียดทางอารมณ์อยู่เป็นนิจ ชอบสันโดษ ไม่เข้าสังคม

3. ประเภทที่มีรูปร่างสูงใหญ่ แข็งแรง เต็มไปด้วยกล้ามเนื้อ ร่างกายแข็งแรง ชอบออกกำลังกาย (Atheletic หรือ Mesomorphy) คนประเภทนี้ชอบทำอะไรแปลกๆ ช้นๆ ไม่ค่อยมีความทุกข์ร้อน ไม่เคยพูดถึงเรื่องความเป็นความตาย สนุกสนานอยู่เสมอ

✓ ฟรีดแมน และโรสแมน (Friedman and Roseman. 1974 : 164) สรุปลักษณะของบุคลิกภาพแบบ เอ และบุคลิกภาพแบบ บี ไว้ดังนี้

/ บุคลิกภาพแบบ เอ (Type A Behavior Pattern Personality) หมายถึง บุคลิกภาพเร่งรีบ ชอบการแข่งขันและก้าวร้าว ชอบทำงานให้ได้มากๆ ในเวลาน้อยๆ มีความรู้สึกเวลาผ่านไปอย่างรวดเร็ว มีความมานะพยายามในการทำงานอย่างใดอย่างหนึ่งให้ประสบความสำเร็จ ชอบฟันฝ่าอุปสรรคต่างๆ เพื่อให้เกิดสัมฤทธิ์ผล ชอบทำงานด้วยความรวดเร็ว ทนไม่ได้กับการทำงานล่าช้า มีความต้องการพักผ่อนน้อยกว่าคนอื่น และถูกกระตุ้นให้เกิดความรู้สึกโกรธและก้าวร้าวได้ง่าย

/ บุคลิกภาพแบบบี (Type B Behavior Pattern Personality) หมายถึง บุคลิกภาพที่มีความผ่อนคลาย ไม่รีบร้อนและไม่ก้าวร้าว มีลักษณะอื่นๆ ชอบการพักผ่อน และดำเนินชีวิตแบบง่ายๆ ไม่ชอบฝ่าฟันอุปสรรคต่างๆ ในการทำงาน และไม่ค่อยชอบทำงานในเวลาอันรีบด่วน

× 2.2.1.4 ประวัติความเป็นมาของการศึกษาบุคลิกภาพแบบ เอ และบุคลิกภาพแบบ บี

บุคลิกภาพแบบ เอ เป็นบุคลิกภาพที่ค้นพบในราวปี ค.ศ. 1960 อันเนื่องมาจากนายแพทย์ โรสแมน (Roseman) ได้เริ่มสังเกตผู้ป่วยโรคหัวใจว่ามีบุคลิกภาพบางอย่างที่แปลกไปจากคนอื่นๆ จากการสังเกตเหตุการณ์บางอย่างในคลินิกโรคหัวใจของเขา พบว่า แก้วอี้ที่ผู้ป่วยโรคหัวใจมานั่งตรวจนั้นจะมีรอยสักเฉพาะตรงขอบแก้วอี้เท่านั้น แสดงว่าคนไข้ส่วนใหญ่ของเขานั่งแต่ตรงขอบแก้วอี้ ซึ่งทำให้เขาคิดว่าคนเช่นนั้นจะต้องเป็นคนรีบร้อน เพราะคนที่ทำอะไรรีบเร่ง มักนั่งแก้วอี้แต่ตรงขอบแก้วอี้ จะได้ลุกขึ้นได้รวดเร็ว คล้ายกับเป็นลักษณะของความพร้อมที่จะเคลื่อนไหวได้ทันที จากความคิดนี้ทำให้เขาคิดว่า น่าจะมีบุคลิกภาพบางอย่างที่เป็นปัจจัยเสี่ยงต่อการเกิดโรคหัวใจ ซึ่งสอดคล้องกับการสังเกตของเขาอีกว่า ผู้ป่วยโรคหัวใจบางคนไม่มีปัจจัยเสี่ยง (Risk Factor) ที่เคยเชื่อกันว่าเป็นสาเหตุสำคัญของโรคหัวใจเลย เพราะแต่เดิมนั้น พบว่า การมีโคเรสเตอรอลสูง ความดันโลหิตสูง การสูบบุหรี่ การเป็นเบาหวาน และความอ้วน เป็นปัจจัยที่เสี่ยงต่อการเกิดโรคหัวใจ ดังนั้น เขาจึงใช้เวลานาน 8 ปี ในการร่วมกันศึกษาและวิจัยบุคลิกภาพของผู้ป่วยโรคหัวใจ และในที่สุดก็พบว่า มีบุคลิกภาพชนิดหนึ่ง ซึ่งต่อมาเขาใช้ชื่อว่า บุคลิกภาพแบบ เอ และบุคคลที่มีบุคลิกภาพตรงกันข้าม เรียกว่า บุคลิกภาพแบบ บี

การค้นพบบุคลิกภาพแบบ เอ นั้น ถือว่าเป็นการค้นพบที่สำคัญ เพราะบุคลิกภาพแบบ เอ มีปัจจัยเสี่ยงกว่าปัจจัยกายภาพทุกปัจจัย ถ้าเปรียบเทียบระหว่างผู้ป่วยโรคเบาหวาน โรคความดันโลหิตสูง หรือโรคไขมันในหลอดเลือดสูงกับคนที่มีบุคลิกภาพแบบ เอ แล้ว คนที่มีบุคลิกภาพแบบ เอ มีปัจจัยเสี่ยงต่อการเกิดโรคหัวใจมากที่สุด (จรรยา เกษศรีสังข์. 2537 : อ้างอิงมาจาก รังสิต ห่มระฤก. 2532)

/ 2.2.1.5 การวัดบุคลิกภาพแบบ เอ และบุคลิกภาพแบบ บี

/ แบบวัดบุคลิกภาพแบบ เอ และบุคลิกภาพแบบ บี ในปัจจุบันมี 3 แบบ (จรรยา เกษศรีสังข์. 2537 : 15 ; อ้างอิงมาจาก Friedman and Roseman. 1974) คือ

, แบบวัดที่ 1 แบบสัมภาษณ์อย่างมีโครงสร้าง (Structured Interview : SI) แบบสัมภาษณ์นี้ ประกอบด้วยข้อคำถาม 25 ข้อ เป็นการถามโดยมุ่งหวังให้ผู้ตอบรายงานพฤติกรรมตนเองในสถานการณ์ต่างๆ ที่ทำให้คนที่มีบุคลิกภาพแบบ เอ ไม่สามารถทนได้ เช่น สถานการณ์ที่ทำให้เกิดความโกรธ สถานการณ์ที่มีการแข่งขันอย่างมาก แบบสัมภาษณ์นี้เป็นการวัดการแสดงออกทางด้านกายภาพ

/ แบบวัดที่ 2 มาตรฐานวัดลักษณะบุคลิกภาพแบบ เอ ของเฟรมมิงแฮม (Framingham Type A Scales : FTAS) เป็นแบบวัดรายงานของตนเอง เช่นเดียวกับแบบที่หนึ่ง ประกอบด้วยข้อคำถาม 10 ข้อ วัดทางด้านแรงขับมุ่งสัมฤทธิ์ วัดความรู้สึกว่าเวลาในการทำงานผ่านไปอย่างรวดเร็ว และการวัดความรู้สึกกดดันในการทำงาน

, แบบวัดที่ 3 แบบสำรวจการกระทำของเจนกินส์ (Jenkins Activity Survey หรือ JAS) เป็นแบบสอบถามที่ประกอบด้วยข้อคำถาม จำนวน 20 ข้อ บุคคลที่ได้คะแนนจากแบบวัดนี้สูง เป็นคนที่มีลักษณะบุคลิกภาพแบบ เอ โดยกลุ่มบุคคลนี้รายงานว่า มีความรู้สึกที่เวลาผ่านไปอย่างรวดเร็ว ทำงานด้วยความรีบเร่ง ไม่ย่อห่อต่อความอ่อนล้าหรือการทำงานที่ประสบความสำเร็จ ความล้มเหลว นอกจากนี้ยังรายงานว่าตนเองทำงานหนักและมีความต้องการผลสัมฤทธิ์มากกว่า โดยเฉพาะกลุ่มตัวอย่างที่อยู่ในวัยผู้ใหญ่ รายงานว่ามีความต้องการความก้าวหน้าในอาชีพ มีความตั้งใจเพิ่มสถานภาพอาชีพให้สูงขึ้น

/ 2.2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพ

- 2.2.2.1 งานวิจัยในต่างประเทศ

+ ไคล์เวอร์และไวน์เดอร์ (Kleiver and Weidner. 1987 : 204) ได้ศึกษาเรื่องลักษณะบุคลิกภาพแบบ เอ และระดับความมุ่งมั่น โดยศึกษาจากการตั้งเป้าหมายของความสำเร็จของผู้ปกครอง กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กชาย จำนวน 32 คน และเด็กหญิงจำนวน 41 คน มีอายุระหว่าง 9 – 12 ปี โดยแบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็นเด็กที่มีลักษณะบุคลิกภาพแบบ เอ และบุคลิกภาพแบบ บี ผลการวิจัยพบว่า เด็กทั้งสองกลุ่มได้ตั้งเป้าหมายความสำเร็จแตกต่างกัน

อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แต่ในการกระทำพฤติกรรม เด็กที่มีบุคลิกภาพแบบ เอ จะทำงานสำเร็จมากกว่า และมีความเพียรพยายามเพื่อให้ประสบความสำเร็จมากกว่า

➢ สตูรูป และคนอื่นๆ (อัจฉรา วงศ์วัฒนามงคล. 2533 : 19 – 20 ; อ้างอิงจาก Strube and others. 1987) ได้ศึกษาสถานการณ์ที่ไม่สามารถควบคุมได้ ซึ่งเป็นสถานการณ์ที่มีความพยายาม และความสำเร็จไม่สอดคล้องกัน ผลการศึกษาพบว่า บุคคลที่มีลักษณะบุคลิกภาพแบบ เอ มีความพยายามมากขึ้น เพื่อให้ตนเองสามารถควบคุมสถานการณ์ได้

➢ บลูเมนทอลล์ (ชมพูนุช พงษ์ศิริ. 2535 : 28 ; Bumenthal. 1978) ได้ศึกษาบุคลิกภาพแบบ เอ และบุคลิกภาพแบบ บี ของเด็กนักเรียนชายและหญิง ผลการศึกษาพบว่า เด็กนักเรียนที่มีบุคลิกภาพแบบ เอ จะเป็นคนที่มีความเครียดสูงกว่าเด็กนักเรียนที่มีบุคลิกภาพแบบ บี

✓ ชวาทซ์และคนอื่นๆ (ปิยกาญจน์ กิจอุดมทรัพย์. 2539 : 24 ; อ้างอิงจาก Schwartz and other. 1986) ได้ศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมของบุคคลที่มีลักษณะบุคลิกภาพแบบ เอ และบุคลิกภาพแบบ บี ที่ประสบความสำเร็จและในสถานการณ์ที่ไม่มีผู้ใดเคยประสบความสำเร็จเลย และในสถานการณ์ที่มีบางคนประสบความสำเร็จ ผลการศึกษาพบว่า คนที่มีลักษณะบุคลิกภาพแบบ เอ มีความมุ่งหวังความสำเร็จในสถานการณ์ที่มีโอกาสประสบความสำเร็จ แต่จะไม่เอาตัวเองไปผูกมัดกับงานที่ไม่มีโอกาสประสบความสำเร็จ

2.2.2.2 งานวิจัยในประเทศ

/ อัจฉรา วงศ์วัฒนามงคล (2533 : 126 – 127) ได้ศึกษาตัวแปรทางพฤติกรรมศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาต่อในระดับบัณฑิตศึกษา โดยใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 240 คน เป็นผู้ที่มีการศึกษาต่อ จำนวน 120 คน และไม่มีพฤติกรรมการศึกษาต่อ จำนวน 120 คน ตัวแปรที่ศึกษาคือ จิตลักษณะพื้นฐานของบุคคล และสภาพแวดล้อมที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการศึกษาต่อ ในการศึกษาจิตลักษณะพื้นฐานนั้น ศึกษาบุคคลที่มีบุคลิกภาพแบบ เอ และบุคลิกภาพแบบ บี ผลการศึกษาพบว่า บุคคลที่มีพฤติกรรมการศึกษาต่อจะมีลักษณะบุคลิกภาพแบบ เอ มากกว่าบุคคลที่ไม่มีพฤติกรรมการศึกษาต่อ โดยเฉพาะในกลุ่มคนโสด ส่วนกลุ่มที่มีครอบครัว และมีบุคลิกภาพแบบ เอ จะมีทัศนคติที่ดีต่อการศึกษาต่อมากกว่าคนที่มีบุคลิกภาพแบบ บี

/ ชมพูนุช พงษ์ศิริ (2535 : 73 – 74) ได้ศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับความวิตกกังวลในการฝึกปฏิบัติงานหรือผู้ป่วยของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลสภากาชาดไทย กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษา พบว่า นักศึกษาพยาบาลที่มีบุคลิกภาพแบบ เอ จะมีความวิตกกังวลสูงกว่านักศึกษาพยาบาลที่มีบุคลิกภาพแบบ บี

/ จรรยา เกษศรีสังข์ (2537 : 105) ได้ศึกษาวิธีการเผชิญปัญหาของนักเรียนนายร้อยตำรวจ พบว่า นักเรียนนายร้อยตำรวจที่มีบุคลิกภาพแบบ เอ มีวิธีการเผชิญปัญหาแบบ

สู่ปัญหา ส่วนนักเรียนนายร้อยตำรวจที่มีบุคลิกภาพแบบ บี มีวิธีการเผชิญปัญหาด้านต่างๆ แบบรวมยอม

✓ จากงานวิจัยดังกล่าวสรุปได้ว่า บุคคลที่มีลักษณะบุคลิกภาพแบบ เอ เป็นคนที่รักความก้าวหน้า มีความเพียรพยายามในการทำงาน เพื่อให้ประสบความสำเร็จในการทำงาน มีความเครียด และมีความวิตกกังวลในการทำงานมากกว่าบุคคลที่มีบุคลิกภาพแบบ บี

2.3 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง

2.3.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง

✓ เฮอร์ล็อก (Hurlock. 1964 : 661) มีแนวคิดเกี่ยวกับความสัมพันธ์ในครอบครัว ดังนี้ คือ บิดามารดาที่ยอมรับเด็ก ให้ความรัก ความสนใจ สร้างความอบอุ่นให้เกิดขึ้นในบ้าน และเห็นความสำคัญของเด็ก ผลที่ตามมาคือ ทำให้เด็กเป็นคนที่ให้ความร่วมมือ เป็นมิตร มีอารมณ์มั่นคง ร่าเริง มีความรับผิดชอบ ขยันหมั่นเพียร ระมัดระวังรักษาทรัพย์สินสมบัติของส่วนรวมต่างๆ กับของตนเอง มีความตรงไปตรงมาไวใจได้ สามารถเผชิญกับชีวิตด้วยความมั่นใจ และมองตนเองได้ตรงกับเป็นความจริง

✓ ครอนบาค (Cronbach. 1970 : 112 – 115) มีแนวคิดว่าคุณลักษณะทางจิตวิทยาในครอบครัว ประกอบด้วยบรรยากาศทางปัญญาและบรรยากาศทางอารมณ์ สำหรับบรรยากาศทางอารมณ์นั้นเป็นคุณลักษณะหนึ่งของสภาพแวดล้อมภายในครอบครัวที่บิดามารดาสร้างขึ้น เด็กที่ประสบความสำเร็จในชีวิต ส่วนใหญ่มาจากครอบครัวที่บิดามารดามีเจตคติที่ดีต่อลูกและมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด ถ้าบิดามารดาให้ความเข้าใจ ให้ความรัก ความอบอุ่น และช่วยเหลือในเวลาที่ต้องการ เด็กย่อมมีสุขภาพจิตดี ทำให้เด็กเรียนได้เต็มที่และประสบความสำเร็จในการเรียน

✓ เกจ และเบอร์ลินเนอร์ (Gage and Berliner. 1979 : 69 – 70) ได้กล่าวถึงอิทธิพลของสภาพแวดล้อมในครอบครัวที่มีต่อความสามารถของนักเรียน ว่าเด็กสามารถเรียนรู้ได้โดยตรงจากสถานการณ์ในครอบครัว และจากการเลียนแบบผู้ใหญ่ในครอบครัว เด็กจะมีบุคลิกลักษณะและการใช้ความสามารถของตน โดยได้รับอิทธิพลมาจากการพิจารณาและเจตคติของพ่อแม่

✓ วิทยา นาควัชระ (2537 : 258 – 259) ได้สรุปลักษณะของความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างบุคคลในครอบครัวไว้ว่า ต้องประกอบไปด้วย การมีความสัมพันธ์กันอย่างมั่นคง มีความศรัทธาต่อกัน มีความรัก มีวินัย รับผิดชอบ รู้จักบทบาทและหน้าที่ของแต่ละคน มีความปรารถนาดีต่อกัน และสามารถแสดงความรู้สึกทั้งหมดนี้ออกมาในปริมาณที่พอเหมาะ

✓ จากที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า สัมพันธภาพที่ดีระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง เกิดจากการที่ผู้ปกครองให้ความรัก ความห่วงใย เอาใจใส่ในการเรียนของเด็ก และเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับเด็ก สิ่งเหล่านี้เป็นแรงกระตุ้นให้เด็กมีความตั้งใจและเอาใจใส่ในเรียน มีความรับผิดชอบด้านการเรียน

2.3.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง

2.3.2.1 งานวิจัยในต่างประเทศ

เบเรคเคนริดจ์ (Breckenridge. 1955 : 80 – 249) กล่าวว่า เด็กที่ได้รับการยอมรับจากครอบครัวจะเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เด็กพัฒนาความคิดเรื่องการนับถือตนเอง และความเชื่อมั่นในตนเอง เด็กที่มีความเชื่อมั่นในตนเองจะมีความสามารถในการควบคุมตนเอง มีความรับผิดชอบและสามารถแสดงความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมด้วย

ฮอร์นาย (ประมวล ดิฉินสัน: 2520 : 44 – 51 ; อ้างอิงจาก Harney.n.d. : 1659) ศึกษาพบว่า เด็กที่เติบโตในครอบครัวที่พ่อแม่ปล่อยปละละเลย ชอบบ่นจู้จี้ ไม่เอาใจใส่ ก็จะปลูกฝังทัศนคติเดียวกันให้เด็ก ทำให้เด็กกลายเป็นคนที่ขาดความเคารพนับถือตนเอง ขาดระเบียบแบบแผนในการทำงาน เจือชา ไม่กระตือรือร้น ไม่มีความทะเยอทะยาน ไม่มีความรับผิดชอบและเป็นตัวของตัวเองได้เลย

มาร์โลว์ และวิลสัน (Marlow and Wilson. 1961 : 501 – 510) ศึกษาเด็กที่เรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีระดับสติปัญญาสูงสองกลุ่ม กลุ่มหนึ่งประสบความสำเร็จทางการเรียน ส่วนอีกกลุ่มหนึ่งไม่ประสบความสำเร็จทางการเรียน ทั้งหมดจำนวน 96 คน พบว่า เด็กที่ประสบความสำเร็จทางการเรียนนั้น พ่อแม่ดูแลเอาใจใส่อย่างดี ยอมรับเด็ก ให้เด็กได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ มีความไว้วางใจเด็กในการกระทำสิ่งต่างๆ ยอมให้เด็กได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ รวมทั้งให้กำลังใจเด็ก ไม่เร่งรัดเกี่ยวกับความสำเร็จทางการเรียนมากเกินไป ส่วนเด็กที่ไม่ประสบความสำเร็จทางการเรียนจะมีคะแนนด้านต่างๆ ค่อนข้างต่ำ

2.3.2.2 งานวิจัยในประเทศ

สมทรง สุวรรณเลิศ (2514 : 7 – 9) ศึกษาปัญหาการเรียนของเด็กที่เรียนไม่ดี หรือเรียนต่ำกว่าความสามารถในเกณฑ์เฉลี่ย และในเด็กที่ฉลาดมากแต่เรียนไม่ดีเท่าที่ควร ทั้งนี้เนื่องจากเด็กมีปัญหาทางอารมณ์ ซึ่งมีสาเหตุหลายอย่าง เช่น ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในครอบครัว พ่อแม่ไม่ลงรอยกัน ทำให้เด็กวิตกกังวล ไม่มีความสุข หรือบางทีพ่อแม่ไม่เข้าใจและไม่สนใจเด็ก ทำให้เด็กรู้สึกว่าการเรียนไม่มีประโยชน์และขาดกำลังใจในการเรียน

กวินทร์ ธรรมนุด (2522 : 20) ศึกษาพบว่า เด็กที่อยู่ในครอบครัวที่มีบรรยากาศที่พ่อแม่ปล่อยปละละเลย ชอบบ่นจู้จี้ ไม่เอาใจใส่ เมื่อมีปัญหาเฉพาะหน้าเกิดขึ้น เด็กจะตัดสินใจไม่ถูก และไม่รู้ว่าอะไรควรทำ อะไรไม่ควรทำ นอกจากนี้เด็กจะชอบทำงานที่ไม่ต้องออกแรง ชอบวิธีรวบหางลัด หรือความสะดวกสบายต่างๆ

ประกายทิพย์ พิชัย (2539 : 78) ศึกษาเรื่องแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนดอนเมืองทหารอากาศบำรุง จำนวน 1,009 คน ผลการศึกษา พบว่า สัมพันธภาพในครอบครัว มีความสัมพันธ์ทางบวกกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

✓ จากงานวิจัยที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า สัมพันธภาพที่ดีระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง ทำให้นักเรียนมีความรับผิดชอบในด้านการเรียนดี ทั้งนี้เพราะนักเรียนได้รับความรักความเอาใจใส่จากผู้ปกครองอย่างใกล้ชิด ให้ความไว้วางใจในการทำกิจกรรมทางการเรียน และให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น ทำให้นักเรียนเกิดความกระตือรือร้น มีกำลังใจในการเรียน และเพียรพยายามเพื่อให้ประสบความสำเร็จในการเรียน

✓ 2.4 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความคาดหวังของผู้ปกครอง

— 2.4.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความคาดหวังของผู้ปกครอง

✓ 2.4.1.1 ความหมายของความคาดหวัง

✓ ฟินน์ (Finn. 1962 : 390) กล่าวว่า ความคาดหวัง หมายถึง การประเมินค่าบุคคลหรือตนเองด้านจิตสำนึกและจิตใต้สำนึก และใช้ความคาดหวังนั้นมาเป็นแนวทางในการกำหนดพฤติกรรมที่มีต่อบุคคลที่ตนคาดหวัง หรือต่อตนเองในลักษณะที่ตนคิดว่าถูกต้อง

ฟังก์ และแวกนอลส์ (Funk & Wagnalls. 1963 : 239) กล่าวว่า ความคาดหวัง หมายถึง ความคาดหวังต่อการกระทำหรือสถานการณ์ ว่าเป็นความเชื่อมั่นที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งว่าน่าจะเป็นอย่างที่เกิดขึ้นได้

เกตเซลส์ เจมส์ และ โรนอลส์ (Getzels, James and Ronall. 1964 : 390 – 398) กล่าวว่า ความคาดหวังของบุคคลย่อมแตกต่างกัน เพราะแต่ละคนมีความคิดและความต้องการต่างกัน ทำให้พฤติกรรมทางสังคมที่ถูกกำหนดจากความคาดหวังของบุคคลอื่น และความต้องการของตนเองต่างกัน

รีตเดอร์ (Reeder. 1971 : 157) กล่าวว่า ความคาดหวัง หมายถึง ทำที่ของบุคคลที่มีต่อพฤติกรรมของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับตนเอง โดยคาดหวังหรือต้องการให้บุคคลนั้นประพฤติปฏิบัติในสิ่งที่ตนต้องการ

สิริวรรณ อัสวกุล (2528 : 1) กล่าวว่า ความคาดหวัง หมายถึง ความคาดหวังของมนุษย์ เป็นการคิดล่วงหน้าไว้ก่อน ซึ่งอาจจะไม่เป็นไปตามที่คิดไว้ แต่มีบทบาทสำคัญต่อพฤติกรรมของบุคคล

✓ ชีษณุกร พรภาณวิษญ์ (2540 : 6) กล่าวว่า ความคาดหวัง หมายถึง ความรู้สึกความคิดเห็น การรับรู้ การตีความ หรือการคาดการณ์ต่อเหตุการณ์ต่างๆ ที่ยังไม่เกิดขึ้นของบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้องกับตน โดยคาดหวังหรือต้องการให้บุคคลนั้นประพฤติปฏิบัติในสิ่งที่ตนเองต้องการหรือคาดหวังเอาไว้

จากความหมายดังกล่าว สรุปได้ว่า ความคาดหวัง หมายถึง ความคิด ความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อคนอื่น โดยคาดหวังหรือต้องการให้บุคคลนั้นประพฤติปฏิบัติในสิ่งที่ตนเองปรารถนาหรือคาดหวังเอาไว้ และใช้ความคาดหวังนั้นเป็นแนวทางในการกำหนดพฤติกรรมต่อบุคคลที่ตนคาดหวัง

2.4.1.2 ความคาดหวังของผู้ปกครอง

โรเจอร์ (Roger. 1969 : 184 – 256) กล่าวว่า ผู้ปกครองเป็นบุคคลสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการถ่ายทอดความเชื่อ ค่านิยมเกี่ยวกับการศึกษาเล่าเรียนไปยังบุตร โดยเฉพาะความคาดหวังของผู้ปกครองเกี่ยวกับการเรียนของนักเรียน ผู้ปกครองที่มีความคาดหวังเกี่ยวกับการเรียนสูง มักจะมีความเชื่อและมีค่านิยมที่ให้ความสำคัญกับการศึกษา

ดูเซก (Dusek. 1980 : 87 – 110) กล่าวว่า ผู้ปกครองที่คาดหวังในตัวนักเรียนเหมาะสมกับระดับความสามารถ จะกระตุ้นให้นักเรียนใช้ความพยายามในการเรียนมากขึ้น และเกิดความมั่นใจว่าจะประสบความสำเร็จในการเรียน

อานนท์ อาภาภิรมย์ (2529 : 5) กล่าวว่า ลักษณะของครอบครัวในสังคมไทยนั้น สมาชิกในครอบครัวจะมีความสัมพันธ์กันอย่างลึกซึ้ง พ่อแม่จะมีบทบาทในการอบรมเลี้ยงดู ถ่ายทอดค่านิยม และมีอิทธิพลในการวางแผนการศึกษาและการประกอบอาชีพให้บุตร เนื่องจากพ่อแม่ต้องการให้บุตรได้มีโอกาสทางการศึกษาสูงสุด เรียนให้เก่งที่สุด ประกอบอาชีพการงานที่เป็นหลักฐานมั่นคง เป็นที่พึ่งของครอบครัว

วรารณ รักริฉัย (2529 : 9 – 14) กล่าวถึง การอบรมเลี้ยงดูในสังคมไทยแบบคาดหวังเอาเด็ก เป็นการเลี้ยงดูที่บิดามารดาเรียกร้องเอาจากลูก โดยการเคี่ยวเข็ญให้ลูกทำตามที่บิดามารดาหวังไว้ บิดามารดาจะกำหนดวิถีชีวิตให้กับลูก ลูกจะต้องทำตามความต้องการของบิดามารดาทุกอย่างแม้ว่าจะชอบหรือไม่ชอบก็ตาม

สุรางค์ จันทรเฒ (2529 : 41) กล่าวว่า บิดามารดาโดยทั่วไปมักคาดหวังว่าเด็กควรเป็นผู้มีกิริยามารยาทเรียบร้อย พุดจาสุภาพ รู้จักเคารพผู้ใหญ่ แต่งกายสุภาพ ไม่ใช้จ่ายสุรุ่ยสุร่าย ประหยัด ห่างไกลอบายมุข ตั้งใจเรียน และหมั่นศึกษาเล่าเรียน คุณธรรมสูง ไม่เกเร

เกษม วัฒนชัย (2539 : 20 – 25) กล่าวว่า ประเทศในกลุ่มเอเชียจะให้ความสำคัญกับการศึกษาสูงมาก ดังนั้นผู้ปกครองที่คาดหวังในตัวบุตรสูงจะถ่ายทอดความเชื่อและค่านิยมที่ให้ความสำคัญกับการศึกษาไปยังบุตร โดยที่บุตรจะรับความเชื่อ ค่านิยม และรับรู้ความต้องการ ความคาดหวังของผู้ปกครองว่าต้องการให้บุตรตั้งใจเรียน มีความมานะพยายามในการเรียน มีพฤติกรรมการเรียนที่เหมาะสม

อัจฉรา สุขารมณ์ (2542 : 1) กล่าวว่า บิดามารดามักมุ่งหวังให้ลูกเป็นเด็กฉลาดและเก่งมาก่อนเป็นอันดับหนึ่ง บิดามารดาจึงมุ่งไปที่การพัฒนาการทางด้านสติปัญญาให้แก่ลูก พยายามเสริมสร้างทุกวิถีทางเพื่อให้ลูกฉลาดและเก่ง

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า ความคาดหวังของผู้ปกครอง หมายถึง ความคิด ความรู้สึกของผู้ปกครอง ที่ต้องการให้นักเรียนประพฤติปฏิบัติในสิ่งที่ตนปรารถนาในด้านการเรียน ความประพฤติ และการเลือกอาชีพ

2.4.1.3 ความรู้สึกของวัยรุ่นที่มีต่อความคาดหวังของผู้ปกครอง

เบลล์ (Blair, 1964 : 34) กล่าวว่า บุคลิกภาพหรือพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของเด็กมีสาเหตุเนื่องมาจากทัศนคติของบิดามารดา คือ

1. บิดามารดาคาดหวังในสิ่งที่ไม่ตรงกับความต้องการของเด็ก โดยพยายามกดดันหรือจำกัดอิสรภาพของเด็ก
2. บิดามารดามักควบคุม หรือให้อิสรภาพแก่เด็กไม่ถูกต้องและไม่เหมาะสม
3. บิดามารดามักมีแนวโน้มมองดูพฤติกรรมของเด็ก อย่างผู้ใหญ่มองดูเด็กทำในสิ่งที่ไม่ถูกต้องเสมอ
4. บิดามารดาให้อิสรภาพในการตัดสินใจ และให้โอกาสทำในสิ่งที่ต้องการ แต่บิดามารดาก็ยังไม่ค่อยเต็มใจจะให้ลูกทำมากนัก ยังแสดงอาการสงสัย ไม่ยอมให้ตัดสินใจในบางโอกาสยังอยากให้ลูกทำตามสิ่งที่ตนคาดหวัง
5. บิดามารดาไม่พอใจในการดำเนินชีวิตของตน จึงพยายามหันไปควบคุมความเป็นอยู่ของลูก

สจวร์ต จันท์ธอม (2527 : 134) กล่าวว่า บิดามารดาที่เน้นการเรียนของลูกมากเกินไป ตั้งกฎเกณฑ์ไว้ว่าจะให้รางวัลหากเด็กเรียนได้ตามที่ต้องการ เด็กบางคนทำไม่ได้ จิตใจก็ขาดความสุข เสียกำลังใจ ส่วนบิดามารดาที่ให้กำลังใจเพื่อให้เด็กเอาชนะตนเองเป็นสิ่งที่ดีที่สุดในชีวิต เพราะเด็กไม่จำเป็นต้องเรียนให้เก่งที่สุด เด็กที่เรียนตามความสามารถก็ประสบความสำเร็จได้ในชีวิต เนื่องจากได้รับกำลังใจจากบิดามารดา

วิทยา นาควัชร (2537 : 175 – 180 , 264) กล่าวว่า ความหวังดีที่บิดามารดามีต่อลูกมากจนกลายเป็นความคาดหวังที่สูงมากต่อลูก ทั้งการดักเตือน ลงโทษ ชมเชย หรือให้รางวัล เป็นต้น จะทำให้ลูกรู้สึกอึดอัด เครียดต่อการทำตามความคาดหวัง แทนที่เด็กจะสดชื่น สนุกสนานตามวัย ก็ต้องหมกมุ่นอยู่กับการทำตัวให้เหมาะสมกับความคาดหวัง ทำให้เกิดความทุกข์กลัวว่าจะทำไม่ได้ตามที่บิดามารดาคาดหวัง จึงเกิดอาการเจ็บป่วยทางกายที่มีสาเหตุมาจากความเครียดทางจิตใจ เรียกว่า จิตสรีระแปรปรวน (Psychosomatic disorder) ในรูปแบบต่างๆ เช่น ปวดศีรษะ อาเจียน กังวล เครียด โกรธง่าย การตั้งความหวังให้ลูกสูงเกินไปจะทำให้ลูกรู้สึก “ป่วย” ทั้งปัจจุบันและอนาคต ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง บิดามารดาควรตั้งความหวังในทางที่เป็นไปได้ และอยู่บนพื้นฐานของความเป็นจริง จะทำให้ลูกมีความสุข

นวลศิริ เปาโรหิตย์ (2539 : 54 – 56) กล่าวว่า ความรักของบิดามารดาที่ควบคุมวางกรอบ และบีบบังคับลูกให้เป็นไปตามความต้องการของบิดามารดา เป็นความรักที่เรียกร้องให้ลูกต้องเป็นไปตามความคาดหวังที่ตนเป็นผู้ตั้งขึ้น เช่น ด้านการเรียน โดยวางกรอบให้ลูกเรียนให้เก่งที่สุดเพื่อเป็นความภาคภูมิใจให้กับบิดามารดา ทำให้ลูกต้องปฏิบัติตามเหมือนหุ่นยนต์ที่ไร้ความรู้สึกนึกคิด มีสภาพคล้ายต้น “บอนไซ” ที่ไม่สามารถงอกงามเติบโตมีชีวิตตามปกติได้ มีหน้าที่สนองความต้องการของเจ้าของ ในสภาวะดังกล่าวลูกจะปฏิเสธความคิด ความรู้สึกของตน และสร้าง “ตัวตนเทียม” (False Self) ให้กับตนเอง อันเป็นบทบาทที่ต้องแสดงตาม

ความต้องการของบิดามารดา และเก็บกตความรู้สึกนึกคิด ความปรารถนาที่แท้จริงของตนลงในจิตใต้สำนึก เมื่อโตขึ้นจึงไม่รู้ว่าตนต้องการอะไร การเก็บกตความต้องการที่แท้จริง และเป็นในสิ่งที่ตนไม่อยากเป็น จึงเกิดความแปลกแยกแหว่งตน

✓ จากที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า บิดามารดาที่คาดหวังในตัวลูกสูงเกินไป เมื่อเด็กไม่สามารถทำได้ตามที่บิดามารดาคาดหวัง จะทำให้เด็กรู้สึกอึดอัด เครียด ขาดความเป็นตัวของตัวเอง มองว่าตนเองไร้ความสามารถ แต่ถ้าเด็กได้รับกำลังใจจากบิดามารดา ตั้งความหวังในสิ่งที่เป็นไปได้และอยู่บนพื้นฐานของความเป็นจริง เด็กจะมีความสุข และมีกำลังใจในการเรียน และตั้งใจทำสิ่งต่างๆ ให้ประสบความสำเร็จได้

✓ 2.4.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความคาดหวังของผู้ปกครอง

✓ 2.4.2.1 งานวิจัยในต่างประเทศ

✓ ดูเชก (Dusek. 1980 : 110) ศึกษาพบว่า บิดามารดาที่คาดหวังในตัวลูกอย่างเหมาะสมกับระดับความสามารถของลูก จะเป็นการกระตุ้นให้ลูกใช้ความพยายามมากขึ้นในการปฏิบัติตามที่บิดามารดาคาดหวัง และเกิดความมั่นใจว่าจะประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้

✓ แอนเดอร์สัน (Anderson. 1995 : 15 – 33) ศึกษาพบว่า ความคาดหวังของบิดามารดามีอิทธิพลต่อการปลูกฝังและการอบรมเลี้ยงดู โดยจะทำให้ลูกเกิดความพยายามที่จะทำให้ประสบความสำเร็จตามที่บิดามารดาคาดหวัง

✓ ซาปิโร (อฉรา สุขารมณ. 2542 : 2 : อ้างอิงจาก Shapiro. 1997. How to Raise an Child with Hight EQ.) ศึกษารูปแบบการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดาที่ส่งผลต่อพัฒนาการทางอารมณ์ของเด็ก พบว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้อำนาจ บิดามารดาจะตั้งกฎเกณฑ์ข้อบังคับที่เข้มงวดและเผด็จการ มีแต่คำสั่งว่า “อย่า” กับลูก มีความคาดหวังในตัวลูกสูง เด็กจะมีความกดดันสูง ไม่ไว้วางใจใคร มองโลกในแง่ร้าย ชอบตำหนิวิพากษ์วิจารณ์ และไม่สามารถปรับตัวเข้ากับสังคมได้ ส่วนความคาดหวังและการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล บิดามารดาจะยืดหยุ่น ไม่เข้มงวดจนเด็กขาดศักยภาพในตนเองหรือปล่อยจนเสียเด็ก จะให้คำแนะนำเมื่อมีปัญหา ไม่ควบคุมหรือออกคำสั่ง เมื่อทำผิดจะชี้แจงเหตุผล เด็กจะมีลักษณะเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี รู้จักใช้ความคิดอย่างมีเหตุผล มีความมั่นคงทางอารมณ์ หนักแน่น ควบคุมอารมณ์และปรับตัวได้ดี

2.4.2.2 งานวิจัยในประเทศ

พรวามาศ นนทยาธร (2520 : 89 – 90) ศึกษาความคาดหวังในการศึกษาต่อของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย พบว่า นักเรียนที่มีความคาดหวังสูงส่วนใหญ่เป็นนักเรียนที่บิดามารดาหรือผู้ปกครองต้องการให้ศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา และให้คำแนะนำ

บ่อยที่สุด ส่วนนักเรียนที่มีความคาดหวังต่ำส่วนใหญ่มาจากนักเรียนที่บิดามารดาหรือผู้ปกครองไม่ต้องการให้ศึกษาต่อ และให้คำแนะนำบางครั้งบางคราว นานๆ ครั้ง หรือไม่เคยแนะนำเลย

ทัศนีย์ ประสภกิตติคุณ (2531 : บทคัดย่อ) ศึกษาความขัดแย้งของวัยรุ่นที่มีต่อบิดามารดา และปัจจัยบางประการที่เกี่ยวข้องตามการรับรู้ของนักเรียน พบว่า นักเรียนมีความขัดแย้งกับบิดามารดามากที่สุดในเรื่อง บิดามารดาชอบย่ำให้เอาอย่างคนที่ประสบความสำเร็จในการเรียน และชอบยกเอาพี่น้อง เพื่อนบ้านมาเป็นตัวอย่าง

วิภา / ทัศนีย์ โมราสุข (2537 : บทคัดย่อ) ศึกษาลักษณะและลำดับความสำคัญของความขัดแย้งระหว่างวัยรุ่นกับพ่อแม่ในโรงเรียนพิษณุโลกพิทยาคม พบว่า วัยรุ่นมีความขัดแย้งกับพ่อแม่มากที่สุดในเรื่องการคบเพื่อนที่มีความประพฤติไม่ดี รองลงมาคือ เรื่องที่พ่อแม่ชอบย่ำให้เอาอย่างคนที่ประสบความสำเร็จในการเรียน ไม่อนุญาตให้สูบบุหรี่ ย้ำให้ลูกทำความดี ไม่ชอบให้ไปเที่ยวกับเพื่อนต่างเพศโดยเฉพาะอย่างยิ่งเวลากลางคืน และมักบ่นว่าหรือแสดงความไม่พอใจเมื่อผลการเรียนไม่ดี

วิภา / ลัดดา คล่องแคล่ว (2540 : 65) ศึกษาพฤติกรรมการหนีเรียนของนักเรียนชายชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในกรุงเทพมหานคร พบว่า บิดามารดาต้องการให้นักเรียนคบเพื่อนที่เอาใจใส่การเรียน ไม่เที่ยวเตร่ ไม่สูบบุหรี่ ไม่ดื่มเหล้า ให้สนใจเรียน ปฏิบัติตนให้ถูกระเบียบของโรงเรียนในเรื่องการแต่งกาย ทรงผม กระเป๋านักเรียน จัดเก็บหนังสือให้เป็นระเบียบ การใช้เงินให้รู้จักประหยัด และไม่ควรกลับบ้านดึก

วิภา / ทิพวรรณ สุวรรณประเสริฐ (2541 : 116 – 117) ศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 1,370 คน พบว่า ความคาดหวังของผู้ปกครองมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการเรียนของนักเรียน กล่าวคือ ผู้ปกครองที่มีความคาดหวังกับพฤติกรรมการเรียนของนักเรียน ตั้งเป้าหมายไว้สำหรับนักเรียน และต้องการให้นักเรียนประสบความสำเร็จ โดยทำความเข้าใจ สนใจการเรียน มีเวลาในการดูแลเอาใจใส่ด้านการเรียน ให้คำแนะนำ ให้กำลังใจ สนับสนุนส่งเสริม ซึ่งเป็นแรงกระตุ้นให้นักเรียนแสดงพฤติกรรมการเรียนที่ดี

วิภา / จากงานวิจัยที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่า บิดามารดาที่คาดหวังในตัวลูกมากเกินไป จะให้ลูกรู้สึกอึดอัด เกิดความคับข้องใจ เมื่อลูกทำตามความต้องการของบิดามารดาไม่ได้มักจะขาดความเป็นตัวของตัวเอง วิตกกังวล ต่อด้าน และเก็บกด ดังนั้นบิดามารดาควรคาดหวังในตัวลูกอย่างเหมาะสมกับระดับความสามารถของลูก และให้ความรักความเอาใจใส่กับลูกอย่างใกล้ชิด จะทำให้ลูกมีความพยายามในการปฏิบัติตามที่บิดามารดาคาดหวัง และเกิดความมั่นใจว่าจะประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้

2.5 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบรรยากาศการเรียนรู้การสอน

2.5.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับบรรยากาศการเรียนรู้การสอน

ปัจจุบันโรงเรียนมีบทบาทสำคัญในการผลิตคนให้เป็นพลเมืองดี เพราะโรงเรียนมีอิทธิพลต่อเด็กมากกว่าสถาบันอื่น ดังนั้นโรงเรียนจึงควรตระหนักถึงบทบาทในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กในด้านต่างๆ ดังที่ละเมียด ลิมอักษร (2519 : 23 – 28) กล่าวว่า โรงเรียนเป็นสถานที่ซึ่งจัดขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้การศึกษาแก่นักเรียนโดยตรง ดังนั้นโรงเรียนจึงเป็นสิ่งแวดล้อมทางการศึกษาที่สำคัญที่สุด ที่จะทำให้นักเรียนได้พบสิ่งแวดล้อมทางการเรียนหลายอย่าง เช่น ได้มีการสมาคมติดต่อกับครูและเพื่อนนักเรียนในวัยต่างๆ ได้รับการอบรมสั่งสอนจากครู ได้เล่นและทำงานร่วมกับเพื่อนนักเรียนด้วยกัน ได้อ่านหนังสือในห้องสมุด ได้ดูภาพยนตร์และโทรทัศน์ ได้ฟังวิทยุและสื่อต่างๆ ทางการศึกษาที่ครูจัดขึ้นเพื่อประกอบการสอน ซึ่งล้วนแต่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาทั้งสิ้น ช่วยให้นักเรียนมีประสบการณ์ มีความเจริญงอกงามในด้านต่างๆ

สุพิชญา วีระกุล และคนอื่นๆ (2524 : 182 – 187) ได้เสนอแนวทางการจัดสิ่งแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนการสอนดังนี้

1. สภาพโรงเรียนและห้องเรียน โรงเรียนจัดอาคารสถานที่ถูกหลักวิชาการ เช่น การวางแผนแนวอาคารถูกทิศทาง ได้รับแสงสว่างอย่างเพียงพอ อากาศถ่ายเทดี ไม่ร้อนอบอ้าวจนเกินไป ไม่มีเสียงดังรบกวน ภายในตกแต่งด้วยสิ่งสวยงาม เป็นระเบียบ เพื่อช่วยบรรยากาศร่มรื่น น่าเรียน สภาพห้องเรียนควรยืดหยุ่นได้ตลอดเวลา บริเวณควรสะอาดสวยงาม โต๊ะเก้าอี้มีเพียงพอกับจำนวนนักเรียนและขนาดต้องเหมาะสมกับผู้เรียน เพราะสิ่งเหล่านี้มีความจำเป็นที่จะสร้างเสริมการเรียนรู้ให้ได้ผลดี

2. หลักสูตร คือแนวทางที่โรงเรียนจัดประสบการณ์ให้แก่เด็ก หรือเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ หลักสูตรที่ดีจะต้องจัดให้ตรงกับความต้องการทางการศึกษาและตรงกับความต้องการของเด็กแต่ละวัย

3. แบบเรียนและบทเรียน แบบเรียนเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้และถือว่าเป็นอุปกรณ์การศึกษาที่โรงเรียนจะขาดเสียมิได้ สิ่งที่ครูควรพิจารณา คือ การจัดบทเรียนที่เป็นประโยชน์เหมาะสมกับวัย ความต้องการและความสนใจของผู้เรียน และเหมาะสมกับท้องถิ่น

4. สื่อและอุปกรณ์ทางการศึกษา เป็นเครื่องช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดีและง่ายขึ้น การใช้สื่อวัสดุอุปกรณ์ประกอบการเรียนการสอนให้ผลดีนั้นขึ้นอยู่กับทักษะและความสนใจของครูว่าจะใช้อุปกรณ์นั้นๆ ได้เหมาะสมกับเนื้อหา เวลา และใช้ได้ถูกต้องเพียงใด

5. กิจกรรมต่างๆ ในการเรียนการสอน คือพฤติกรรมที่แสดงออกแล้วทำให้เกิดการเรียนรู้ ซึ่งการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจะดีหรือไม่ขึ้นอยู่กับกิจกรรมที่ทำนั้นตรงกับจุดมุ่งหมายที่วางไว้หรือไม่ กิจกรรมที่ดีควรเป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนกระทำแล้วเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง เช่น กิจกรรมเกี่ยวกับการพูด การเขียน กิจกรรมเกี่ยวกับการแสดงและประดิษฐ์ เป็นต้น

6. เวลาและโอกาส การเรียนจะเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพขึ้นอยู่กับเวลา เช่น กัน ครูจะต้องจัดสรรเวลาให้เหมาะสมกับวิชาและเนื้อหาที่จะสอน เวลาควรมีการยืดหยุ่นไปตามเนื้อหา ไม่ควรมีกฎเกณฑ์ตายตัว

7. สถานที่ สถานที่ที่ใช้ในการเรียนนั้น อาจไม่ได้หมายถึงห้องเรียนเพียงอย่างเดียว บางครั้งอาจเป็นสนามโรงเรียน หรือสถานที่ไปทัศนศึกษาด้วย สถานที่ซึ่งมีส่วนช่วยสร้างความรู้สึกรู้สึกและสร้างบรรยากาศของการศึกษาเล่าเรียน การเปลี่ยนแปลงบรรยากาศในการเรียนรู้อาจช่วยให้ผู้เรียนไม่รู้สึกเบื่อ ช่วยให้สังคมของเด็กดีขึ้น อย่างไรก็ตาม สถานที่ที่จะใช้เรียนต้องไม่มีเสียงรบกวนผู้เรียน และไม่วิเวกวังเวงหรือดูสลับจนน่ากลัว ไม่เสียงภัยหรือใกล้สิ่งที่เป็นอันตรายหรือสกปรก และสถานที่นั้นต้องเป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอน

8. ผู้เรียน การเรียนการสอนจะเกิดขึ้นได้และเป็นผลดี ก็ต่อเมื่อผู้เรียนมีความพร้อม มีความสนใจที่จะศึกษาหาความรู้ ครูจะต้องกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความพร้อมที่จะเรียน หรือเมื่อผู้เรียนเกิดความพร้อมที่จะเรียนก็ควรให้โอกาสแก่ผู้เรียนทันที ครูผู้สอนจะต้องหมั่นสังเกตพฤติกรรมของผู้เรียน หากแสดงความรู้สึกว่ามีความวิตกกังวล มีความคับข้องใจ ครูจะต้องช่วยลดความรู้สึกนั้นๆ เสียก่อน และพยายามสร้างบรรยากาศที่จะให้ผู้เรียนได้ใช้ความสามารถอย่างเต็มที่

9. ผู้สอนและวิธีสอน ครูถือว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดประการหนึ่งที่จะช่วยให้การเรียนการสอนประสบผลดี นักการศึกษาต่างประเทศและการวิจัยการศึกษา ได้ระบุไว้แน่ชัดว่ายังไม่มีอุปกรณ์การสอนใดๆ ในโลกนี้ที่จะใช้แทนครูที่มีความสามารถทางการสอนได้

✕ สิริวรรณ ศรีพหล (2526 : 172) ได้สรุปแนวทางการจัดบรรยากาศในห้องเรียนสำหรับครูที่จะนำไปปฏิบัติ สรุปได้ดังนี้ คือ

1. บรรยากาศของการเรียนการสอนในชั้นเรียน ครูต้องเปิดโอกาสให้นักเรียนได้มีพัฒนาการทางสติปัญญา จิตใจ อารมณ์ และสังคมอย่างเต็มที่ ฝึกฝนการใช้สติปัญญา คือ มีกระบวนการในการคิดอย่างมีเหตุผล การมีเจตคติที่ดีต่อผู้อื่น การใช้ชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่น รวมทั้งการมีสัมพันธภาพที่ดีต่อผู้อื่น

2. การจัดบรรยากาศในห้องเรียนที่ดีต้องส่งเสริมให้นักเรียนมีทัศนคติในการควบคุมตนเองและรับผิดชอบตนเอง โดยให้นักเรียนได้ปฏิบัติกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยตนเองให้มากที่สุด ให้โอกาสนักเรียนในการค้นคว้าหาวิธีการเรียนด้วยตนเอง โดยครูคอยให้คำแนะนำและแก้ไขปัญหาก็อาจเกิดขึ้น

3. การจัดบรรยากาศในห้องเรียนที่ดี จะต้องส่งเสริมให้นักเรียนมีความคิดและแนวการปฏิบัติแบบประชาธิปไตย ทั้งนี้อาจเริ่มมาจากครูเป็นต้นทางที่ดี มีลักษณะความเป็นผู้นำแบบประชาธิปไตย เปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นอย่างเสรี ยอมรับมติของกลุ่ม

X นพพงษ์ บุญจิตตราดุลย์ (2527 : 48 – 67) ได้กล่าวถึงแนวทางการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้สำหรับผู้เรียนและผู้สอนในแง่ของปฏิสัมพันธ์ของผู้เรียนกับสิ่งต่างๆ มี 4 ประการ คือ

1. ปฏิริยาตอบสนองระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน ผู้สอนไม่ควรสร้างบรรยากาศแห่งความกลัวให้เกิดขึ้น และควรฟังความคิดเห็นจากนักเรียนบ้าง ปฏิริยาตอบสนองระหว่างผู้เรียนกับผู้สอนมิใช่เกิดในชั้นเรียนเสมอไป การพบปะซักถามนอกชั้นเรียน จะสร้างบรรยากาศแห่งความเป็นมิตรได้ง่ายขึ้น

2. ปฏิริยาตอบสนองระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยให้ผู้เรียนแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันเอง เช่น การอภิปราย การโต้วาที การรายงาน จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดปฏิริยาตอบสนองระหว่างกัน และฝึกการทำงานร่วมกัน เป็นการสร้างบรรยากาศที่เป็นกันเองระหว่างผู้เรียน ซึ่งจะก่อให้เกิดความรักและความสามัคคีในหมู่ผู้เรียน

3. ปฏิริยาระหว่างผู้เรียนกับวัสดุอุปกรณ์ วัสดุอุปกรณ์จะทำให้เกิดการเรียนรู้ขึ้นสะดวกขึ้น และลดเวลาการเรียนการสอน การนำนวัตกรรมมาใช้ในการสอนจะทำให้ผู้เรียนมีอิสระและช่วยให้เกิดการเรียนรู้ดีขึ้น

4. ปฏิริยาตอบสนองระหว่างผู้เรียนกับสิ่งแวดล้อม ผู้บริหารจะต้องจัดสิ่งแวดล้อมที่ดีในโรงเรียน ตั้งแต่อาคารสถานที่ ความปลอดภัยจากภยันตราย และเสียงรบกวน ตลอดจนบุคคลกรต่างๆ

อู๋จา แอนเดอร์สัน (Anderson. 1970 : 135 – 152) ได้ศึกษาเกี่ยวกับผลของบรรยากาศในชั้นเรียนที่มีต่อผู้เรียน โดยได้ระบุถึงลักษณะของบรรยากาศที่มีอิทธิพลและส่งผลต่อการเรียนรู้ ความรู้สึก และพฤติกรรมการเรียนของผู้เรียนไว้ดังนี้

1. ความเป็นกันเอง ความรู้สึกใกล้ชิดสนิทสนมคุ้นเคยของสมาชิกในกลุ่มผู้เรียน

2. การแบ่งกลุ่มเพื่อทำกิจกรรมการเรียนต่างๆ ตามจุดประสงค์ของการเรียนรู้

3. การปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ กิจกรรมการเรียนมีรูปแบบที่สามารถปฏิบัติได้และให้ประโยชน์

4. การดำเนินกิจกรรมการเรียนไปอย่างมีลำดับขั้นตอน ไม่ล่าช้า และมีความสอดคล้องกัน

5. การจัดสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ เช่น หนังสือเครื่องมือ วัสดุที่พร้อมจะใช้ได้ตลอดเวลา

6. การส่งเสริมความร่วมมือระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียน และผู้เรียนกับผู้สอน และมีความพยายามที่จะลดความขัดแย้ง

7. ผู้สอนกับผู้เรียนทราบจุดประสงค์ และความหวังในการเรียนอย่างชัดเจน

8. สร้างความเป็นธรรม ไม่เลือกที่รักมักที่ชังของครู ซึ่งยังผลให้เกิดความไม่เป็นธรรมขึ้นได้

9. ผู้เรียนมีโอกาสได้ทำกิจกรรมที่ท้าทายความสามารถอยู่เสมอ
10. สร้างความตื่นตัวและจัดความเนื้อหา อันเป็นสาเหตุของความเบื่อหน่ายต่อการเรียนการสอน
11. การตัดสินใจทำกิจกรรมต่างๆ มาจากผู้เรียนเป็นส่วนใหญ่
12. ไม่ส่งเสริมการแบ่งพรรคแบ่งพวกในหมู่ของผู้เรียน
13. ผู้เรียนมีความพึงพอใจกับกิจกรรมการเรียนการสอนในชั้นเรียน
14. เสรีภาพมีขอบเขต ไม่ปล่อยปละละเลยขาดระเบียบ และขาดความรับผิดชอบ

จากเอกสารที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า บรรยากาศการเรียนการสอนที่ดีประกอบด้วย วิธีการสอนของครูที่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้มีโอกาสซักถาม การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่น่าสนใจ ความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้เรียนและผู้สอน มีอุปกรณ์การเรียนการสอนที่ทันสมัย ตลอดจนการจัดสิ่งแวดล้อมที่ดีในโรงเรียน จะช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความพึงพอใจในการเรียน ตั้งใจและเอาใจใส่ในการเรียน มีความกระตือรือร้น และมีความรับผิดชอบด้านการเรียน

2.5.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบรรยากาศการเรียนการสอน

2.5.2.1 งานวิจัยในต่างประเทศ

เลวิน และคนอื่นๆ (Lewin and others. 1939 : 271 – 279) ได้ศึกษาเกี่ยวกับบรรยากาศในชั้นเรียน พบว่า นักเรียนที่อยู่ในชั้นเรียนแบบอัตตาธิปไตย จะมีแนวโน้มให้เด็กมีนิสัยก้าวร้าว เห็นแก่ตัว ไม่มีความสามัคคี ส่วนชั้นเรียนที่มีบรรยากาศแบบประชาธิปไตยนั้น จะส่งเสริมให้นักเรียนมีความสามัคคีปรองดองเป็นมิตรต่อกัน รู้จักสิทธิหน้าที่ของตนเอง มีบรรยากาศการเรียนที่สบายใจ น่าเรียน เพราะครูจัดความกดดันและความกลัวออกไปจากชั้นได้

บุธ (วิลาศ ทองขาว. 2527 : 16 ; อ้างอิงจาก Buth. 1942) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน พบว่า ครูที่พยายามทำความรู้จักกับนักเรียน ให้ความเห็นอกเห็นใจนักเรียน รู้จักส่งเสริมการเรียนตามความต้องการและความสนใจของนักเรียน นักเรียนจะเรียนได้ดีและมีความสามารถในการปรับตัวได้สูง ซึ่งต่างกับครูที่มุ่งสอนโดยวิธีที่กดดันให้นักเรียนยอมรับความต้องการของตน ผลที่สุดนักเรียนจะไม่พอใจในตัวครูและเรียนไม่ดีเท่าที่ควร

สแตรง (Strang. 1958 : 248) ได้ศึกษาการทำงานเป็นกลุ่มของเด็กวัยรุ่น พบว่า เด็กแสดงความกลัวและไม่สบายใจในเรื่องการสอบ การพูดหน้าชั้น วิตกกังวลในเรื่องการสอบ นอกจากนี้ยังขาดความสนใจบางวิชา ต้องเรียนวิชาที่ตนไม่ชอบ ห้องเรียน ตำราเรียนไม่กระตุ้นให้เกิดความอยากเรียน การสอนไม่ดี มีเสรีภาพน้อยเกินไป สภาพห้องเรียนมีความวุ่นวาย เวลาที่ใช้อภิปรายในห้องเรียนไม่เพียงพอ

2.5.2.2 งานวิจัยในประเทศ

ผกาทิพย์ เกษรากุล (2524 : 21) ได้ศึกษาสภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ในทัศนะของนิสิต พบว่า บรรยากาศการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัยเกิดจากผู้สอน วิธีสอน ผู้เรียน การซักถามและการถกเถียงทางวิชาการ การจัดกิจกรรมในชั้นเรียน และความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษากับอาจารย์ ซึ่งจะส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และการพัฒนาการทางด้านสังคม อารมณ์ และสติปัญญาของนักศึกษาได้

วสิวรรณ ศรีเดชวิวัฒน์ (2536 : 78) ได้ศึกษาปัญหาของนักศึกษาวิทยาลัยอาชีวะกลุ่มภาคเหนือ พบว่า บรรยากาศในห้องเรียนเป็นปัญหาสำคัญที่สุดที่ส่งผลต่อปัญหาการเรียน ได้แก่ ห้องเรียนร้อนอบอ้าว อาคารเรียน อาคารปฏิบัติการแต่ละหลังอยู่ใกล้กัน ทำให้เกิดเสียงรบกวนห้องเรียน และห้องปฏิบัติการแออัดไม่เหมาะสมกับจำนวนนักศึกษา

จากงานวิจัยดังกล่าว สรุปได้ว่า บรรยากาศการเรียนการสอนประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญ ได้แก่ ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน ครูที่มีความเป็นกันเอง ยอมรับฟังความคิดเห็นของนักเรียนด้วยความเต็มใจ นักเรียนจะลดความวิตกกังวลและตั้งใจเรียนด้วยความสนใจ นอกจากนี้ วิธีการสอน กิจกรรมการเรียนการสอน การใช้สื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอน ตลอดจนสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนมีอิทธิพลต่อบรรยากาศการเรียนการสอนไม่ยิ่งหย่อนกว่ากัน

2.6 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู

2.6.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู

2.6.1.1 ความสำคัญของสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู

ประหยัด ทองมาก (2526 : 8) กล่าวถึงความสำคัญของสัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียนว่า ครูมีความสำคัญที่สุด เมื่อเด็กอยู่ในโรงเรียน ครูจะเป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดเด็กมากที่สุด รองไปจากพ่อแม่ และได้ศึกษาความเจริญเติบโตของเด็กอย่างใกล้ชิดเกี่ยวกับธรรมชาติจิตใจและความต้องการของเด็ก ครูจึงมีอิทธิพลต่อบุคลิกภาพ จิตใจและความประพฤติของเด็ก มีผู้กล่าวว่า ครูเป็นพ่อแม่คนที่สองของเด็ก กล่าวคือ ครูมิใช่เพียงแต่ให้ความรู้ในห้องเรียนอย่างเดียว แต่เป็นผู้อบรมกล่อมเกลานิรันดร์และความประพฤติของเด็ก ดังนั้นการที่เด็กจะมีความสุขและเรียนหนังสือได้ดีนั้น จึงอยู่ที่วิถีทางที่ครูจะปฏิบัติต่อเด็ก ช่วยเหลือเด็กในด้านการเรียน การแสดงความรักความอบอุ่นต่อเด็ก การช่วยให้เด็กปรับตัวได้ดี และการเสริมสร้างความสมบูรณ์ทางจิตใจให้แก่เด็ก

ธเนศ ขำเกิด (2533 : 7) กล่าวถึง ความผูกพันและเป็นกันเองระหว่างครูกับนักเรียนว่า ครูควรแสดงพฤติกรรมทั้งในด้านคำพูด กิริยา ท่าทาง สีหน้าที่ยิ้มแย้มแจ่มใส ให้ความรัก ความเมตตาอย่างจริงใจ และมีเหตุผลด้วยความสม่ำเสมอ นักเรียนจะรู้และเข้าใจดีว่าครูของเขามีความรักและความจริงใจต่อเขาเพียงใด สิ่งเหล่านี้จะเป็นแม่แบบของนักเรียน และมีผลทางด้านจิตใจต่อการแสดงความรัก ความศรัทธาในครูของเขาด้วยความจริงใจ หากครู

สามารถครองหัวใจของนักเรียนได้แล้ว ความรู้สึกที่ดีต่อกันจะสร้างสรรค์บรรยากาศในการเรียนการสอนที่สดชื่น มีความรัก ความผูกพัน เอื้ออาทร และให้อภัยต่อกัน

✕ ประทีป แสงเปี่ยมสุข (2533 : 2) ได้กล่าวถึงความสำคัญของสัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียนว่า ความสำเร็จในด้านการสอน ส่วนหนึ่งขึ้นอยู่กับสัมพันธภาพที่ดีของครูกับนักเรียน ภายใต้บรรยากาศที่อบอุ่น ปราศจากการข่มขู่ เด็กนักเรียนต้องเรียนอยู่ในโรงเรียน เด็กจึงมีชีวิตผูกพันอยู่กับครู การแสดงออก นิสัยใจคอ และทุกสิ่งทุกอย่างที่ครูปฏิบัติต่อนักเรียนย่อมมีอิทธิพลต่อผลการเรียนและสภาพจิตใจของเด็ก

✕ พรเพ็ญ สุวรรณเดชา (2533 : 15) กล่าวว่า ถ้ามีการเสริมสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนในทางที่ดีแล้ว จะช่วยให้นักเรียนมีพฤติกรรมและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นไปตามจุดมุ่งหมาย ซึ่งการจัดการเรียนการสอนในปัจจุบันได้มุ่งเน้นให้นักเรียนแสดงออกในทางที่ถูกต้อง และสามารถปรับตัวให้เข้ากับสังคมได้ ดังนั้นการให้ความสำคัญต่อปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน จึงเป็นแนวทางในการจัดสภาพการเรียนการสอนที่มีความเหมาะสมกับสภาพการศึกษาในปัจจุบันมากที่สุด

✕ นารี โนภระ (2536 : 9) กล่าวว่าสัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียนถือว่าสำคัญที่สุด นอกจากด้านการเรียนการสอน และการให้การอบรมแก่นักเรียนแล้ว ครูยังต้องมีสัมพันธภาพที่ดีกับนักเรียน ส่งเสริมให้กำลังใจ ให้คำแนะนำ มีความเมตตากรุณา มีเหตุผล มีบุคลิกภาพดี ให้ความรัก ความอบอุ่น เพื่อช่วยให้เด็กปรับตัวได้ดี และเสริมสร้างความสมบูรณ์ทางจิตใจให้แก่เด็ก

✕ พรณี ช. เจนจิต (2538 : 253) ได้กล่าวถึงสัมพันธภาพระหว่างครูประจำชั้นกับนักเรียนว่า ครูมีหน้าที่สร้างบรรยากาศที่ดีขึ้นในชั้นเรียน บรรยากาศในชั้นเรียนควรมีลักษณะผ่อนคลาย ไม่ตึงเครียด ให้เด็กรู้สึกว่าเป็นสถานที่ปลอดภัยสำหรับเขา พยายามมองสถานการณ์ต่างๆ ตามที่เด็กมอง อย่าเห็นว่าความกลัว ความวิตกกังวลของเด็กเป็นเรื่องไร้สาระ การสอนจึงไม่ควรบังคับให้เด็กต้องทำ แต่ควรให้มีบรรยากาศแห่งความอบอุ่น ปลอดภัย ซึ่งจะทำให้เด็กตั้งใจเรียน

✕ จากที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า สัมพันธภาพที่ดีระหว่างครูกับนักเรียน โดยครูให้ความรัก ความเอาใจใส่ต่อนักเรียน ให้ความเป็นกันเองกับนักเรียน และให้คำปรึกษาเมื่อนักเรียนมีปัญหา ทำให้นักเรียนมีทัศนคติที่ดีต่อครู ตั้งใจและเอาใจใส่ต่อการเรียน และมีความรับผิดชอบด้านการเรียน

2.6.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู

2.6.2.1 งานวิจัยในต่างประเทศ

ไทย์แมน (Tieman. 1942 : 657 – 664) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับครู ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมัธยมศึกษาจะไม่ชอบครูแบบเผด็จการที่มีนิสัยข่มขู่ ปราศจาก

ความเห็นอกเห็นใจ กล่าวได้ว่า การสอนแบบใช้อำนาจทั้งหลายนั้น เด็กยิ่งโตขึ้นเท่าไร ก็จะมีความรู้สึกเป็นปฏิปักษ์มากขึ้นเพียงนั้น

เบ็ค (Beck. 1967 : 127 – 128) ศึกษาคุณลักษณะของครู โดยใช้แบบสอบถาม นักเรียนเกรด 6 จำนวน 2,108 คน พบว่า ครูที่ดีในสายตาของนักเรียน คือ ครูที่ให้ความรัก ความเอาใจใส่ มีท่าทางอบอุ่นเป็นกันเองกับนักเรียน สามารถสื่อความเข้าใจได้อย่างชัดเจน กระตุ้นให้นักเรียนแสดงความสามารถอย่างเต็มที่ สามารถควบคุมให้นักเรียนอยู่ในระเบียบวินัย และมีวิธีการสอนที่จูงใจให้นักเรียนอยากเรียน

ฟแลนด์เดอร์และเลวิส (ศิริวัฒน์ นิจนตร. 2528 : 27 – 28 ; อ้างอิงมาจาก Flanders and Lewis. 1971) ได้ทดลองให้เด็กนักเรียนเรียนเนื้อหาเดียวกัน แต่สร้างบรรยากาศให้ต่างกัน พบว่า เด็กในชั้นเรียนที่เป็นประชาธิปไตย ครูสนใจนักเรียนเป็นอันดับแรก เน้นให้เด็กแสดงบทบาทต่างๆ และลงมือแก้ปัญหาด้วยตนเอง ทำให้นักเรียนไม่ค่อยมีความวิตกกังวล สามารถแก้ปัญหาได้ดี และมีบูรณาการทางอารมณ์ ส่วนในชั้นเรียนที่ยึดครูเป็นศูนย์กลาง เด็กจะมีความวิตกกังวลสูง เนื่องจากครูชอบออกคำสั่งและคอยบงการให้นักเรียนทำตามอยู่เสมอ ทำให้เด็กมีพฤติกรรมถอยหนี เฉื่อยชาในด้านการเรียน ก้าวร้าวและเป็นปฏิปักษ์กับเพื่อน นักเรียนด้วยกัน รวมทั้งมีความสับสนทางอารมณ์ด้วย

โคแกน (Cogan. 1975 : 135 – 139) ศึกษาพบว่า ความสัมพันธ์ที่เป็นมิตรระหว่างครูกับนักเรียนจะทำให้ผลการเรียนดีขึ้น ยิ่งครูและนักเรียนมีความสัมพันธ์ต่อกันมากเท่าใด นักเรียนจะพัฒนาความสามารถในการเรียนรู้ให้สูงถึงขีดสุดได้มากเพียงนั้น และลักษณะความสัมพันธ์ของครูกับนักเรียนจะมีอิทธิพลต่อความสนใจในวิชาที่เรียน นักเรียนที่มีความศรัทธาในตัวครูจะทำให้นักเรียนมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียน การมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนจะทำให้ผลการเรียนของนักเรียนดีขึ้น

2.6.2.2 งานวิจัยในประเทศ

สมศักดิ์ ชินพันธ์ (2523 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปฏิสัมพันธ์ของครูกับนักเรียนในชั้นเรียนกับความรู้สึกรับผิดชอบและมโนภาพแห่งตน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 – 5 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่มีความสัมพันธ์กับครูแบบประชาธิปไตย มีความรู้สึกรับผิดชอบสูงกว่านักเรียนที่มีปฏิสัมพันธ์กับครูแบบอัตตาธิปไตย นักเรียนที่มีปฏิสัมพันธ์แบบประชาธิปไตย มีมโนภาพแห่งตนสูงกว่านักเรียนที่มีปฏิสัมพันธ์แบบอัตตาธิปไตย และแบบปล่อยปละละเลย

สุมาลี วงศ์ปลุกแก้ว (2526 : 54) ศึกษาความสัมพันธ์ของครูกับนักเรียนในชั้นเรียนกับความรู้สึกรับผิดชอบและความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในกรุงเทพมหานคร จำนวน 634 คน พบว่า นักเรียนที่มีปฏิสัมพันธ์กับครูแบบประชาธิปไตย และแบบอัตตาธิปไตย มีความรู้สึกรับผิดชอบสูงกว่านักเรียนที่มีปฏิสัมพันธ์กับครูแบบปล่อยปละละเลย

วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา (2527 : 130 – 142) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับนิสิต นักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยของรัฐ 10 แห่ง พบว่า องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จในการเรียนการสอน คือ ความสนใจในวิชาที่เรียน ผู้สอนมีความเป็นกันเอง และวิธีการสอนของอาจารย์ ส่วนปัจจัยที่มีผลให้นักศึกษาสนใจเรียนมากที่สุด 3 ปัจจัย คือ ผู้สอนเตรียมการสอนอย่างดี มีความเป็นกันเอง และกระตือรือร้นในการสอน ส่วนปัญหาด้านการเรียนการสอน พบว่า ปัญหาด้านอาจารย์ผู้สอนใช้วิธีการสอนไม่ดี บรรยายไม่ถูกวิธี ทำให้ชั้นเรียนน่าเบื่อ ปัญหาของนักศึกษา คือ เกียจคร้าน ง่วงนอน เบื่อ และขาดสมาธิ

จากงานวิจัยดังกล่าว สรุปได้ว่า สัมพันธภาพที่ดีระหว่างนักเรียนกับครู ส่งผลให้นักเรียนมีความรับผิดชอบด้านการเรียน ทั้งนี้เพราะครูให้ความรัก ความเข้าใจนักเรียนอย่างจริงจัง พร้อมทั้งยอมรับและให้ความเป็นกันเองกับนักเรียนทุกคน ทำให้นักเรียนมีความสุขในการเรียน และตั้งใจศึกษาเล่าเรียน

2.7 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน

2.7.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน

พะยอม ธัญรส (2540 : 8) ให้ความหมายของความสัมพันธภาพกับกลุ่มเพื่อนว่า หมายถึง พฤติกรรมที่นักเรียนปฏิบัติต่อกันในห้องเรียน ได้แก่ การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การให้กำลังใจ การยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และการร่วมมือกันในด้านวิชาการและด้านอื่นๆ ไป

สมพร พรหมจรรย์ (2540 : 9) กล่าวว่า สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน หมายถึง พฤติกรรมที่นักเรียนและเพื่อนปฏิบัติต่อกันด้านการเรียนทั้งในและนอกห้องเรียน ได้แก่ การช่วยเหลือพึ่งพาซึ่งกันและกันด้านการเรียน การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันทางการเรียน ความห่วงใยใกล้ชิดสนิทสนมซึ่งกันและกัน การทำกิจกรรมต่างๆ ร่วมกันในกลุ่มเพื่อน เพื่อให้เกิดความสำเร็จด้านการเรียน

ชมนุช บุญสิทธิ์ (2541: 5) กล่าวว่า สัมพันธภาพกับเพื่อน หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกถึงความสามารถของนักเรียนทั้งด้านการใช้วาจา การแสดงกิริยาท่าทางอันประกอบด้วยลักษณะของการให้ความช่วยเหลือ รู้จักเคารพในสิทธิของผู้อื่น รู้จักและเข้าใจตนเอง สนใจในความรู้สึกของเพื่อน ยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล รับฟังความคิดเห็นของเพื่อนเพื่อก่อให้เกิดความสัมพันธอันดีกับเพื่อน ซึ่งจะส่งผลให้การทำงานกลุ่มและการปฏิบัติกับเพื่อนเป็นไปอย่างเหมาะสม

ณรงค์ เสิงประชา (2538 : 166) ให้แนวคิดเกี่ยวกับกลุ่มเพื่อนไว้ว่า กลุ่มเพื่อนจะช่วยให้เด็กได้เรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ ที่อาจไม่ได้รับจากครอบครัว หรือผู้ใหญ่ เช่น เพศศึกษา ความเสมอภาค ความเป็นผู้นำในกลุ่มเพื่อน เด็กจะเป็นตัวของตัวเองมากขึ้น เด็กจะเลือกคบเพื่อนที่ถูกต้อง และอาจนำเอาพฤติกรรมต่างๆ ของเพื่อนมาใช้เป็นแนวปฏิบัติของตนเอง

กลุ่มเพื่อนจะช่วยให้สมาชิกได้เรียนรู้สิ่งต่างๆ ดังต่อไปนี้

1. ยึดมั่นในประเพณีน้อยลง สร้างค่านิยมและความรู้ใหม่ๆ เพิ่มมากขึ้น
2. สอนให้รู้จักแบบแผนของการอยู่ร่วมกันในสังคมมากขึ้น เช่น การปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของกลุ่มในการเล่นกีฬา หรือทำงานร่วมกัน
3. สอนให้มีประสบการณ์เกี่ยวกับความเสมอภาคเท่าเทียมกัน
4. ส่งเสริมการพัฒนาบุคลิกภาพของเด็ก เช่น ความเป็นตัวของตัวเอง แบบของอารมณ์ เอกลักษณะเฉพาะของตนเอง ความคิดเห็นของตนเอง ฯลฯ
5. สอนให้มีประสบการณ์เกี่ยวกับความสัมพันธ์กันเป็นส่วนตัวมากกว่าการใช้อำนาจ

พนม ลิ้มอารีย์ (2529 : 38 – 39) กล่าวถึง อิทธิพลของกลุ่มเพื่อนที่มีต่อสมาชิก ไว้หลายประการ คือ

1. กลุ่มที่มีอิทธิพลต่อการศึกษาหรือการเรียนรู้ สามารถกำหนดทิศทางหรือกำหนดวัตถุประสงค์ในการเรียนและวิชาการได้ในบางโอกาส วิธีการที่สมาชิกแก้ปัญหา การจดจำบทเรียน การประพฤติปฏิบัติ การสร้างนิสัย และเจตคติ การดำเนินชีวิต การทำงาน ความทะเยอทะยาน ตลอดจนความพยายามที่จะให้บรรลุเป้าหมายของบุคคล ล้วนอยู่ภายใต้อิทธิพลของกลุ่มทั้งสิ้น

2. กลุ่มเป็นเครื่องสนับสนุนและช่วยให้สมาชิกสามารถแสดงความรู้สึกนึกคิด อากัปกริยาต่างๆ ทั้งในทางที่ดีและไม่ดี เช่น นายชุมพรถ้อยตามลำพังอาจไม่กล้าวิจารณ์อะไร แต่พอเข้ากับกลุ่ม เขาจะมีกำลังใจดีขึ้น มีสติขึ้นในการที่จะแสดงออก จะเห็นได้ว่ากลุ่มช่วยให้สมาชิกเกิดกำลังใจและสนับสนุนให้แสดงออกทั้งในทางที่ดีและไม่ดี ก่อให้เกิดความเชื่อมั่นในตนเอง

3. กลุ่มช่วยสนองความต้องการของสมาชิก นั่นคือ การที่สมาชิกมารวมกันเป็นกลุ่มนั้น แต่ละคนย่อมมีความต้องการอยู่ในจิตใจของตน ซึ่งบุคคลอื่นอาจจะทราบหรือไม่ทราบก็ได้ และโดยธรรมชาติของมนุษย์นั้นย่อมจะอยู่คนเดียวไม่ได้ เพราะจะเกิดความเบื่อหน่าย บุคคลทุกคนย่อมต้องมีพรรคพวกเพื่อนฝูง ต้องการความรัก ความยอมรับจากกลุ่ม จึงเป็นเหตุให้คนมาเข้าร่วมกลุ่มกับคนอื่น ๆ มากขึ้น เพราะหวังว่ากลุ่มจะช่วยสนองความต้องการของตนได้ และกลุ่มส่วนใหญ่ก็สามารถบำบัดความต้องการของสมาชิกได้

4. กลุ่มช่วยให้สมาชิกมองเห็นภาพของตนเอง (Perception of Self) ชัดเจนขึ้น คือ ช่วยให้สมาชิกทราบว่าตนเป็นอย่างไร ความสวยงาม ความมั่นใจ ความภาคภูมิใจ สิ่งเหล่านี้สมาชิกไม่สามารถรู้เห็นได้ด้วยตนเองอย่างชัดเจน ขึ้นอยู่กับบุคคลอื่นๆ หรือกลุ่มที่จะสะท้อนให้เห็นสภาพของสมาชิกแต่ละคนว่าเป็นอย่างไร

5. กลุ่มมีอิทธิพลเหนือผลงานและการทำงานของสมาชิก จะเห็นได้จากการทำงานของบุคคลแต่ละคน การที่บุคคลจะทำงานได้ดีมีประสิทธิภาพเพียงใดนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับ

เพื่อนในกลุ่ม ถ้าสมาชิกส่วนใหญ่ของกลุ่มมีความกระตือรือร้นในการทำงาน ก็จะทำให้สมาชิกส่วนน้อยมีความกระตือรือร้นตามไปด้วย

6. กลุ่มมีอิทธิพลในการช่วยตัดสินใจ ในกรณีที่มีปัญหาหรือมีสิ่งที่ต้องเลือกต้องตัดสินใจ อาจจะใช้มติของกลุ่มเป็นเครื่องตัดสินใจได้ คือ การเปิดโอกาสให้สมาชิกทุกคนได้มีส่วนออกความเห็นเกี่ยวกับวิธีการที่จะแก้ปัญหาต่างๆ ซึ่งจะทำให้ง่ายต่อการตัดสินใจ และยังก่อให้เกิดความเข้าใจอันดีต่อกันในหมู่สมาชิกอีกด้วย

7. กลุ่มมีอิทธิพลเหนือความกลัว ความวิตกกังวล ความท้อแท้ใจของสมาชิก

จากที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อนมีความสำคัญและมีอิทธิพลต่อนักเรียนในหลายๆ ด้าน ทั้งในด้านความคิด ความเชื่อ และพฤติกรรมต่างๆ ดังนั้น การที่นักเรียนมีสัมพันธภาพที่ดีกับเพื่อน จะทำให้นักเรียนเกิดความรู้สึกอบอุ่น มีความเชื่อมั่นในตนเอง กระตือรือร้น และสามารถอยู่ในกลุ่มเพื่อนได้อย่างมีความสุข แต่ถ้านักเรียนมีสัมพันธภาพที่ไม่ดีกับเพื่อน จะทำให้เกิดความรู้สึกที่ไม่ดีต่อตนเอง วิตกกังวล ท้อแท้ และไม่มีความสุขในการเรียน

2.7.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน

2.7.2.1 งานวิจัยในต่างประเทศ

แคพแลน (Kaplan. 1956 : 56) ได้ศึกษาสภาพจิตใจของนักเรียนในโรงเรียนมัธยม จำนวน 180 คน พบว่า นักเรียนที่ปรับตัวได้ดี คือ นักเรียนที่มีความสุขในการอยู่ร่วมกับผู้อื่น ซึ่งมีจำนวนร้อยละ 69.6

กรอนลันด์ (สุรัช โกติยะกุล. 2526 : 32 ; อ้างอิงมาจาก Groulund. 1959) ศึกษาปัญหาในการปรับตัวของวัยรุ่น พบว่า วัยรุ่นที่ประสบปัญหาในการปรับตัวให้เข้ากับเพื่อน และสภาพแวดล้อม มีปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ความขัดแย้งในกลุ่ม เป็นเหตุให้การเรียนไม่มีประสิทธิภาพ เกิดความตึงเครียดทางอารมณ์และไม่มีความสุข

เดอคอสเตอร์ (Decoster. 1971 : 5789 – A) ศึกษาความพึงพอใจในความสัมพันธภาพระหว่างเพื่อนในชั้นเรียนของนักเรียนโรงเรียนมัธยม พบว่า นักเรียนที่มีความพึงพอใจในความสัมพันธภาพระหว่างเพื่อนในชั้นเรียน มีแนวโน้มของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่มีความพอใจในความสัมพันธภาพระหว่างเพื่อนในชั้นเรียนต่ำ

2.7.2.2 งานวิจัยในประเทศ

วัฒนา พุ่มเล็ก (2535 : 97) ได้ศึกษาถึงอิทธิพลขององค์ประกอบที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง และนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พบว่า นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำจะประสบปัญหาการคบเพื่อนมากกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง

จากงานวิจัยดังกล่าว สรุปได้ว่า สัมพันธภาพที่ดีระหว่างนักเรียนกับเพื่อน ทำให้นักเรียนมีความรับผิดชอบด้านการเรียน ทั้งนี้เพราะนักเรียนและเพื่อนมีการช่วยเหลือ ฟังพาสงกันและกันในการเรียน มีความห่วงใยใกล้ชิดสนิทสนมซึ่งกันและกัน มีการ แลกเปลี่ยนความคิดเห็น และทำกิจกรรมต่างๆ ร่วมกันในกลุ่มเพื่อนด้วยความสามัคคี เพื่อให้เกิดความสำเร็จด้านการเรียน

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการศึกษาค้นคว้า

การเลือกประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสตรีวัดอัมพรสวรรค์ กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2544 ที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 369 คน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 348 คน และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 334 คน รวมทั้งสิ้น 1,051 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสตรีวัดอัมพรสวรรค์ กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2544 ที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 91 คน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 87 คน และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 83 คน รวมทั้งสิ้น 261 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ด้วยความเชื่อมั่นร้อยละ 95 (Yamane, 1970 : 582) โดยใช้แผนการเรียนและระดับชั้นเรียนเป็นชั้น (Strata) ซึ่งมีขั้นตอนการสุ่มตัวอย่าง ดังนี้

1. ผู้วิจัยแบ่งนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 1,051 คน โดยแบ่งเป็น
- 2 แผนการเรียน ดังนี้

- 1.1 แผนวิทย์ จำนวน 383 คน

- 1.2 แผนศิลป์ จำนวน 686 คน

2. ผู้วิจัยแบ่งนักเรียนแต่ละแผนการเรียนออกเป็น 3 ชั้นเรียน ดังนี้

- 2.1 แผนวิทย์ จำนวน 383 คน แบ่งเป็น 3 ชั้นเรียน ดังนี้

- 2.1.1 มัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 130 คน

- 2.1.2 มัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 132 คน

- 2.1.3 มัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 121 คน

- 2.2 แผนศิลป์ จำนวน 686 คน แบ่งเป็น 3 ชั้นเรียน ดังนี้

- 2.2.1 มัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 239 คน

- 2.2.2 มัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 216 คน

- 2.2.3 มัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 213 คน

3. ผู้วิจัยประมาณกลุ่มตัวอย่างจากตารางการสุ่มตัวอย่างของยามาเน่ (Yamane. 1970 : 582) ด้วยความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ได้สัดส่วนของประชากร : กลุ่มตัวอย่าง = 4 : 1 ผู้วิจัยจึงสุ่มนักเรียนในแต่ละแผนการเรียนจำแนกตามระดับชั้นเรียน ได้จำนวนนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 261 คน โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.1 แผนวิทย์ จำนวน 95 คน แบ่งเป็น 3 ชั้นเรียน ดังนี้

3.1.1 มัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 32 คน

3.1.2 มัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 33 คน

3.1.3 มัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 30 คน

3.2 แผนศิลป์ จำนวน 166 คน แบ่งเป็น 3 ชั้นเรียน ดังนี้

3.2.1 มัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 59 คน

3.2.2 มัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 54 คน

3.2.3 มัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 53 คน

ดังแสดงในตาราง 1

ตาราง 1 แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามแผนการเรียนและระดับชั้นเรียน

ระดับชั้นเรียน	แผนการเรียน				รวม	
	แผนวิทย์		แผนศิลป์			
	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4	130	32	239	59	369	91
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5	132	33	216	54	348	87
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6	121	30	213	53	334	83
รวม	383	95	668	166	1,051	261

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามปัจจัยที่ส่งผลต่อความรับผิดชอบด้านการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสตรีวัดอัมพวันสวรค์ ซึ่งแบ่งออกเป็น 8 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนตัว ได้แก่ ระดับชั้นเรียน แผนการเรียน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามบุคลิกภาพ ✓

ตอนที่ 3 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง ✓

ตอนที่ 4 แบบสอบถามความคาดหวังของผู้ปกครอง ✓

ตอนที่ 5 แบบสอบถามบรรยากาศการเรียนการสอน ✓

ตอนที่ 6 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู ✓

ตอนที่ 7 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน ✓

ตอนที่ 8 แบบสอบถามความรับผิดชอบด้านการเรียน ✓

วิธีสร้างเครื่องมือและหาคุณภาพเครื่องมือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนตัว ได้แก่ ระดับชั้นเรียน แผนการเรียน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างแบบสอบถามข้อมูลส่วนตัว

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง () หน้าข้อความที่ตรงกับสภาพความเป็นจริงของนักเรียน

1. ระดับชั้นเรียน

- () ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4
- () ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5
- () ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

2. แผนการเรียน

- () แผนวิทย์
- () แผนศิลป์

3. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

- () คะแนนเฉลี่ยสะสมต่ำกว่า 2.00
- () คะแนนเฉลี่ยสะสมตั้งแต่ 2.00 – 2.74
- () คะแนนเฉลี่ยสะสมตั้งแต่ 2.75 ขึ้นไป

ตอนที่ 2 แบบสอบถามบุคลิกภาพ มีขั้นตอนการสร้าง ดังนี้

2.1 ศึกษา नियามศัพท์เฉพาะ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพ เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

2.2 ศึกษาแบบสอบถามบุคลิกภาพ ของนลินี ธรรมอำนวยสุข (2541) และเติมศักดิ์ คทวณิช (2540) โดยนำมาปรับปรุงและสร้างแบบสอบถามบุคลิกภาพให้สอดคล้องกับ नियามศัพท์เฉพาะ แล้วนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 คน คือ รองศาสตราจารย์ ดร.อารี พันธุ์ณี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พรรณรัตน์ พลอยล้อมแสง และ ดร.พาสณา จุฬรัตน์ ตรวจสอบความเหมาะสมทั้งด้านเนื้อหาและภาษาที่ใช้ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปทดลองใช้

2.3 นำแบบสอบถามบุคลิกภาพ จำนวน 20 ข้อ ซึ่งปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสตรีวัดมหาพฤฒาราม ในพระบรมราชินูปถัมภ์ ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 50 คน แล้วนำมาตรวจให้คะแนน เพื่อวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ โดยใช้เทคนิค 25 % โดยนำคะแนนที่ตรวจแล้วมาเรียงลำดับจากสูงสูดมายังต่ำสูด แล้วแยกเป็น 25 % ที่ได้คะแนนสูง และ 25 % ที่ได้คะแนนต่ำ นำค่าเฉลี่ยรายข้อ มาทดสอบนัยสำคัญทางสถิติโดยใช้ t-test เลือกเฉพาะข้อที่มีค่า t ตั้งแต่ 1.75 ขึ้นไปมาใช้เป็นแบบสอบถาม ได้แบบสอบถามบุคลิกภาพ จำนวน 20 ข้อ ที่มีค่า t อยู่ระหว่าง 1.77 – 6.06

2.4 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ของครอนบาค (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2536 : 132 – 133) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .8048

ลักษณะแบบสอบถามบุคลิกภาพ เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแบบของลิเคิร์ท (Likert type scale) มี 5 ระดับ ดังนี้

จริงที่สูด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด
จริง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมาก
จริงบ้าง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนบางครั้ง
จริงน้อย	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อย
จริงน้อยที่สูด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อยที่สูด

ตัวอย่างแบบสอบถามบุคลิกภาพ

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านข้อความในแบบสอบถามแต่ละข้ออย่างละเอียด แล้วตอบโดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด เพียงข้อละเครื่องหมายเดียวเท่านั้น โดยมีหลักเกณฑ์การเลือก ดังนี้

จริงที่สูด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด
จริง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมาก
จริงบ้าง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนบางครั้ง
จริงน้อย	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อย
จริงน้อยที่สูด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อยที่สูด

ข้อ	ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	จริง บ้าง	จริง น้อย	จริง น้อย ที่สุด
0	ข้าพเจ้าคิดว่าตนเองเป็นคนเฉื่อยช้ากับการเรียน					
0	ข้าพเจ้าสามารถทำงานที่ได้รับมอบหมายให้เสร็จก่อนกำหนดเวลาเสมอ					
0	เพื่อนๆ ส่วนใหญ่เห็นว่าข้าพเจ้าเป็นคนจริงจังกับการเรียน					

เกณฑ์การให้คะแนน

1. ข้อความที่มีความหมายทางบวกให้คะแนน ดังนี้

จริงที่สุด	ให้	5	คะแนน
จริง	ให้	4	คะแนน
จริงบ้าง	ให้	3	คะแนน
จริงน้อย	ให้	2	คะแนน
จริงน้อยที่สุด	ให้	1	คะแนน

2. ข้อความที่มีความหมายทางลบให้คะแนน ดังนี้

จริงที่สุด	ให้	1	คะแนน
จริง	ให้	2	คะแนน
จริงบ้าง	ให้	3	คะแนน
จริงน้อย	ให้	4	คะแนน
จริงน้อยที่สุด	ให้	5	คะแนน

เกณฑ์การแปลความหมายบุคลิกภาพ

คะแนนของแบบสอบถามบุคลิกภาพจะอยู่ในระหว่าง 0 – 100 คะแนน

ผู้ที่ได้คะแนน 51 – 100 คะแนน มีบุคลิกภาพแบบเอ

ผู้ที่ได้คะแนน 0 – 50 คะแนน มีบุคลิกภาพแบบบี

ตอนที่ 3 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง มีขั้นตอนการสร้าง ดังนี้

3.1 ศึกษาปริมาณศัพท์เฉพาะ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

3.2 ศึกษาแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง ของชาติชาย ห่มอันสมศรี (2542) โดยนำมาปรับปรุงและสร้างแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครองให้สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ แล้วนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 คน คือ รองศาสตราจารย์ ดร.อารี พันธุ์ณี ผู้ช่วยศาสตราจารย์พรณรัตน์ พลอยเลื่อมแสง และ ดร.พาสนา จุลรัตน์ ตรวจสอบความเหมาะสมทั้งด้านเนื้อหาและภาษาที่ใช้ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปทดลองใช้

3.3 นำแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง จำนวน 27 ข้อ ซึ่งปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสตรีวัดมหาพฤฒาราม ในพระบรมราชินูปถัมภ์ ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 50 คน แล้วนำมาตรวจให้คะแนน เพื่อวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ โดยใช้เทคนิค 25 % โดยนำคะแนนที่ตรวจแล้วมาเรียงลำดับจากสูงสุดมายังต่ำสุด แล้วแยกเป็น 25 % ที่ได้คะแนนสูง และ 25 % ที่ได้คะแนนต่ำ นำค่าเฉลี่ยรายข้อมาทดสอบนัยสำคัญทางสถิติโดยใช้ t-test เลือกเฉพาะข้อที่มีค่า t ตั้งแต่ 1.75 ขึ้นไปมาใช้เป็นแบบสอบถาม ได้แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง จำนวน 27 ข้อ ที่มีค่า t อยู่ระหว่าง 1.75 – 11.97

3.4 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ของครอนบาค (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2536 : 132 – 133) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .9462

ลักษณะแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแบบของลิเคิร์ท (Likert type scale) มี 5 ระดับ ได้แก่

จริงที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด
จริง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมาก
จริงบ้าง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนบางครั้ง
จริงน้อย	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อย
จริงน้อยที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อยที่สุด

ตัวอย่างแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านข้อความในแบบสอบถามแต่ละข้ออย่างละเอียด แล้วตอบโดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด เพียงข้อละเครื่องหมายเดียวเท่านั้น โดยมีหลักเกณฑ์การเลือก ดังนี้

จริงที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด
จริง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมาก
จริงบ้าง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนบางครั้ง
จริงน้อย	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อย
จริงน้อยที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อยที่สุด

ข้อ	ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	จริง บ้าง	จริง น้อย	จริง น้อย ที่สุด
0	<u>พฤติกรรมที่ผู้ปกครองปฏิบัติต่อนักเรียน</u> เมื่อใกล้สอบผู้ปกครองให้กำลังใจข้าพเจ้าในการ ดูหนังสือ					
0	ผู้ปกครองให้คำชม เมื่อข้าพเจ้าสอบได้คะแนนดี					
0	<u>พฤติกรรมที่นักเรียนปฏิบัติต่อผู้ปกครอง</u> เมื่อข้าพเจ้ามีปัญหาเกี่ยวกับการเรียน ข้าพเจ้า จะขอคำปรึกษาจากผู้ปกครองเสมอ					
0	ข้าพเจ้าเล่าเรื่องราวต่างๆ ที่ประสบมาในแต่ละวัน ให้ผู้ปกครองฟัง					

เกณฑ์การให้คะแนน

1. ข้อความที่มีความหมายทางบวกให้คะแนน ดังนี้

จริงที่สุด	ให้	5	คะแนน
จริง	ให้	4	คะแนน
จริงบ้าง	ให้	3	คะแนน
จริงน้อย	ให้	2	คะแนน
จริงน้อยที่สุด	ให้	1	คะแนน

2. ข้อความที่มีความหมายทางลบให้คะแนน ดังนี้

จริงที่สุด	ให้	1	คะแนน
จริง	ให้	2	คะแนน
จริงบ้าง	ให้	3	คะแนน
จริงน้อย	ให้	4	คะแนน
จริงน้อยที่สุด	ให้	5	คะแนน

เกณฑ์การแปลความหมายสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง (วิเชียร เกตุสิงห์. 2538 : 9)

3.67 – 5.00	หมายถึง	สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครองดี
2.34 – 3.66	หมายถึง	สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครองปานกลาง
1.00 – 2.33	หมายถึง	สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครองไม่ดี

ตอนที่ 4 แบบสอบถามความคาดหวังของผู้ปกครอง มีขั้นตอนการสร้าง ดังนี้

4.1 ศึกษา नियามศัพท์เฉพาะ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความคาดหวังของผู้ปกครอง เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

4.2 ศึกษาแบบสอบถามความคาดหวังของผู้ปกครอง ของอรนุช กันสิทธิ์ (2542) สุภาภรณ์ ศศิธิลภธรรม (2543) และรังรอง งามสิริ (254) โดยนำมาปรับปรุงและสร้างแบบสอบถามความคาดหวังของผู้ปกครองให้สอดคล้องกับ नियามศัพท์เฉพาะ แล้วนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 คน คือ รองศาสตราจารย์ ดร.อารี พันธุ์ณี ผู้ช่วยศาสตราจารย์พรณรัตน์ พลอยล้อมแสง และ ดร.พาสนา จุลรัตน์ ตรวจสอบความเหมาะสมทั้งด้านเนื้อหาและภาษาที่ใช้ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปทดลองใช้

4.3 นำแบบสอบถามความคาดหวังของผู้ปกครอง จำนวน 10 ข้อ ซึ่งปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสตรีวัดมหาพฤฒาราม ในพระบรมราชินูปถัมภ์ ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 50 คน แล้วนำมาตรวจให้คะแนน เพื่อวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ โดยใช้เทคนิค 25 % โดยนำคะแนนที่ตรวจแล้วมาเรียงลำดับจากสูงสูดมายังต่ำสุด แล้วแยกเป็น 25 % ที่ได้คะแนนสูง และ 25 % ที่ได้คะแนนต่ำ นำค่าเฉลี่ยรายข้อมาทดสอบนัยสำคัญทางสถิติโดยใช้ t-test เลือกเฉพาะข้อที่มีค่า t ตั้งแต่ 1.75 ขึ้นไปมาใช้เป็นแบบสอบถาม ได้แบบสอบถามความคาดหวังของผู้ปกครอง จำนวน 10 ข้อ ที่มีค่า t อยู่ระหว่าง 2.97 – 6.88

4.4 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ของครอนบาค (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2536 : 132 – 133) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .8593

ลักษณะแบบสอบถามความคาดหวังของผู้ปกครอง เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแบบของลิเคิร์ท (Likert type scale) มี 5 ระดับ ดังนี้

จริงที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด
จริง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมาก
จริงบ้าง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนบางครั้ง
จริงน้อย	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อย
จริงน้อยที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อยที่สุด

ตัวอย่างแบบสอบถามความคาดหวังของผู้ปกครอง

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านข้อความในแบบสอบถามแต่ละข้ออย่างละเอียด แล้วตอบโดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด เพียงข้อละเครื่องหมายเดียวเท่านั้น โดยมีหลักเกณฑ์การเลือก ดังนี้

จริงที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด
จริง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมาก
จริงบ้าง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนบางครั้ง
จริงน้อย	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อย
จริงน้อยที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อยที่สุด

ข้อ	ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	จริง บ้าง	จริง น้อย	จริง น้อย ที่สุด
0	ผู้ปกครองต้องการให้ข้าพเจ้าอ่านหนังสือ และ ทบทวนบทเรียนทุกวัน					
0	ผู้ปกครองต้องการให้ข้าพเจ้าเรียนหนังสือให้ ดีขึ้น					
0	ผู้ปกครองต้องการให้ข้าพเจ้าทำการบ้าน และ รายงานให้เสร็จตามกำหนด					

เกณฑ์การให้คะแนน

1. ข้อความที่มีความหมายทางบวกให้คะแนน ดังนี้

จริงที่สุด	ให้	5	คะแนน
จริง	ให้	4	คะแนน
จริงบ้าง	ให้	3	คะแนน
จริงน้อย	ให้	2	คะแนน
จริงน้อยที่สุด	ให้	1	คะแนน

2. ข้อความที่มีความหมายทางลบให้คะแนน ดังนี้

จริงที่สุด	ให้	1	คะแนน
จริง	ให้	2	คะแนน
จริงบ้าง	ให้	3	คะแนน
จริงน้อย	ให้	4	คะแนน
จริงน้อยที่สุด	ให้	5	คะแนน

เกณฑ์การแปลความหมายความคาดหวังของผู้ปกครอง (วิเชียร เกตุสิงห์. 2538 : 9)

3.67 – 5.00	หมายถึง	ความคาดหวังของผู้ปกครองสูง
2.34 – 3.66	หมายถึง	ความคาดหวังของผู้ปกครองปานกลาง
1.00 – 2.33	หมายถึง	ความคาดหวังของผู้ปกครองต่ำ

ตอนที่ 5 แบบสอบถามบรรยากาศการเรียนการสอน มีขั้นตอนการสร้าง ดังนี้

5.1 ศึกษา नियามศัพท์เฉพาะ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบรรยากาศการเรียนการสอน เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

5.2 ศึกษาแบบสอบถามบรรยากาศการเรียนการสอน ของนลินี ธรรมอำนวยสุข (2541) โดยนำมาปรับปรุงและสร้างแบบสอบถามบรรยากาศการเรียนการสอน ให้สอดคล้องกับ नियามศัพท์เฉพาะ แล้วนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 คน คือ รองศาสตราจารย์ ดร.อารี พันธุ์ณี ผู้ช่วยศาสตราจารย์พรรณรัตน์ พลอยเลื่อมแสง และ ดร.พาสนา จุลรัตน์ ตรวจสอบความเหมาะสมทั้งด้านเนื้อหาและภาษาที่ใช้ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปทดลองใช้

5.3 นำแบบสอบถามบรรยากาศการเรียนการสอน จำนวน 35 ข้อ ซึ่งปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสตรีวัดมหาพฤฒาราม ในพระบรมราชินูปถัมภ์ ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 50 คน แล้วนำมาตรวจให้คะแนน เพื่อวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ โดยใช้เทคนิค 25 % โดยนำคะแนนที่ตรวจแล้วมาเรียงลำดับจากสูงที่สุดมายังต่ำสุด แล้วแยกเป็น 25 % ที่ได้คะแนนสูง และ 25 % ที่ได้คะแนนต่ำ นำค่าเฉลี่ยรายข้อมาทดสอบนัยสำคัญทางสถิติโดยใช้ t-test เลือกเฉพาะข้อที่มีค่า t ตั้งแต่ 1.75 ขึ้นไปมาใช้เป็นแบบสอบถาม ได้แบบสอบถามบรรยากาศการเรียนการสอน จำนวน 35 ข้อ ที่มีค่า t อยู่ระหว่าง 1.76 – 6.74

5.4 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ของครอนบาค (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2536 : 132 – 133) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .8821

ลักษณะแบบสอบถามบรรยากาศการเรียนการสอน เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแบบของลิเคิร์ท (Likert type scale) มี 5 ระดับ ดังนี้

จริงที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด
จริง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมาก
จริงบ้าง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนบางครั้ง
จริงน้อย	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อย
จริงน้อยที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อยที่สุด

ตัวอย่างแบบสอบถามบรรยากาศการเรียนรู้การสอน

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านข้อความในแบบสอบถามแต่ละข้ออย่างละเอียด แล้วตอบโดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด เพียงข้อละเครื่องหมายเดียวเท่านั้น โดยมีหลักเกณฑ์การเลือก ดังนี้

จริงที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด
จริง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมาก
จริงบ้าง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนบางครั้ง
จริงน้อย	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อย
จริงน้อยที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อยที่สุด

ข้อ	ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	จริง บ้าง	จริง น้อย	จริง น้อย ที่สุด
0	<u>การสอนของครู</u> ครูทบทวนบทเรียนก่อนเริ่มสอนบทเรียนใหม่ ทุกครั้ง					
0	ครูสอนโดยไม่สนใจว่านักเรียนจะเข้าใจหรือไม่					
0	<u>สถานที่เรียน</u> โรงเรียนค่อนข้างคับแคบ ทำให้มีสถานที่พักผ่อน ไม่เพียงพอ					
0	โรงเรียนมีความสะอาดและเป็นระเบียบ					
0	<u>สื่อและอุปกรณ์การเรียน</u> ห้องปฏิบัติการทางภาษาต่างประเทศมีความ ทันสมัยและมีสภาพการใช้งานที่ดี					
0	ห้องปฏิบัติการทางวิทยาศาสตร์ มีอุปกรณ์ การเรียนที่ทันสมัย					

เกณฑ์การให้คะแนน

1. ข้อความที่มีความหมายทางบวกให้คะแนน ดังนี้

จริงที่สุด	ให้	5	คะแนน
จริง	ให้	4	คะแนน
จริงบ้าง	ให้	3	คะแนน
จริงน้อย	ให้	2	คะแนน
จริงน้อยที่สุด	ให้	1	คะแนน

2. ข้อความที่มีความหมายทางลบให้คะแนน ดังนี้

จริงที่สุด	ให้	1	คะแนน
จริง	ให้	2	คะแนน
จริงบ้าง	ให้	3	คะแนน
จริงน้อย	ให้	4	คะแนน
จริงน้อยที่สุด	ให้	5	คะแนน

เกณฑ์การแปลความหมายบรรยากาศการเรียนการสอน (วิเชียร เกตุสิงห์. 2538 : 9)

3.67 – 5.00	หมายถึง	บรรยากาศการเรียนการสอนดี
2.34 – 3.66	หมายถึง	บรรยากาศการเรียนการสอนปานกลาง
1.00 – 2.33	หมายถึง	บรรยากาศการเรียนการสอนไม่ดี

ตอนที่ 6 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู มีขั้นตอนการสร้าง ดังนี้

6.1 ศึกษานิยามศัพท์เฉพาะ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

6.2 ศึกษาแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู ของสุกัญญา แยมี่ยม (2541) และชาติชาย หมั่นสมัค (2542) โดยนำมาปรับปรุงและสร้างแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู ให้สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ แล้วนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 คน คือ รองศาสตราจารย์ ดร.อารี พันธมณี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พรรณรัตน์ พลอยล้อมแสง และ ดร.พาสนา จุฬรัตน์ ตรวจสอบความเหมาะสมทั้งด้านเนื้อหาและภาษาที่ใช้ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปทดลองใช้

6.3 นำแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู จำนวน 14 ข้อ ซึ่งปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสตรีวัดมหาพฤฒาราม ในพระบรมราชินูปถัมภ์ ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 50 คน แล้วนำมาตรวจให้คะแนน เพื่อวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ โดยใช้เทคนิค 25 % โดยนำคะแนนที่ตรวจแล้วมาเรียงลำดับจากสูงที่สุดมายังต่ำสุด แล้วแยกเป็น 25 % ที่ได้คะแนนสูง และ 25 % ที่ได้คะแนนต่ำ นำค่าเฉลี่ยรายข้อมาทดสอบนัยสำคัญทางสถิติโดยใช้ t-test เลือกเฉพาะข้อที่มีค่า t ตั้งแต่ 1.75 ขึ้นไปมาใช้เป็นแบบสอบถาม ได้แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู จำนวน 14 ข้อ ที่มีค่า t อยู่ระหว่าง 1.76 – 7.13

6.4 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ของครอนบาค (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2536 : 132 – 133) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .8122

ลักษณะแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแบบของลิเคิร์ท (Likert type scale) มี 5 ระดับ ดังนี้

จริงที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด
จริง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมาก
จริงบ้าง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนบางครั้ง
จริงน้อย	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อย
จริงน้อยที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อยที่สุด

ตัวอย่างแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านข้อความในแบบสอบถามแต่ละข้ออย่างละเอียด แล้วตอบโดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด เพียงข้อละเครื่องหมายเดียวเท่านั้น โดยมีหลักเกณฑ์การเลือก ดังนี้

จริงที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด
จริง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมาก
จริงบ้าง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนบางครั้ง
จริงน้อย	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อย
จริงน้อยที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อยที่สุด

ข้อ	ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	จริง บ้าง	จริง น้อย	จริง น้อย ที่สุด
0	<u>พฤติกรรมที่ครูปฏิบัติต่อนักเรียน</u> ครูให้ความรักและเอาใจใส่ต่อข้าพเจ้าเป็นอย่างดี					
0	ครูมีความเมตตากรุณาเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่กับข้าพเจ้า					
0	<u>พฤติกรรมที่นักเรียนปฏิบัติต่อครู</u> ข้าพเจ้าส่งงานตรงตามเวลาที่ครูกำหนดเสมอ					
0	ข้าพเจ้าตั้งใจเรียนในขณะที่ครูสอน					

เกณฑ์การให้คะแนน

1. ข้อความที่มีความหมายทางบวกให้คะแนน ดังนี้

จริงที่สุด	ให้	5	คะแนน
จริง	ให้	4	คะแนน
จริงบ้าง	ให้	3	คะแนน
จริงน้อย	ให้	2	คะแนน
จริงน้อยที่สุด	ให้	1	คะแนน

2. ข้อความที่มีความหมายทางลบให้คะแนน ดังนี้

จริงที่สุด	ให้	1	คะแนน
จริง	ให้	2	คะแนน
จริงบ้าง	ให้	3	คะแนน
จริงน้อย	ให้	4	คะแนน
จริงน้อยที่สุด	ให้	5	คะแนน

เกณฑ์การแปลความหมายสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู (วิเชียร เกตุสิงห์. 2538 : 9)

3.67 – 5.00	หมายถึง	สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครูดี
2.34 – 3.66	หมายถึง	สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครูปานกลาง
1.00 – 2.33	หมายถึง	สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครูไม่ดี

ตอนที่ 7 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน มีขั้นตอนการสร้าง ดังนี้

7.1 ศึกษา नियามศัพท์เฉพาะ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

7.2 ศึกษาแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน ของสุกัญญา แยมี่ยม (2541) และชาติชาย หมั่นสมักร (2542) และมารีษา นาคทับที (2541) โดยนำมาปรับปรุงและสร้างแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน ให้สอดคล้องกับ नियามศัพท์เฉพาะ แล้วนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 คน คือ รองศาสตราจารย์ ดร.อารี พันธุ์ณี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พรรณรัตน์ พลอยล้อมแสง และ ดร.พาสนา จุฬรัตน์ ตรวจสอบความเหมาะสมทั้งด้านเนื้อหาและภาษาที่ใช้ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปทดลองใช้

7.3 นำแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน จำนวน 20 ข้อ ซึ่งปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสตรีวัดมหาพฤฒาราม ในพระบรมราชินูปถัมภ์ ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 50 คน แล้วนำมาตรวจให้คะแนน เพื่อวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ โดยใช้เทคนิค 25 % โดยนำคะแนนที่ตรวจแล้วมาเรียงลำดับจากสูงสูดมายังต่ำสุด แล้วแยกเป็น 25 % ที่ได้คะแนนสูง และ 25 % ที่ได้คะแนนต่ำ นำค่าเฉลี่ยรายข้อมาทดสอบนัยสำคัญทางสถิติโดยใช้ t-test เลือกเฉพาะข้อที่มีค่า t ตั้งแต่ 1.75 ขึ้นไปมาใช้เป็นแบบสอบถาม ได้แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน จำนวน 20 ข้อ ที่มีค่า t อยู่ระหว่าง 1.92 – 7.45

7.4 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ของครอนบาค (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2536 : 132 – 133) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .8906

ลักษณะแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแบบของลิเคิร์ท (Likert type scale) มี 5 ระดับ ดังนี้

จริงที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด
จริง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมาก
จริงบ้าง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนบางครั้ง
จริงน้อย	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อย
จริงน้อยที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อยที่สุด

ตัวอย่างแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านข้อความในแบบสอบถามแต่ละข้ออย่างละเอียด แล้วตอบโดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด เพียงข้อละเครื่องหมายเดียวเท่านั้น โดยมีหลักเกณฑ์การเลือก ดังนี้

จริงที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด
จริง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมาก
จริงบ้าง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนบางครั้ง
จริงน้อย	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อย
จริงน้อยที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อยที่สุด

ข้อ	ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	จริง บ้าง	จริง น้อย	จริง น้อย ที่สุด
0	เมื่อมีปัญหาด้านการเรียน ข้าพเจ้าสามารถปรึกษาเพื่อนในห้องได้					
0	ข้าพเจ้าไม่สามารถปรึกษาปัญหาส่วนตัวกับเพื่อนในห้องได้					
0	เพื่อนมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่กับข้าพเจ้า					

เกณฑ์การให้คะแนน

1. ข้อความที่มีความหมายทางบวกให้คะแนน ดังนี้

จริงที่สุด	ให้	5	คะแนน
จริง	ให้	4	คะแนน
จริงบ้าง	ให้	3	คะแนน
จริงน้อย	ให้	2	คะแนน
จริงน้อยที่สุด	ให้	1	คะแนน

2. ข้อความที่มีความหมายทางลบให้คะแนน ดังนี้

จริงที่สุด	ให้	1	คะแนน
จริง	ให้	2	คะแนน
จริงบ้าง	ให้	3	คะแนน
จริงน้อย	ให้	4	คะแนน
จริงน้อยที่สุด	ให้	5	คะแนน

เกณฑ์การแปลความหมายสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน (วิเชียร เกตุสิงห์, 2538 : 9)

3.67 – 5.00	หมายถึง	สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อนดี
2.34 – 3.66	หมายถึง	สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อนปานกลาง
1.00 – 2.33	หมายถึง	สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อนไม่ดี

ตอนที่ 8 แบบสอบถามความรับผิดชอบด้านการเรียน มีขั้นตอนการสร้าง ดังนี้

8.1 ศึกษา नियามศัพท์เฉพาะ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบด้านการเรียน เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

8.2 ศึกษาแบบสอบถามความรับผิดชอบด้านการเรียน ของสาลิน ประสงค์ (2539) และ สำเนียง ศิลป์ประกอบ (2540) โดยนำมาปรับปรุงและสร้างแบบสอบถามความรับผิดชอบด้านการเรียน ให้สอดคล้องกับ नियามศัพท์เฉพาะ แล้วนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 คน คือ รองศาสตราจารย์ ดร.อารี พันธุ์ณี ผู้ช่วยศาสตราจารย์พรณรัตน์ พลอยเลื่อมแสง และ ดร.พาสนา จุลรัตน์ ตรวจสอบความเหมาะสมทั้งด้านเนื้อหาและภาษาที่ใช้ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปทดลองใช้

8.3 นำแบบสอบถามความรับผิดชอบด้านการเรียน จำนวน 24 ข้อ ซึ่งปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสตรีวัดมหาพฤฒาราม ในพระบรมราชินูปถัมภ์ ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 50 คน แล้วนำมาตรวจให้คะแนน เพื่อวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ โดยใช้เทคนิค 25 % โดยนำคะแนนที่ตรวจแล้วมาเรียงลำดับจากสูงที่สุดมายังต่ำสุด แล้วแยกเป็น 25 % ที่ได้คะแนนสูง และ 25 % ที่ได้คะแนนต่ำ นำค่าเฉลี่ยรายข้อมาทดสอบนัยสำคัญทางสถิติโดยใช้ t-test เลือกเฉพาะข้อที่มีค่า t ตั้งแต่ 1.75 ขึ้นไปมาใช้เป็นแบบสอบถาม ได้แบบสอบถามความรับผิดชอบด้านการเรียน จำนวน 24 ข้อ ที่มีค่า t อยู่ระหว่าง 1.75 – 6.10

8.4 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ของครอนบาค (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2536 : 132 – 133) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .8366

ลักษณะแบบสอบถามความรับผิดชอบด้านการเรียน เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแบบของลิเคิร์ท (Likert type scale) มี 5 ระดับ ดังนี้

จริงที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด
จริง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมาก
จริงบ้าง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนบางครั้ง
จริงน้อย	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อย
จริงน้อยที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อยที่สุด

ตัวอย่างแบบสอบถามความรับผิดชอบด้านการเรียน

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านข้อความในแบบสอบถามแต่ละข้ออย่างละเอียด แล้วตอบโดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด เพียงข้อละเครื่องหมายเดียวเท่านั้น โดยมีหลักเกณฑ์การเลือก ดังนี้

จริงที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด
จริง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมาก
จริงบ้าง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนบางครั้ง
จริงน้อย	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อย
จริงน้อยที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อยที่สุด

ข้อ	ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	จริง บ้าง	จริง น้อย	จริง น้อย ที่สุด
0	ข้าพเจ้าแบ่งเวลาในแต่ละวันสำหรับการอ่านหนังสือ					
0	ข้าพเจ้าวางแผนการดูหนังสือเพื่อเตรียมตัวสอบ					
0	ข้าพเจ้าไม่มีสมาธิในการอ่านหนังสือและทบทวนบทเรียน					

เกณฑ์การให้คะแนน

1. ข้อความที่มีความหมายทางบวกให้คะแนน ดังนี้

จริงที่สุด	ให้	5	คะแนน
จริง	ให้	4	คะแนน
จริงบ้าง	ให้	3	คะแนน
จริงน้อย	ให้	2	คะแนน
จริงน้อยที่สุด	ให้	1	คะแนน

2. ข้อความที่มีความหมายทางลบให้คะแนน ดังนี้

จริงที่สุด	ให้	1	คะแนน
จริง	ให้	2	คะแนน
จริงบ้าง	ให้	3	คะแนน
จริงน้อย	ให้	4	คะแนน
จริงน้อยที่สุด	ให้	5	คะแนน

เกณฑ์การแปลความหมายความรับผิดชอบด้านการเรียน (วิเชียร เกตุสิงห์, 2538 : 9)

3.67 – 5.00	หมายถึง	ความรับผิดชอบด้านการเรียนดี
2.34 – 3.66	หมายถึง	ความรับผิดชอบด้านการเรียนความปานกลาง
1.00 – 2.33	หมายถึง	ความรับผิดชอบด้านการเรียนไม่ดี

วิธีดำเนินการรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยนำหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ไปยังโรงเรียนสตรีวัดอัมพรสวรรค์ เพื่อขออนุญาตและขอความอนุเคราะห์จากผู้อำนวยการโรงเรียน ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามปัจจัยที่ส่งผลต่อความรับผิดชอบด้านการเรียน ไปเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ระหว่างวันที่ 2 ธันวาคม 2544 – วันที่ 15 มกราคม 2545 ได้แบบสอบถามคืนมาทั้งหมด จำนวน 261 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

3. ผู้วิจัยคัดเลือกเฉพาะแบบสอบถามที่สมบูรณ์ กล่าวคือตอบครบทุกข้อ ปรากฏว่าแบบสอบถามทุกฉบับตอบครบทุกข้อ จึงนำมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ แล้วนำข้อมูลวิเคราะห์ทางสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลทั่วไป คิดค่าร้อยละ
2. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ของปัจจัยด้านส่วนตัว ปัจจัยด้านครอบครัว และปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (The Pearson Product Moment Correlation Coefficient)
3. ค้นหาปัจจัยที่ส่งผลต่อความรับผิดชอบด้านการเรียน โดยใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Stepwise Multiple Regression Analysis)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือ ได้แก่

1.1 หาค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถาม โดยใช้เทคนิค 25 % ของกลุ่มสูง – กลุ่มต่ำ โดยใช้ $t - test$

1.2 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach)

2. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

2.1 สถิติพื้นฐาน ได้แก่

2.1.1 ค่าเฉลี่ย (Mean)

2.1.2 ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

2.2 สถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐาน ได้แก่

2.2.1 วิเคราะห์หาความสัมพันธ์ของปัจจัยด้านต่างๆ โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (The Pearson Product Moment Correlation Coefficient) เพื่อตรวจสอบสมมติฐานข้อ 1

2.2.2 ค้นหาปัจจัยที่ส่งผลต่อความรับผิดชอบด้านการเรียน โดยใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Stepwise Multiple Regression Analysis) เพื่อตรวจสอบสมมติฐานข้อ 2

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการศึกษาค้นคว้า

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์และการแปลผล

ในการวิเคราะห์และการแปลผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้แทนความหมายดังต่อไปนี้

$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ย
S.D.	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
N	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน t – distribution
F	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน F – distribution
df	แทน	Degree of Freedom
SS	แทน	Sum of Squares
MS	แทน	Mean Square
R	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ
R^2	แทน	กำลังสองของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ
SE	แทน	ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการพยากรณ์
SEb	แทน	ความคลาดเคลื่อนของการประมาณค่าพารามิเตอร์
b	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวพยากรณ์ ซึ่งพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ
β	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวพยากรณ์ ซึ่งพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน
a	แทน	ค่าคงที่ของสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ
$\hat{Y}$	แทน	สมการพยากรณ์ในรูปของคะแนนดิบ
Z	แทน	สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน
X_1	แทน	ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4
X_2	แทน	ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5
X_3	แทน	ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6
X_4	แทน	แผนวิทย์
X_5	แทน	แผนศิลป์
X_6	แทน	ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง
X_7	แทน	ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปานกลาง
X_8	แทน	ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ
X_9	แทน	บุคลิกภาพ

X_{10}	แทน สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง
X_{11}	แทน ความคาดหวังของผู้ปกครอง
X_{12}	แทน บรรยากาศการเรียนการสอน
X_{13}	แทน สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู
X_{14}	แทน สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน
Y	แทน ความรับผิดชอบด้านการเรียน

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำเสนอโดยแบ่งเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสตรีวัดอัมพรสวรรค์ กรุงเทพมหานคร คือ

1.1 จำนวนร้อยละที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับชั้นเรียน แผนการเรียน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และบุคลิกภาพ

1.2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัจจัยด้านส่วนตัว ได้แก่ บุคลิกภาพ ปัจจัยด้านครอบครัว ได้แก่ สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง ความคาดหวังของผู้ปกครอง และปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน ได้แก่ บรรยากาศการเรียนการสอน สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐานของการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสตรีวัดอัมพรสวรรค์ กรุงเทพมหานคร คือ

1.1 จำนวนร้อยละที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับชั้นเรียน แผนการเรียน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และบุคลิกภาพ ดังแสดงในตาราง 2

ตาราง 2 แสดงจำนวนร้อยละของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสตรีวัดอัปสรสวรรค์ ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับชั้นเรียน แผนการเรียน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และ บุคลิกภาพ

ตัวแปรที่ศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
1. ระดับชั้นเรียน		
มัธยมศึกษาปีที่ 4	91	34.9
มัธยมศึกษาปีที่ 5	87	33.3
มัธยมศึกษาปีที่ 6	83	31.8
รวม	261	100
2. แผนการเรียน		
แผนวิทย์	95	36.4
แผนศิลป์	166	63.6
รวม	261	100
3. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน		
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง	85	32.6
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปานกลาง	143	54.8
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ	33	12.6
รวม	261	100
4. บุคลิกภาพ		
แบบ เอ	260	99.6
แบบ บี	1	0.4
รวม	261	100

จากตาราง 2 แสดงว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสตรีวัดอัปสรสวรรค์ ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีจำนวน 261 คน เมื่อจำแนกตามระดับชั้นเรียน พบว่า มีนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 34.9 รองลงมาคือ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 คิดเป็นร้อยละ 33.3 และมีนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 น้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 31.8 เมื่อจำแนกตามแผนการเรียน พบว่า มีนักเรียนแผนศิลป์มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 63.6 และมีนักเรียนแผนวิทย์น้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 36.4 เมื่อจำแนกตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พบว่า มีนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปานกลางมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 54.8 รองลงมาคือ นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง คิดเป็นร้อยละ 32.6 และมีนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดำน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 12.6 เมื่อจำแนกตามบุคลิกภาพ พบว่า นักเรียนมีบุคลิกภาพแบบ เอ มากกว่าแบบ บี คือ มีบุคลิกภาพแบบ เอ คิดเป็นร้อยละ 99.6 และมีบุคลิกภาพแบบ บี คิดเป็นร้อยละ 0.4

1.2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัจจัยด้านส่วนตัว ได้แก่ บุคลิกภาพ ปัจจัยด้านครอบครัว ได้แก่ สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง ความคาดหวังของผู้ปกครอง และปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน ได้แก่ บรรยากาศการเรียนการสอน สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน ดังแสดงในตาราง 3

ตาราง 3 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของบุคลิกภาพ สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง ความคาดหวังของผู้ปกครอง บรรยากาศการเรียนการสอน สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู และสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน

ปัจจัย	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ด้านส่วนตัว			
บุคลิกภาพ	67.88	6.89	แบบ เอ
ด้านครอบครัว			
สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง	3.78	0.54	ดี
ความคาดหวังของผู้ปกครอง	4.04	0.58	สูง
ด้านสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน			
บรรยากาศการเรียนการสอน	2.64	0.39	ปานกลาง
สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู	3.28	0.44	ปานกลาง
สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน	3.71	0.42	ดี
ความรับผิดชอบด้านการเรียน	3.11	0.43	ปานกลาง

จากตาราง 3 พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสตรีวัดอัปสรสวรรค์ มีค่าเฉลี่ยของบุคลิกภาพ แบบ เอ เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยความคาดหวังของผู้ปกครอง พบว่า อยู่ในระดับสูง สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง และสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน พบว่า อยู่ในระดับดี ส่วนบรรยากาศการเรียนการสอน สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู และความรับผิดชอบด้านการเรียน อยู่ในระดับปานกลาง

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐานของการวิจัย

ผลการทดสอบสมมติฐานข้อที่ 1

สมมติฐานของการวิจัยข้อที่ 1 “ปัจจัยด้านส่วนตัว ปัจจัยด้านครอบครัว และปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน มีความสัมพันธ์กับความรับผิดชอบด้านการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสตรีวัดอัปสรสวรรค์” ดังแสดงในตาราง 4

ตาราง 4 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ใช้ในการศึกษาความรับผิดชอบด้านการเรียน ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย

ตัวแปร	X ₁	X ₂	X ₃	X ₄	X ₅	X ₆	X ₇	X ₈	X ₉	X ₁₀	X ₁₁	X ₁₂	X ₁₃	X ₁₄	Y
X ₁	1.000	-.517**	-.500**	.019	-.019	-.053	.002	-.061	.051	-.001	.081	.001	-.108	-.053	.068
X ₂		1.000	-.483**	-.023	.023	-.029	.071	-.073	-.095	.041	-.030	.067	.070	.036	-.032
X ₃			1.000	.004	-.004	-.025	-.074	.136*	.044	-.040	-.053	-.069	.039	.017	-.036
X ₄				1.000	-1.000**	-.373**	.241**	.192**	-.080	.000	-.003	.305**	.011	.029	-.152*
X ₅					1.000	.373**	-.241**	-.192**	.080	.000	.003	-.305**	-.011	-.029	.152**
X ₆						1.000	-.752**	-.260**	.179**	.048	-.104	-.082	.079	.017	.252**
X ₇							1.000	-.419**	-.184**	-.069	.001	.117	-.057	-.064	-.206**
X ₈								1.000	-.022	.020	.129*	-.016	-.043	.086	-.061
X ₉									1.000	.223**	.132*	-.112	.107	.051	.459**
X ₁₀										1.000	.247**	-.021	.143*	.237**	.269**
X ₁₁											1.000	-.127*	-.029	.118	.029
X ₁₂												1.000	.331**	.108	.101
X ₁₃													1.000	.309**	.417**
X ₁₄														1.000	.162**
Y															1.000

* มีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

** มีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01

จากตาราง 4 พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของปัจจัยด้านส่วนตัว ปัจจัยด้านครอบครัว และปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน มีความสัมพันธ์กับความรับผิดชอบด้านการเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 โดยมีตัวพยากรณ์ที่มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ทางบวกกับความรับผิดชอบด้านการเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มี 6 ปัจจัย ได้แก่ แผนศิลปะ (X_5) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง (X_6) บุคลิกภาพ (X_9) สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง (X_{10}) สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู (X_{13}) และสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน (X_{14}) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ คือ .152, .252, .459, .269, .417 และ .162 ตามลำดับ

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ทางลบกับความรับผิดชอบด้านการเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มี 2 ปัจจัย ได้แก่ แผนวิทย์ (X_4) และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปานกลาง (X_7)

ปัจจัยที่ไม่มีความสัมพันธ์กับความรับผิดชอบด้านการเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มี 6 ปัจจัย ได้แก่ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 (X_1) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 (X_2) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 (X_3) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ (X_8) ความคาดหวังของผู้ปกครอง (X_{11}) และบรรยากาศการเรียนการสอน (X_{12})

ผลการทดสอบสมมติฐานข้อที่ 2

สมมติฐานของการวิจัยข้อที่ 2 “ปัจจัยด้านส่วนตัว ปัจจัยด้านครอบครัว และปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน ส่งผลต่อความรับผิดชอบด้านการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสตรีวัดอัมพรสวรรค์” ดังแสดงในตาราง 5 – 6

ตาราง 5 แสดงความสัมพันธ์ของปัจจัยที่ส่งผลต่อความรับผิดชอบด้านการเรียน

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
Regression	4	10615.257	2653.814	40.254**
Residual	256	16877.433	65.927	
Total	260	27492.690		

** มีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01

จากตาราง 5 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน พบว่า ความรับผิดชอบด้านการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย มีความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงกับตัวแปรอิสระได้ 4 ตัว ดังแสดงในตาราง 6

ตาราง 6 แสดงปัจจัยที่สามารถพยากรณ์ความรับผิดชอบด้านการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยใช้วิธีวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Stepwise Multiple Regression Analysis)

ตัวแปร	b	SEb	β	R	R^2	F
X_9	0.546	0.076	0.366	0.459	0.211	69.292**
$X_9 X_{13}$	0.574	0.082	0.347	0.590	0.348	54.112**
$X_9 X_{13} X_6$	3.357	1.099	0.152	0.609	0.370	9.153**
$X_9 X_{13} X_6 X_{10}$	0.091	0.036	0.130	0.621	0.386	6.604**
R = 0.621						
$R^2 = 0.386$						
SE = 8.1196						
a = 0.786						

** มีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01

จากตาราง 6 พบว่าปัจจัยที่สามารถพยากรณ์ความรับผิดชอบด้านการเรียน มี 4 ปัจจัย โดยเรียงลำดับจากปัจจัยที่ส่งผลมากที่สุดไปน้อยที่สุด คือ บุคลิกภาพ (X_9) สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู (X_{13}) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง (X_6) และสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง (X_{10}) ซึ่งปัจจัยทั้ง 4 ปัจจัยนี้สามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนความรับผิดชอบด้านการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสตรีวัดอัปสรสวรรค์ ได้ร้อยละ 38.60 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และได้้นำค่าสัมประสิทธิ์ของตัวพยากรณ์ มาเขียนสมการได้ดังนี้

สมการพยากรณ์ความรับผิดชอบด้านการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสตรีวัดอัปสรสวรรค์ โดยใช้คะแนนดิบ

$$\hat{Y} = 0.786 + 0.546 X_9 + 0.574 X_{13} + 3.357 X_6 + 0.091 X_{10}$$

สมการพยากรณ์ความรับผิดชอบด้านการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสตรีวัดอัปสรสวรรค์ โดยใช้คะแนนมาตรฐาน

$$Z = 0.366 X_9 + 0.347 X_{13} + 0.152 X_6 + 0.130 X_{10}$$

บทที่ 5

บทย่อ สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

บทย่อ

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของปัจจัยด้านส่วนตัว ปัจจัยด้านครอบครัว และปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน กับความรับผิดชอบด้านการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสตรีวัดอัปสรสวรรค์ กรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาปัจจัยด้านส่วนตัว ปัจจัยด้านครอบครัว และปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน ที่ส่งผลต่อความรับผิดชอบด้านการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสตรีวัดอัปสรสวรรค์ กรุงเทพมหานคร
3. เพื่อสร้างสมการพยากรณ์ความรับผิดชอบด้านการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสตรีวัดอัปสรสวรรค์ กรุงเทพมหานคร

สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า

1. ปัจจัยด้านส่วนตัว ปัจจัยด้านครอบครัว และปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนมีความสัมพันธ์กับความรับผิดชอบด้านการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสตรีวัดอัปสรสวรรค์ กรุงเทพมหานคร
2. ปัจจัยด้านส่วนตัว ปัจจัยด้านครอบครัว และปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนส่งผลต่อความรับผิดชอบด้านการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสตรีวัดอัปสรสวรรค์ กรุงเทพมหานคร

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสตรีวัดอัปสรสวรรค์ กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2544 ที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 369 คน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 348 คน และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 334 คน รวมทั้งสิ้น 1,051 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสตรีวัดอัมพรวรรค์ กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2544 ที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 91 คน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 87 คน และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 83 คน รวมทั้งสิ้น 261 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ด้วยความเชื่อมั่นร้อยละ 95 (Yamane. 1970 : 582) โดยใช้แผนการเรียนและระดับชั้นเรียนเป็นชั้น (Strata)

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามปัจจัยที่ส่งผลต่อความรับผิดชอบด้านการเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสตรีวัดอัมพรวรรค์ กรุงเทพมหานคร ซึ่งแบ่งออกเป็น 8 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนตัว ได้แก่ ระดับชั้นเรียน แผนการเรียน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามบุคลิกภาพ เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแบบของลิเคอร์ท (Likert) มี 5 ระดับ จำนวน 20 ข้อ ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .8048

ตอนที่ 3 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแบบของลิเคอร์ท (Likert) มี 5 ระดับ จำนวน 27 ข้อ ได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ .9462

ตอนที่ 4 แบบสอบถามความคาดหวังของผู้ปกครอง เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแบบของลิเคอร์ท (Likert) มี 5 ระดับ จำนวน 10 ข้อ ได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ .8593

ตอนที่ 5 แบบสอบถามบรรยากาศการเรียนการสอน เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแบบของลิเคอร์ท (Likert) มี 5 ระดับ จำนวน 35 ข้อ ได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ .8821

ตอนที่ 6 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแบบของลิเคอร์ท (Likert) มี 5 ระดับ จำนวน 14 ข้อ ได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ .8122

ตอนที่ 7 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแบบของลิเคอร์ท (Likert) มี 5 ระดับ จำนวน 20 ข้อ ได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ .8906

ตอนที่ 8 แบบสอบถามความรับผิดชอบด้านการเรียน เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแบบของลิเคอร์ท (Likert) มี 5 ระดับ จำนวน 24 ข้อ ได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ .8366

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยนำหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ไปยังโรงเรียนสตรีวัดอัปสรสวรรค์ เพื่อขออนุญาตและขอความอนุเคราะห์จากผู้อำนวยการโรงเรียน ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามปัจจัยที่ส่งผลต่อความรับผิดชอบด้านการเรียน ไปเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ระหว่างวันที่ 2 ธันวาคม 2544 ถึงวันที่ 15 มกราคม 2545 ได้แบบสอบถามคืนมาทั้งหมด จำนวน 261 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

3. ผู้วิจัยคัดเลือกเฉพาะแบบสอบถามที่สมบูรณ์คือตอบครบทุกข้อ ปรากฏว่าสมบูรณ์ทุกฉบับ ผู้วิจัยนำมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์ทางสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลทั่วไปคิดค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ของปัจจัยด้านส่วนตัว ด้านครอบครัว และปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน โดยใช้สถิติวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (The Pearson Product Moment Correlation Coefficient)
3. ค้นหาตัวพยากรณ์ที่สามารถพยากรณ์ความรับผิดชอบด้านการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Stepwise Multiple Regression Analysis)

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

ผลการศึกษาค้นคว้า สรุปได้ดังนี้

1. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความรับผิดชอบด้านการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสตรีวัดอัปสรสวรรค์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มี 6 ปัจจัย ได้แก่ แผนศิลปะ (X_5) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง (X_6) บุคลิกภาพ (X_9) สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง (X_{10}) สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู (X_{13}) และสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน (X_{14}) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ .152 , .252, .459, .269, .417 และ .162 ตามลำดับ

2. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ทางลบกับความรับผิดชอบด้านการเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสตรีวัดอัปสรสวรรค์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มี 2 ปัจจัย ได้แก่ แผนวิทย์ (X_4) และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปานกลาง (X_7)

3. ปัจจัยที่ไม่มีความสัมพันธ์กับความรับผิดชอบด้านการเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสตรีวัดอัปสรสวรรค์ มี 6 ปัจจัย ได้แก่ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 (X_1) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 (X_2) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 (X_3) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ (X_8) ความคาดหวังของผู้ปกครอง (X_{11}) และบรรยากาศการเรียนการสอน (X_{12})

4. ปัจจัยที่ส่งผลต่อความรับผิดชอบด้านการเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสตรีวัดอัปสรสวรรค์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มี 4 ปัจจัย โดยเรียงลำดับจากปัจจัยที่ส่งผลมากที่สุดไปน้อยที่สุด คือ บุคลิกภาพ (X_9) สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู (X_{13}) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง (X_6) และสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง (X_{10}) ซึ่งปัจจัยทั้ง 4 ปัจจัยนี้ สามารถร่วมกันทำนายความแปรปรวนความรับผิดชอบด้านการเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสตรีวัดอัปสรสวรรค์ ได้ร้อยละ 38.60

5. สมการที่สามารถพยากรณ์ความรับผิดชอบด้านการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสตรีวัดอัปสรสวรรค์ ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 คือ

5.1 สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ

$$\hat{Y} = 0.786 + 0.546 X_9 + 0.574 X_{13} + 3.357 X_6 + 0.091 X_{10}$$

5.2 สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$Z = 0.366 X_9 + 0.347 X_{13} + 0.152 X_6 + 0.130 X_{10}$$

อภิปรายผลการศึกษาค้นคว้า

ผลการศึกษา พบว่า

1. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความรับผิดชอบด้านการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสตรีวัดอัปสรสวรรค์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มี 6 ปัจจัย ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง บุคลิกภาพ สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน และแผนศิลป์ อภิปรายได้ดังนี้

1.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความรับผิดชอบด้านการเรียน กล่าวคือ นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง มีความรับผิดชอบด้านการเรียนดี ทั้งนี้เพราะนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง มีทัศนคติที่ดีต่อการเรียน เห็นคุณค่าและความสำคัญของการเรียน และมีแรงจูงใจที่จะรักษาระดับผลการเรียนที่ดีไว้ จึงมีความตั้งใจและเอาใจใส่ในการเรียน ขยันอ่านหนังสือและทบทวนบทเรียน รู้จักแบ่งเวลาในการเรียน ส่งงานที่ได้รับมอบหมายตรงตามเวลาที่ครูกำหนด ทำงานละเอียดรอบคอบ เข้าชั้นเรียนตรงเวลา และพยายามศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ ดังที่ ยุพิน พิพิธกุล (2525 : 475 – 476) กล่าวว่า

ลักษณะของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงจะมีความจำดี สามารถเรียนรู้ได้เร็ว มองเห็นคุณค่าและประโยชน์ของการเรียน มีความปรารถนาที่จะประสบความสำเร็จด้านวิชาการ มีความรับผิดชอบ ขยันหมั่นเพียร ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของไดเนอร์ (Diener. 1970 : 396 – 400) ที่ศึกษาความแตกต่างระหว่างนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ พบว่า นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง มีนิสัยและทัศนคติในการเรียนดีกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ และริงเนสส์ (Ringess. 1968 : 141) ได้ศึกษาสุขภาพจิตในโรงเรียนของนักเรียนเกรดเก้า พบว่า นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง เป็นคนที่มีความรับผิดชอบ ควบคุมตัวเองได้ เข้ากับสังคมได้ดี และมีความอดทนทางด้านอารมณ์และจิตใจ นอกจากนี้ สบโชค พูลนวม (2523 : 22 – 45) ได้ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างความซื่อสัตย์กับความรู้สึกรับผิดชอบ พบว่า นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง มีความรับผิดชอบสูงกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ

ดังนั้น นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง มีความรับผิดชอบด้านการเรียนดี เพราะนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง มีทัศนคติที่ดีต่อการเรียน เห็นความสำคัญของการเรียน และต้องการที่จะรักษาระดับผลการเรียนที่ดีไว้ จึงมีความตั้งใจและเอาใจใส่ในการเรียน ขยันอ่านหนังสือและทบทวนบทเรียน มีการวางแผนการเรียน และแบ่งเวลาในการเรียน ส่งงานที่ได้รับมอบหมายตรงตามเวลาที่ครูกำหนด

1.2 บุคลิกภาพ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความรับผิดชอบด้านการเรียน กล่าวคือ บุคลิกภาพทำให้นักเรียนมีความรับผิดชอบด้านการเรียนดี จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายส่วนใหญ่มีบุคลิกภาพแบบ เอ ซึ่งคนที่มีบุคลิกภาพแบบ เอ เป็นคนที่รักความก้าวหน้า มีความกระตือรือร้น ชอบฟันฝ่าอุปสรรค ชอบการแข่งขัน ทำงานด้วยความรวดเร็ว หนีไม่พ้นกับงานที่ล่าช้า ไม่ชอบการรอคอย มีความมานะพยายามในการทำงาน ให้ประสบความสำเร็จ ซึ่งองค์ประกอบดังกล่าว ทำให้นักเรียนมีความรับผิดชอบด้านการเรียนดี ดังที่ ฟรีดแมน และโรสแมน (Friedman and Roseman. 1974 : 164) กล่าวว่า บุคคลที่มีบุคลิกภาพแบบ เอ มีลักษณะรักความก้าวหน้า ชอบฟันฝ่าอุปสรรค ทำงานให้ประสบความสำเร็จ ทำงานด้วยความรวดเร็ว ไม่ชอบการรอคอย กระตือรือร้น ชอบการแข่งขัน มีความมานะพยายาม ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ไคล์เวอร์ และไวน์ดเนอร์ (Kleiver and Weidner. 1987 : 204) ที่ศึกษาเรื่อง ลักษณะบุคลิกภาพแบบ เอ และความปรารถนาความสำเร็จ : ศึกษาในกรณีการตั้งเป้าหมายความสำเร็จของเด็กและผู้ปกครอง พบว่า เด็กที่มีบุคลิกภาพแบบ เอ จะทำงานสำเร็จมากกว่าเด็กที่มีบุคลิกภาพแบบ บี และมีความเพียรพยายามเพื่อให้ประสบความสำเร็จมากกว่า นอกจากนี้ สตรูบ และโบลันด์ (Strube and Boland. 1987 : 50 (2) ; 413 – 420) ได้ทำการวิจัยเชิงทดลอง เพื่อรับรู้สาเหตุของการกระทำและความเพียรในการทำงานของบุคคลที่มีบุคลิกภาพแบบ เอ และบุคลิกภาพแบบ บี ผลการวิจัย พบว่า กลุ่มที่มีบุคลิกภาพแบบ เอ มีความเชื่อถือในความสำเร็จของการทำงานมากกว่าความล้มเหลว

ดังนั้น นักเรียนที่มีลักษณะบุคลิกภาพแบบ เอ มีความรับผิดชอบด้านการเรียนดี เพราะลักษณะของคนที่มีบุคลิกภาพแบบ เอ มีความกระตือรือร้น ชอบการแข่งขัน มีความมานะพยายาม รักความก้าวหน้า ชอบฟันฝ่าอุปสรรค ทำงานด้วยความรวดเร็ว ไม่ชอบการรอคอย และมีความเพียรพยายามทำงานเพื่อให้ประสบความสำเร็จ

1.3 สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความรับผิดชอบด้านการเรียน กล่าวคือ สัมพันธภาพที่ดีระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง ทำให้นักเรียนมีความรับผิดชอบด้านการเรียนดี ทั้งนี้เพราะผู้ปกครองให้ความรัก ความห่วงใย และเอาใจใส่ต่อการเรียนของนักเรียน ให้ความช่วยเหลือและให้คำปรึกษาในเวลาที่นักเรียนมีปัญหา ทำให้นักเรียนมีกำลังใจในการเรียน และเป็นแรงผลักดันให้ตั้งใจเรียน เพื่อให้ประสบความสำเร็จในการเรียน ดังที่ เฮิร์ลล็อก (Hurlock. 1964 : 661) กล่าวว่า บิดามารดาที่ยอมรับเด็ก คือ การให้ความรัก ความสนใจ สร้างความอบอุ่นให้เกิดขึ้นในบ้านและเห็นความสำคัญของเด็ก ผลที่ตามมาคือ ทำให้เด็กเป็นคนที่ให้ความร่วมมือ มีอารมณ์มั่นคง ร่าเริง มีความรับผิดชอบ ขยันหมั่นเพียร สามารถเผชิญชีวิตด้วยความมั่นใจ และ เบรคเคนริดจ์ (Breckenridge. 1955 : 80 - 249) กล่าวว่า เด็กที่ได้รับการยอมรับจากครอบครัว จะเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เด็กพัฒนาความคิด เรื่องการนับถือตนเอง และความเชื่อมั่นในตนเอง เด็กที่มีความเชื่อมั่นในตนเองจะมีความสามารถในการควบคุมตนเอง มีความรับผิดชอบ และสามารถแสดงความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม

ดังนั้น สัมพันธภาพที่ดีระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง ทำให้นักเรียนมีความรับผิดชอบด้านการเรียนดี เพราะผู้ปกครองให้ความรัก ความเอาใจใส่ ให้คำปรึกษา และให้การสนับสนุนในการเรียน ทำให้นักเรียนมีกำลังใจในการเรียน และเป็นแรงผลักดันให้นักเรียนตั้งใจและเอาใจใส่ในการเรียน ขยันอ่านหนังสือและทบทวนบทเรียน รู้จักแบ่งเวลาในการเรียนให้ถูกต้องเหมาะสม ส่งงานให้ตรงตามเวลาที่กำหนด

1.4 สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความรับผิดชอบด้านการเรียน กล่าวคือ สัมพันธภาพที่ดีระหว่างนักเรียนกับครู ทำให้นักเรียนมีความรับผิดชอบด้านการเรียนดี ทั้งนี้เพราะครูให้ความรัก ความเอาใจใส่นักเรียนอย่างใกล้ชิด เป็นที่ปรึกษาที่ดีในเวลาที่นักเรียนมีปัญหา และให้ความเป็นกันเองกับนักเรียน ทำให้นักเรียนมีทัศนคติที่ดีต่อครู มีความสุขในการเรียน และมีแรงจูงใจในการเรียนให้ประสบความสำเร็จ ดังที่ พรเพ็ญ สุวรรณเดชา (2533 : 15) กล่าวว่า การสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนในทางที่ดีแล้ว จะช่วยให้นักเรียนมีพฤติกรรมการเรียนและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นไปตามจุดมุ่งหมาย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมศักดิ์ ชินพันธ์ (2523 : 22 - 25) ที่ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างปฏิสัมพันธ์ของครูกับนักเรียนในชั้นเรียน กับความรู้สึกรับผิดชอบและมโนภาพแห่งตนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 - 5 พบว่า นักเรียนที่มีปฏิสัมพันธ์กับครูแบบประชาธิปไตย มีความรับผิดชอบสูงสุด นักเรียนที่มีปฏิสัมพันธ์กับครูแบบปล่อยปละละเลยมีความรับผิดชอบ

ต่ำสุด การมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนแบบประชาธิปไตย มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความรับรู้สักรับผิดชอบของนักเรียน

ดังนั้น สัมพันธภาพที่ดีระหว่างนักเรียนกับครู ทำให้นักเรียนมีความรับผิดชอบด้านการเรียนดี เพราะนักเรียนได้รับความรัก ความห่วงใยจากครูอย่างใกล้ชิด ให้คำปรึกษาเมื่อนักเรียนมีปัญหา ทำให้นักเรียนรู้สึกอบอุ่นใจ มีความสุขในการเรียน และมีแรงจูงใจในการเรียนให้ประสบความสำเร็จ

1.5 สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความรับผิดชอบด้านการเรียน กล่าวคือ สัมพันธภาพที่ดีระหว่างนักเรียนกับเพื่อน ทำให้นักเรียนมีความรับผิดชอบด้านการเรียนดี ทั้งนี้เพราะนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายอยู่ในช่วงวัยรุ่น เพื่อนเป็นสิ่งสำคัญ และนักเรียนต้องการได้รับการยอมรับจากเพื่อน การมีสัมพันธภาพที่ดีระหว่างนักเรียนกับเพื่อน ทำให้เกิดความสบายใจ อบอุ่นใจ มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ห่วงใยและไว้วางใจกัน เมื่อมีปัญหาทั้งในด้านการเรียนและด้านส่วนตัวก็สามารถปรึกษาเพื่อนในห้องได้ ดังที่ เฟลด์แมน และนิวคอมบ์ (ประกอบ อุปถัมภ์. 2525 : 179 – 180 ; อ้างอิงมาจาก Feldman and Newcomb. 1973) กล่าวว่า เพื่อนสามารถให้กำลังใจในเรื่องทั่วไปซึ่งไม่สามารถหาได้จากอาจารย์และชั้นเรียน เพื่อนสามารถช่วยเหลือในด้านการเรียน เพื่อนทำให้นักเรียนมีความมั่นใจยิ่งขึ้น และเพื่อนยังช่วยทำหน้าที่ฝึกการเข้าสังคมแก่นักเรียนด้วย

ดังนั้น สัมพันธภาพที่ดีระหว่างนักเรียนกับเพื่อน ทำให้นักเรียนมีความรับผิดชอบด้านการเรียนดี เพราะการให้ความรัก ความห่วงใย และช่วยเหลือซึ่งกันและกันในชั้นเรียน ทำงานร่วมกันด้วยความสามัคคี มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เมื่อมีปัญหาหรือไม่เข้าใจบทเรียนก็สามารถปรึกษาเพื่อนได้ ทำให้นักเรียนมีความสุขในการเรียน ตั้งใจและเอาใจใส่ในเรียน ขยันอ่านหนังสือ

1.6 แผนศิลปะ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความรับผิดชอบด้านการเรียน กล่าวคือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่เรียนแผนศิลปะ มีความรับผิดชอบด้านการเรียนดี ทั้งนี้เพราะนักเรียนที่เรียนแผนศิลป์ มีวิชาหลักที่ต้องใช้การท่องจำมาก ทำให้นักเรียนขยันอ่านหนังสือและทบทวนบทเรียน ตั้งใจและเอาใจใส่ต่อการเรียน และพยายามค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ เพื่อให้ประสบความสำเร็จในด้านการเรียน

2. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ทางลบกับความรับผิดชอบด้านการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสตรีวัดอัมพรสวรรค์ มี 2 ปัจจัย ได้แก่ แผนวิทย์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปานกลาง อภิปรายได้ดังนี้

2.1 แผนวิทย์ มีความสัมพันธ์ทางลบกับความรับผิดชอบด้านการเรียน กล่าวคือ นักเรียนที่เรียนแผนวิทย์ มีความรับผิดชอบด้านการเรียนไม่ดีเท่าที่ควร ทั้งนี้เพราะนักเรียนบางคนไม่มีความถนัดในด้านวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ อาจเรียนไปเพราะคะแนนถึงเกณฑ์ บางคนเลือกเรียนตามเพื่อน หรือเพราะผู้ปกครองให้เรียน ทั้งที่ตนเองไม่มีความชอบในแผนการเรียนดังกล่าว จึงทำให้เกิดความเบื่อหน่ายในการเรียน ท้อแท้และไม่มีความใส่ใจในการเรียน ขาดความกระตือรือร้น ไม่เอาใจใส่ในการเรียน เรียนไม่ทันเพื่อน และมีผลการเรียนไม่ดี ดังนั้น ในการ

เลือกแผนการเรียน นักเรียนควรเลือกให้เหมาะสมกับความถนัดและความสนใจของตนเอง นักเรียนที่จะเลือกเรียนในแผนการเรียนวิทยาศาสตร์ ควรเป็นผู้มีความถนัดและความสนใจใน วิชาคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ ได้แก่ ฟิสิกส์ เคมี และ ชีววิทยา

2.2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปานกลาง มีความสัมพันธ์ทางลบกับความรับผิดชอบ ด้านการเรียน กล่าวคือ นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปานกลาง มีความรับผิดชอบด้านการ เรียนไม่ดีเท่าที่ควร ทั้งนี้เพราะนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปานกลาง ไม่ค่อยให้ความสำคัญ กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมากนัก มักจะเรียนให้เพียงสอบผ่านทุกวิชาก็พอแล้ว ไม่กระตือรือร้นในการเรียน และไม่สนใจการเรียนเท่าที่ควร ทำให้นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนปานกลาง ไม่ค่อยมีความรับผิดชอบด้านการเรียน

3. ปัจจัยที่ไม่มีความสัมพันธ์กับความรับผิดชอบด้านการเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยม ศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสตรีวัดอัมพรสวรรค์ มี 6 ปัจจัย ได้แก่ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ชั้นมัธยม ศึกษาปีที่ 5 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ความคาดหวังของผู้ปกครอง และ บรรยากาศการเรียนการสอน อภิปรายได้ดังนี้

3.1 ระดับชั้นเรียน ได้แก่ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 , 5 และ 6 โรงเรียนสตรีวัดอัมพร สวรรค์ ไม่มีความสัมพันธ์กับความรับผิดชอบด้านการเรียน กล่าวคือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ตอนปลายปีที่ 4 , 5 และ 6 บางคนอาจมีความรับผิดชอบด้านการเรียนดี ในขณะที่เดียวกันอาจมี นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายปีที่ 4 , 5 และ 6 บางคนไม่มีความรับผิดชอบด้านการเรียน อภิปรายได้ดังนี้

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายปีที่ 4 , 5 และ 6 บางคนมีความรับผิดชอบ ด้านการเรียนดี ทั้งนี้เพราะนักเรียนมีเป้าหมายที่จะเรียนต่อในระดับที่สูงขึ้น มีความมุ่งมั่นที่จะ ศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐบาล ทำให้นักเรียนเห็นความสำคัญของการเรียน มีความ ตั้งใจและเอาใจใส่ในการเรียน ขยันอ่านหนังสือและทบทวนบทเรียน วางแผนในการเรียน การ เตรียมตัวสอบ รู้จักแบ่งเวลาในการเรียน ส่งการบ้านและงานที่ได้รับมอบหมายตรงตามเวลาที่ กำหนด มีความละเอียดรอบคอบ และศึกษาค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ เพื่อให้ประสบ ความสำเร็จในด้านการเรียน ทำให้นักเรียนมีความรับผิดชอบด้านการเรียนดี

ในทางตรงกันข้าม อาจมีนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายปีที่ 4 – 6 บางคนที่ไม่มีความรับผิดชอบด้านการเรียน ทั้งนี้เพราะนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายอยู่ในช่วงวัยรุ่น ซึ่งเป็นวัยหัวเลี้ยวหัวต่อ ต้องการมีอิสระ ต้องการคิดและตัดสินใจด้วยตัวเอง และเป็นวัยที่ให ความสนใจตนเองและสิ่งแวดลอมมากกว่าสนใจในการเรียน ดังนั้นถ้านักเรียนไม่รู้จักบังคับใจ ตนเอง ก็จะไม่มีความกระตือรือร้น ไม่เอาใจใส่ต่อการเรียน ขาดเรียนบ่อย แบ่งเวลาในการเรียน ไม่เหมาะสม ไม่ทำการบ้านและไม่ส่งงานตามเวลาที่กำหนด ให้ความสนใจเรื่องเที่ยวเตร่ หรือ สนใจกิจกรรมอย่างอื่นมากกว่าการเรียน ทำให้นักเรียนไม่มีความรับผิดชอบด้านการเรียน ซึ่ง สอดคล้องกับผลการวิจัยของทิพวรรณ สุวรรณประเสริฐ (2541 : 118) ที่ศึกษาเรื่อง ตัวแปรที่ เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดกรมสามัญศึกษา

จังหวัดปราจีนบุรี พบว่า ระดับชั้นเรียน ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเรียนของนักเรียน ทั้งนี้เพราะนักเรียนในวัยนี้ยังมีความสนใจตนเองและสิ่งแวดล้อม มากกว่าการสนใจในการเรียน คล้ายคลึงกันทุกระดับชั้น

3.2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ไม่มีความสัมพันธ์กับความรับผิดชอบด้านการเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสตรีวัดอัปสรสวรรค์ กล่าวคือ นักเรียนที่มี ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำบางคนอาจมีความรับผิดชอบด้านการเรียนดี ขณะเดียวกันอาจมี นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำบางคน ไม่มีความรับผิดชอบด้านการเรียน อภิปรายได้ ดังนี้

นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำบางคน อาจมีความรับผิดชอบด้านการ เรียนดี ทั้งนี้เพราะนักเรียนต้องการที่จะพัฒนาผลการเรียนของตนให้ดีขึ้น จึงตั้งใจและเอาใจใส่ ในการเรียน มีความกระตือรือร้น ขยันอ่านหนังสือและทบทวนบทเรียน ส่งงานที่ได้รับมอบหมาย ตรงตามเวลาที่กำหนด พยายามปรับปรุงแก้ไขการทำงานให้ดีขึ้น การปรึกษาครูเมื่อมีปัญหา หรือไม่เข้าใจบทเรียน และศึกษาค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ ดังที่ ลินด์เกรน (Lindgren. 1969 : 48 – 51) กล่าวว่า เหตุผลที่นักเรียนประสบความสำเร็จในการเรียนนั้นขึ้นอยู่กับวิธี ปฏิบัติตนทางการเรียนร้อยละ 33 ความสนใจในการเรียนร้อยละ 25 เชวณปัญญา ร้อยละ 15 นอกนั้นขึ้นอยู่กับองค์ประกอบอื่นๆ

ดังนั้น นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำบางคน มีความรับผิดชอบด้าน การเรียนดี เพราะนักเรียนต้องการพัฒนาผลการเรียนให้ดีขึ้น โดยการตั้งใจและเอาใจใส่ในการ เรียน ขยันอ่านหนังสือ ส่งงานตรงตามเวลาที่กำหนด เข้าชั้นเรียนตรงเวลา และพยายามศึกษาค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ

ในทางตรงกันข้าม อาจมีนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำบางคนไม่มีความรับผิดชอบด้านการเรียน ทั้งนี้เพราะนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ อาจมองตนเอง ในทางลบ มีความรู้สึกว่าการเรียนไม่เก่ง ไม่มีค่า และไม่เป็นที่ยอมรับของบุคคลอื่น ทำให้เกิดความท้อถอย ขาดกำลังใจในการเรียน ไม่สนใจการเรียน ไม่อ่านหนังสือและทบทวนบทเรียน ไม่ส่งงานตามกำหนดเวลา ส่งผลให้นักเรียนไม่มีความรับผิดชอบด้านการเรียน ดังที่ เทอร์แมน และโอเดน (ประหยัดศรี เกื่อนศิริ. 2536 : 48 ; อ้างอิงมาจาก Terman and Oden. 1974) กล่าวว่า ผู้ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ จะมีลักษณะของความไม่เชื่อมั่นในตนเอง ไม่มีความ มานะพยายาม ไม่มีแรงจูงใจ ไม่มีความมุ่งมั่นไปสู่เป้าหมาย และไม่มี ความมั่นคงทางอารมณ์ นอกจากนี้ ยุทธชัย รัตนพงษ์เพียร (2538 : 20 – 22) ได้กล่าวว่า นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนต่ำ มีทัศนคติที่ไม่ดีต่อการเรียน ขาดความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง มีความตั้งใจ ในการเรียนเพียงชั่วระยะเวลาสั้น คิดช้า มีความจำช้า เปื่อหน่ายการเรียน ไม่มีความมุ่งมั่นหรือ อดทนในการทำสิ่งต่างๆ

3.3 ความคาดหวังของผู้ปกครอง ไม่มีความสัมพันธ์กับความรับผิดชอบด้านการเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสตรีวัดอัปสรสวรรค์ กล่าวคือ ความคาดหวังของผู้ปกครอง อาจทำให้นักเรียนบางคนมีความรับผิดชอบด้านการเรียนดี ขณะเดียวกันความคาดหวังของผู้ปกครอง อาจไม่ทำให้นักเรียนบางคนมีความรับผิดชอบด้านการเรียน อภิปรายได้ดังนี้

ความคาดหวังของผู้ปกครอง อาจทำให้นักเรียนบางคน มีความรับผิดชอบด้านการเรียนดี ทั้งนี้เพราะนักเรียนรับรู้ว่าคุณปกครองมีความคาดหวังในเรื่องการเรียนมาก โดยต้องการให้นักเรียนตั้งใจเรียน อ่านหนังสือและทบทวนบทเรียน ทำการบ้านและรายงาน ให้เสร็จตามกำหนดเวลา รู้จักแบ่งเวลาในการเรียน สอบผ่านทุกวิชา มีผลการเรียนดี และต้องการให้เรียนต่อในระดับที่สูงขึ้น ดังนั้น การที่นักเรียนรับรู้ความคาดหวังของผู้ปกครอง จึงทำให้นักเรียนมีความรับผิดชอบด้านการเรียน โดยตั้งใจและเอาใจใส่ในการเรียน มีความกระตือรือร้น ขยันอ่านหนังสือและทบทวนบทเรียน รู้จักวางแผนและแบ่งเวลาในการเรียน เพื่อให้ประสบความสำเร็จในด้านการเรียนตามที่ผู้ปกครองคาดหวัง ดังที่ ดูเซค (Dusek. 1980 : 87 - 110) กล่าวว่า การที่นักเรียนรับรู้ความคาดหวังของผู้ปกครอง จะกระตุ้นให้นักเรียน ใฝ่ความพยายามในการเรียนมากขึ้น เช่น อ่านหนังสือทบทวนบทเรียน ตั้งใจเรียน เพื่อให้มีผลการเรียนที่ดี และเกิดความมั่นใจว่าจะประสบความสำเร็จในการเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิไลวรรณ วิทยารธรรมชัย (2543 : 116) ที่ศึกษาความคาดหวังของบิดามารดาต่อพฤติกรรมของนักเรียนตามการรับรู้ของนักเรียน พบว่า ความรู้สึกของนักเรียนที่มีต่อความคาดหวังของบิดามารดาด้านการศึกษา มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ กับพฤติกรรมของนักเรียนที่ตอบสนองต่อความคาดหวังของบิดามารดาด้านการศึกษา ทั้งนี้เพราะเมื่อนักเรียนรับรู้ความคาดหวังของบิดามารดาแล้ว และนักเรียนสามารถปฏิบัติตามได้เพราะตรงกับ ความถนัด ความสามารถ และความสนใจ นักเรียนมีความรู้สึกพอใจกับความคาดหวัง และมีพฤติกรรมตอบสนองต่อความ คาดหวัง โดยสนใจเรียน ทำการบ้านสม่ำเสมอ

ในขณะเดียวกัน ความคาดหวังของผู้ปกครอง อาจไม่ทำให้นักเรียนบางคนมีความรับผิดชอบด้านการเรียน ทั้งนี้เพราะเมื่อนักเรียนรับรู้ความคาดหวังของบิดามารดาแล้ว แต่นักเรียนไม่ได้ให้ความสำคัญกับความคาดหวังของบิดามารดา เนื่องจากนักเรียนไม่สามารถปฏิบัติตามได้ เพราะความคาดหวังนั้นไม่ตรงกับ ความถนัด ความสามารถ และความสนใจ นอกจากนี้ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายอยู่ในระยะวัยรุ่นตอนกลาง เป็นวัยที่อยู่ในระยะหัวเลี้ยวหัวต่อของชีวิต ซึ่งเป็นช่วงที่มีความยุ่งยาก สับสน มีการเปลี่ยนแปลงทั้งทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคม เป็นวัยแห่งการปรับตัว และเป็นวัยแห่งปัญหา ต้องการมีอิสระและเป็น ตัวของตัวเอง ดังนั้นหากผู้ปกครองคาดหวังในเรื่องการเรียนกับเด็กมากเกินไป อาจทำให้เด็กเกิดความคับข้องใจ วิตกกังวล เบื่อหน่ายในการเรียน ไม่สนใจเรียน และไม่มี ความรับผิดชอบด้านการเรียน ดังที่ สุพัตรา สุภาพ (2518 : 37 - 39) กล่าวว่า วัยรุ่นมีความต้องการเป็นอิสระ รุนแรงมาก อยากเป็นตัวของตัวเอง ไม่ชอบให้ผู้ใหญ่ก้าวร้าวใน ชีวิต มีอุดมคติ ต้องการความ

สำเร็จ ยอมรับผิดชอบ กำหนดแนวทางชีวิต ผันถึงเป้าหมายในอนาคต การที่บิดามารดาเข้ามา กำหนดความต้องการและแนวทางชีวิตจึงเป็นการบีบบังคับ ซึ่งขัดกับความต้องการและ พัฒนาการทางบุคลิกภาพ ความตึงเครียดทางอารมณ์ย่อมเกิดขึ้นได้ และส่งผลสะท้อนให้เกิด พฤติกรรมต่างๆ และวราภรณ์ รักวิจัย (2529 : 41) กล่าวว่า การอบรมเลี้ยงดูในสังคมไทยแบบ คัดหวังเอากับเด็ก เป็นการเลี้ยงดูที่บิดามารดาเรียกร้องเอาจากลูก โดยการเคี่ยวเข็ญให้ลูกทำ ตามที่บิดามารดาหวังไว้ บิดามารดาจะกำหนดวิถีชีวิตให้กับลูก ลูกจะต้องทำตามความต้องการ ของบิดามารดาทุกอย่างแม้ว่าจะชอบหรือไม่ชอบก็ตาม นอกจากนี้ สุรางค์ จันทน์เอม (2527 : 134) ได้กล่าวว่า บิดามารดาที่เน้นการเรียนของลูกมากเกินไป หากเด็กทำไม่ได้ตามที่บิดา มารดาต้องการ จิตใจก็ขาดความสุข เสียกำลังใจ และส่งผลต่อพฤติกรรม

3.4 บรรยากาศการเรียนการสอน ไม่มีความสัมพันธ์กับความรับผิดชอบด้านการ เรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสตรีวัดอัมพรสวรรค์ กล่าวคือ บรรยากาศ การเรียนการสอน อาจทำให้นักเรียนบางคนมีความรับผิดชอบด้านการเรียนดี ในขณะที่เดียวกัน บรรยากาศการเรียนการสอน อาจไม่ทำให้นักเรียนบางคนมีความรับผิดชอบด้านการเรียน

บรรยากาศการเรียนการสอน อาจทำให้นักเรียนบางคนมีความรับผิดชอบด้าน การเรียนดี กล่าวคือ โรงเรียนที่มีบรรยากาศการเรียนการสอนที่ดี ทำให้นักเรียนมีความรับผิดชอบ ด้านการเรียนดี ทั้งนี้เพราะบรรยากาศการเรียนการสอน ประกอบด้วย วิธีการสอนของครูที่ทำให้ การเรียนน่าสนใจ มีการเตรียมการสอนดี การใช้สื่อประกอบการสอนได้อย่างเหมาะสม การให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน เปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามและแสดง ความคิดเห็น รวมทั้งสถานที่เรียนมีความสะอาดเป็นระเบียบเรียบร้อย อากาศในห้องเรียนถ่ายเท ได้ดี ขนาดห้องเรียนมีความเหมาะสมกับจำนวนนักเรียน สื่อและอุปกรณ์การเรียนมีความ ทันสมัยและมีเพียงพอกับจำนวนนักเรียน ทำให้นักเรียนเกิดความกระตือรือร้น ตั้งใจและ เอาใจใส่ในการเรียน ส่งผลทำให้นักเรียนมีความรับผิดชอบด้านการเรียนดี ดังที่ ลอร์เรนซ์ (Lawrence. 1976 : 418) กล่าวว่า บรรยากาศการเรียนการสอน เป็นสภาพแวดล้อมทาง จิตวิทยาที่มีผลต่อสภาพจิตใจ อารมณ์ ความรู้สึกที่จะทำให้นักเรียนสนใจเรียน และ รอเจอร์ส (Rogers. 1969 : 118) กล่าวว่า บรรยากาศการเรียนการสอนที่เกิดจากความจริงใจ การยอมรับ และการเข้าใจซึ่งกันและกันระหว่างครูกับนักเรียนจะทำให้นักเรียนเกิดความสบายใจ สะดวกใจ ในการเรียน ทำให้เกิดแรงจูงใจและแรงกระตุ้นในการเรียน และสอดคล้องกับแนวคิดของ สุพิชญา วีระกุล และคนอื่นๆ (2524 : 182 - 187) ที่กล่าวว่า สิ่งแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการ เรียนการสอน ได้แก่ ห้องเรียนที่มีแสงสว่างเพียงพอ อากาศถ่ายเทได้ดี ไม่ร้อนอบอ้าว ไม่มี เสียงดังรบกวน สภาพห้องเรียนสะอาดเป็นระเบียบ กิจกรรมต่างๆ ในการเรียนการสอนเป็นกิจ กรรมที่ผู้เรียนกระทำแล้วเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองและน่าสนใจ ครูเปิดโอกาสให้นักเรียน ซักถาม ตอบคำถามและเข้าร่วมกิจกรรมทั่วถึงกัน นอกจากนี้ เปื้อง กุมุท (2519 : 139) กล่าวว่า การเรียนการสอนจะดีหรือไม่ขึ้นอยู่กับปัจจัยต่างๆ เช่น ระบบบริการห้องสมุด

สื่อทัศนศึกษา ศูนย์หนังสือ และเทคโนโลยีใหม่ๆ เพราะสิ่งเหล่านี้จะช่วยเราให้ผู้เรียนสนใจที่จะเรียน ทั้งยังทำให้ผู้เรียนจดจำได้นาน

ดังนั้น บรรยายาการเรียนการสอนที่ประกอบด้วย วิธีการสอนที่น่าสนใจ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสม สถานที่เรียนมีความสะอาดเป็นระเบียบเรียบร้อย สื่อและอุปกรณ์การเรียนที่มีความทันสมัย ทำให้นักเรียนมีความรับผิดชอบด้านการเรียนเกิดความกระตือรือร้น ตั้งใจและเอาใจใส่ในการเรียน

ในขณะเดียวกันบรรยายาการเรียนการสอน อาจไม่ทำให้นักเรียนบางคนมีความรับผิดชอบด้านการเรียน กล่าวคือ นักเรียนมีความรู้สึกไม่ดีต่อบรรยายาการเรียนการสอน ทำให้นักเรียนไม่มีความรับผิดชอบด้านการเรียน ทั้งนี้เพราะวิธีการสอนของครูไม่น่าสนใจ ครูให้งานมากเกินไปทำให้ส่งงานไม่ทันตามกำหนด ครูเข้มงวดเกินไปและไม่ให้เป็นกันเองกับนักเรียน เมื่อมีปัญหาทางการเรียนนักเรียนไม่กล้าขอคำปรึกษาจากครู ทำให้นักเรียนมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อครูผู้สอน นอกจากนี้สภาพแวดล้อมของห้องเรียนไม่เอื้ออำนวยต่อการเรียน สถานที่เรียนคับแคบ สื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอนมีไม่เพียงพอ ทำให้นักเรียนเกิดความเบื่อหน่ายในการเรียน ขาดแรงจูงใจในการเรียน ทำให้นักเรียนไม่มีความรับผิดชอบด้านการเรียน ดังที่ สุชา จันทน์เอม (2528 : 142) กล่าวว่า สิ่งที่เป็นอุปสรรคต่อการเรียนของนักเรียนที่เกิดจากตัวครู ได้แก่ ครูลำเอียง รักเด็กไม่เท่ากัน ครูไม่เอาใจใส่การสอน ขาดเทคนิคและวิธีการสอนที่ดี ครูขาดลักษณะของการเป็นครูที่ดี และครูไม่เข้าใจหลักสูตร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของธอร์นเบอร์ก (Thornburg, 1975 : 151 – 185) ที่ศึกษาทัศนคติต่อ โรงเรียนกับกลุ่มนักเรียนที่มีปัญหาต้องออกจากโรงเรียนกลางคัน พบว่า นักเรียนมีทัศนคติไม่ดีต่อโรงเรียนในหลายๆ ด้าน เช่น เห็นว่าหลักสูตรการเรียนการสอนไม่มีประโยชน์ เบื่อการเรียน ครูผู้สอนเน้นเรื่องคะแนนมากเกินไป ครูลำเอียง และกฎข้อบังคับของโรงเรียนเข้มงวดเกินไป

ดังนั้น โรงเรียนควรจัดบรรยายาการเรียนการสอน ให้เหมาะสมกับความต้องการของผู้เรียน ครูมีวิธีการสอนที่น่าสนใจ และมีเทคนิคในการสอนที่ทำให้นักเรียนเข้าใจง่ายขึ้น สื่อและอุปกรณ์การเรียนมีความทันสมัยและมีเพียงพอกับนักเรียน องค์ประกอบเหล่านี้จะทำให้ให้นักเรียนมีความกระตือรือร้น ต้องการที่จะเรียน และมีความรับผิดชอบในการเรียน

4. ปัจจัยที่ส่งผลต่อความรับผิดชอบด้านการเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสตรีวัดอัปสรสวรรค์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มี 4 ปัจจัย โดยเรียงลำดับจากปัจจัยที่ส่งผลมากที่สุดไปน้อยที่สุด คือ บุคลิกภาพ สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง และสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง อภิปรายได้ดังนี้

4.1 บุคลิกภาพ ส่งผลต่อความรับผิดชอบด้านการเรียน เป็นอันดับแรก ซึ่งการศึกษาวิจัยครั้งนี้ พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายส่วนใหญ่มีบุคลิกภาพแบบ เอ กล่าวคือ นักเรียนที่มีบุคลิกภาพแบบ เอ มีความรับผิดชอบด้านการเรียนดี ทั้งนี้เพราะองค์ประกอบสำคัญของบุคลิกภาพแบบ เอ ได้แก่ ความมานะพยายาม มีความกระตือรือร้นที่จะทำงานให้ดี รักความ

ก้าวหน้า ชอบฟันฝ่าอุปสรรค ทำงานด้วยความรวดเร็ว มีความเพียรพยายามทำงานให้ประสบความสำเร็จ ไม่ชอบการรอคอย ซึ่งคุณลักษณะดังกล่าว ทำให้นักเรียนมีความรับผิดชอบด้านการเรียนดี ดังที่ ฟรีดแมน และโรสแมน (Friedman and Roseman. 1974 : 164) กล่าวว่า บุคคลที่มีบุคลิกภาพแบบ เอ มีลักษณะของคนที่รักความก้าวหน้า ชอบฟันฝ่าอุปสรรค ทำงานให้ประสบความสำเร็จ ทำงานด้วยความรวดเร็ว ไม่ชอบการรอคอย มีลักษณะกระตือรือร้น ชอบการแข่งขัน มีความพยายาม ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ไคว์เวอร์ และไวต์เนอร์ (Kleiver and Weidner. 1987 : 204) พบว่า เด็กที่มีบุคลิกภาพแบบ เอ จะทำงานสำเร็จมากกว่าเด็กที่มีบุคลิกภาพแบบ บี และมีความเพียรพยายามเพื่อให้ประสบความสำเร็จมากกว่า และสตรูป และโบลันด์ (อัจฉรา วงศ์วัฒนามงคล 2533 : 19 – 20 ; อ้างอิงมาจาก Strube and Boland. 1986) ได้ทำการวิจัยเชิงทดลอง เพื่อรับรู้สาเหตุของการกระทำและความเพียรในการทำงานของบุคคลที่มีบุคลิกภาพแบบ เอ และแบบ บี พบว่า กลุ่มที่มีบุคลิกภาพแบบ เอ มีความเชื่อถือในความสำเร็จของการทำงานมากกว่าความล้มเหลว

นักเรียนที่มีบุคลิกภาพแบบ เอ เป็นคนที่มีความกระตือรือร้น ทำงานด้วยความรวดเร็ว มีความพยายามในการทำงานให้ประสบความสำเร็จ รักความก้าวหน้า ชอบทำงานแข่งกับเวลา ซึ่งพฤติกรรมดังกล่าว ส่งผลให้นักเรียนมีความรับผิดชอบด้านการเรียน

4.2 สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู ส่งผลต่อความรับผิดชอบด้านการเรียน เป็นอันดับที่สอง กล่าวคือ สัมพันธภาพที่ดีระหว่างนักเรียนกับครู ทำให้นักเรียนมีความรับผิดชอบด้านการเรียนดี ทั้งนี้เพราะครูให้ความรัก ความเอาใจใส่ ให้ความเป็นกันเองกับนักเรียน การยกย่องชมเชย แสดงความเป็นมิตร และเป็นที่ปรึกษาที่ดีเมื่อนักเรียนมีปัญหา ทำให้นักเรียนมีทัศนคติที่ดีต่อครู มีกำลังใจในการเรียน ตั้งใจและเอาใจใส่ในการเรียน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ สมศักดิ์ ชินพันธ์ (2523 : 22 – 25) ที่ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างปฏิสัมพันธ์ของครูกับนักเรียนในชั้นเรียน กับความรู้สึกรับผิดชอบและมโนภาพแห่งตนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 – 5 พบว่า นักเรียนที่มีปฏิสัมพันธ์กับครูแบบประชาธิปไตยมีความรับผิดชอบสูงที่สุด นักเรียนที่มีปฏิสัมพันธ์กับครูแบบปล่อยปละละเลยมีความรับผิดชอบต่ำสุด การมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนแบบประชาธิปไตย มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความรู้สึกรับผิดชอบของนักเรียน และบุช (วิลาส บัญทองขาว. 2527 : 16 ; อ้างอิงมาจาก Bush. 1942) ที่ได้ศึกษา พบว่า สัมพันธภาพที่ดีระหว่างครูกับนักเรียนนั้น จะส่งเสริมให้เด็กสามารถปรับตัวได้ดียิ่งขึ้น ตั้งใจเรียน และมีความขยันหมั่นเพียรในการเรียนเพิ่มขึ้น ในทางตรงข้ามถ้าสัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียนไม่ดีนั้น จะเป็นตัวทำลายศักยภาพของเด็กให้ลดลง

ดังนั้น ครูที่ให้ความรัก ความเอาใจใส่ ให้ความใกล้ชิดเป็นกันเองกับนักเรียน ให้การยอมรับ การยกย่องชมเชย และให้ความเข้าใจ จะสร้างสัมพันธภาพที่ดีระหว่างครูกับนักเรียน ทำให้นักเรียนมีทัศนคติที่ดีต่อครู มีกำลังใจในการเรียน มีความกระตือรือร้น ตั้งใจและเอาใจใส่ในการเรียน ส่งผลให้เด็กมีความรับผิดชอบด้านการเรียน

4.3 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ส่งผลต่อความรับผิดชอบด้านการเรียนเป็นอันดับสาม กล่าวคือ นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง มีความรับผิดชอบด้านการเรียนดี ทั้งนี้เพราะนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง มีแรงจูงใจที่จะรักษาระดับของผลการเรียนที่ดีไว้ ทำให้นักเรียนตั้งใจและสนใจในการเรียน ขยันอ่านหนังสือและทบทวนบทเรียน มีการวางแผนการเรียนและปฏิบัติตามแผนอย่างสม่ำเสมอ ส่งงานที่ได้รับมอบหมายตรงตามเวลาที่กำหนด ทำงานละเอียดรอบคอบและถูกต้อง เข้าชั้นเรียนตรงเวลา และพยายามศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมอยู่เสมอ ดังที่ โอโนดา (พวงสร้อย วรกุล. 2522 : 19 อ้างอิงมาจาก Onoda. 1975) ได้กล่าวว่า นักเรียนที่มี ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง เป็นคนที่มีความรับผิดชอบและควบคุมตนเองได้ มีความสัมพันธ์ที่ดีกับครู ส่วนคนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำเป็นคนขี้เกียจ มีความสัมพันธ์กับคนอื่นไม่ดี มีความสับสนวุ่นวายใจ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ริชมอนด์ (Richmond. 1959 : 959) ได้ศึกษาเปรียบเทียบลักษณะของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาเกรด 8 จำนวน 3,806 คน ผลการศึกษา พบว่า นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง รู้สึกมีความสุขสนุกกับการเรียนมากกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ และนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงยังมีลักษณะเด่นในด้านความขยันหมั่นเพียร ด้านความคิดริเริ่ม ความร่วมมือ ความรับผิดชอบ ความเชื่อมั่นในตนเอง ความมั่นคงทางอารมณ์และความมุ่งหวังที่แท้จริง นอกจากนี้ ธาริณี เจริญวัฒนะ (2531 : ง) ได้ศึกษาพฤติกรรมการเรียนวิทยาศาสตร์ที่มีส่วนส่งเสริมผลสำเร็จในการเรียนวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 แผนการเรียนวิทยาศาสตร์ – คณิตศาสตร์ พบว่า พฤติกรรมการเรียนมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงมีพฤติกรรมเรียนดีกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ และเมื่อนักเรียนได้ปรับปรุงแก้ไขพฤติกรรมเรียนให้ดีขึ้นแล้ว จะทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้น

ดังนั้น นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง จะเป็นคนที่มีความรับผิดชอบด้านการเรียนดี มีความขยันหมั่นเพียร ตั้งใจและเอาใจใส่ในการเรียน มีความรอบคอบ รู้จักแบ่งเวลาในการเรียนได้อย่างเหมาะสม

4.4 สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง ส่งผลต่อความรับผิดชอบด้านการเรียนเป็นอันดับสี่ กล่าวคือ สัมพันธภาพที่ดีระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง ทำให้นักเรียนมีความรับผิดชอบด้านการเรียนดี ทั้งนี้เพราะนักเรียนได้รับความรัก ความห่วงใยจากผู้ปกครองอย่างใกล้ชิด พร้อมทั้งจะสนับสนุนด้านการเรียน ให้ความไว้วางใจ และให้คำปรึกษาในเวลาที่นักเรียนมีปัญหา ทำให้นักเรียนรู้สึกอบอุ่นใจ และเห็นความสำคัญของการเรียน ส่งผลให้นักเรียนมีความรับผิดชอบด้านการเรียนดี ดังที่ เฮิร์ลอค (Hurlock. 1959) กล่าวว่า เด็กที่ได้รับการยอมรับได้รับความรักเท่าเทียมกัน บิดามารดาเคารพในสิทธิของเด็ก ซึ่งเป็นการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย จะทำให้เด็กมีความเชื่อมั่นในตนเองสูง เป็นที่ยอมรับของสังคม และมีความรับผิดชอบสูง ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ มาสโลว์และวิลสัน (Maslow and Winson. 1961 : 501 – 510) ศึกษาเด็กที่เรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่ประสบความสำเร็จทางการเรียนนั้น

ผู้ปกครองดูแลเอาใจใส่อย่างดี ยอมรับเด็ก ให้เด็กได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ มีความไว้วางใจในการกระทำสิ่งต่างๆ และให้เด็กได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ รวมทั้งการให้กำลังใจ ไม่เร่งรัดเกี่ยวกับความสำเร็จมากเกินไป และสิริพร ดาววัน (2540 : 96) ได้ศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับความขยันหมั่นเพียรในการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ปีการศึกษา 2539 โรงเรียนพิบูลวิทยาลัย จังหวัดลพบุรี ผลการศึกษา พบว่า บรรยาภาศในครอบครัวมีความสัมพันธ์กับความขยันหมั่นเพียรในการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย กล่าวคือ ถ้านักเรียนอยู่ในครอบครัวที่บิดามารดาให้การดูแลเอาใจใส่ พร้อมทั้งจะสนับสนุนด้านการเรียน นักเรียนจะเกิดความอบอุ่นใจ และเห็นความสำคัญของการเรียน

ดังนั้น สัมพันธภาพที่ดีระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง ส่งผลให้นักเรียนมีความรับผิดชอบด้านการเรียนดี เพราะผู้ปกครองให้ความรัก ความห่วงใย เอาใจใส่ในการเรียน พร้อมทั้งจะสนับสนุนด้านการเรียน ทำให้นักเรียนมีกำลังใจในการเรียน และเห็นความสำคัญของการเรียน มีความมานะพยายามเพื่อให้ประสบความสำเร็จในด้านการเรียน

5. สมการที่สามารถพยากรณ์ความรับผิดชอบด้านการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสตรีวัดอัมพรสวรรค์ ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 คือ

5.1 สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ

$$\hat{Y} = 0.786 + 0.546 X_9 + 0.574 X_{13} + 3.357 X_6 + 0.091 X_{10}$$

5.2 สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$Z = 0.366 X_9 + 0.347 X_{13} + 0.152 X_6 + 0.130 X_{10}$$

ข้อเสนอแนะ

ก. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. ผลการวิจัยครั้งนี้สามารถใช้เป็นข้อมูลสำหรับผู้บริหาร ครู อาจารย์ ตลอดจนผู้ที่เกี่ยวข้องกับนักเรียน ใช้เป็นแนวทางในการวางนโยบายเพื่อส่งเสริมและพัฒนาให้นักเรียนมีความรับผิดชอบด้านการเรียน เพื่อให้นักเรียนประสบความสำเร็จในด้านการเรียนต่อไป

2. เนื่องจากปัจจัยด้านบุคลิกภาพสามารถพยากรณ์ความรับผิดชอบด้านการเรียนของนักเรียนได้ดีที่สุด ดังนั้นครูประจำชั้น ครูแนะแนว ตลอดจนผู้ปกครองและผู้ที่เกี่ยวข้องกับนักเรียน เป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมและพัฒนาให้นักเรียนมีบุคลิกภาพที่เหมาะสม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการฝึกฝนให้นักเรียนมีบุคลิกภาพแบบ เอ โดยการปลูกฝังให้นักเรียนมีความกระตือรือร้น มีความมานะพยายาม รักความก้าวหน้า ชอบฟันฝ่าอุปสรรค ทำงานด้วยความรวดเร็ว และมีความเพียรพยายามในการทำงานเพื่อให้ประสบความสำเร็จ ส่งผลทำให้นักเรียนมีความรับผิดชอบด้านการเรียนดี

3. ฝ่ายวิชาการ ครูแนะแนว ครูประจำชั้นและผู้ที่เกี่ยวข้องควรให้ข้อมูลเรื่องหลักสูตรแก่นักเรียน เพื่อให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจหลักการเลือกแผนการเรียน เข้าใจตนเอง และสามารถเลือกแผนการเรียนได้อย่างเหมาะสม

ข. ข้อเสนอแนะการศึกษาครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาค้นคว้าปัจจัยที่ส่งผลต่อความรับผิดชอบด้านการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ในโรงเรียนที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน แล้ว นำผลที่ได้มาเปรียบเทียบกัน เพื่อทราบความแตกต่างระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อความรับผิดชอบด้านการเรียนของนักเรียนที่เรียนโรงเรียนรัฐบาล กับโรงเรียนเอกชน

2. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความรับผิดชอบด้านการเรียนของนักเรียนในระดับการศึกษาอื่น ๆ เช่น ประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น และอุดมศึกษา เป็นต้น

3. ควรศึกษาปัจจัยด้านอื่นๆ ที่ส่งผลต่อความรับผิดชอบด้านการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมปลาย เช่น แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ทศนคติต่อการเรียน ลักษณะมุ่งอนาคต ความสนใจและความถนัดของนักเรียน เป็นต้น

4. ควรนำตัวพยากรณ์ด้านบุคลิกภาพ และสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู ไปส่งเสริมและพัฒนาให้นักเรียนมีความรับผิดชอบด้านการเรียน โดยใช้เทคนิคต่างๆ ทางจิตวิทยา เช่น การปรับพฤติกรรม กิจกรรมกลุ่มหรือกลุ่มสัมพันธ์ เป็นต้น

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กวินทร์ ธรรมนุด. (2522). การศึกษาเปรียบเทียบพัฒนาการทางการคิด โดยยึดตนเองเป็นศูนย์กลางของเด็กที่มีความแตกต่างกัน ในด้านการอบรมเลี้ยงดูและการยอมรับของกลุ่มเพื่อน. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ✓ กษิมา วิริยะ. (2526). การศึกษาความคิดรวบยอดเกี่ยวกับค่านิยมพื้นฐานเรื่องการพึ่งตนเอง ความขยันหมั่นเพียร และความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในเขตการศึกษา 8. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- ก่อ สวัสดิพานิชย์. (2522). "รายงานการสัมมนาจริยธรรมในสังคมปัจจุบัน," จริยธรรมในสังคมไทย. กรุงเทพฯ : คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี.
- ✓ กาญจนา คำสุวรรณ. (2524). จิตวิทยาเบื้องต้น. กรุงเทพฯ : ทวีการพิมพ์.
- ✓ การศาสนา, กรม. (2525). คู่มือการศึกษาจริยธรรมระดับอุดมศึกษา. ตอนที่ 2 กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์กรมศาสนา.
- ✓ กิ่งแก้ว อัดถากร. (2524). "ทำไมต้องมีวินัย," มนุษยศาสตร์ปริทรรศน์. 3 (1) : 15 – 19.
- เกษม วัฒนชัย. (2539). "ความคาดหวังของพ่อแม่ต่อการศึกษาของลูก," รายงานการสัมมนาเรื่อง ความคาดหวังของพ่อแม่ต่อการศึกษาของลูก. 23 เมษายน 2539.
ณ คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล.
- เกษม ศิริสัมพันธ์. (2530, สิงหาคม). "เจาะลึกหลักสูตรมัธยมศึกษาฯ และปรับปรุงให้รับกับสภาพสังคม," มติชนรายวัน. (13) : 8.
- ✗ คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. (2540). แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 8 พ.ศ. 2540 – 2544. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
สำนักนายกรัฐมนตรี.
- ✗ คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักงาน. (2539). สรุปสาระสำคัญแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 พ.ศ. 2540 – 2544. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. สำนักนายกรัฐมนตรี.
- คณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ, สำนักงาน. (2525). คำโครงการคู่มือปลูกฝังและเสริมสร้างค่านิยม. กรุงเทพฯ : กองวิจัยและวางแผนกระทรวงศึกษาธิการ. ถ่ายเอกสาร.
- คณิงรัตน์ ลาโพธิ์. (2535). ผลของการนำกิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพไปประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมแนะแนวที่มีต่อความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- จรรจา สุวรรณทัตและดวงเดือน พันธุนาวิน. (2521). พฤติกรรมศาสตร์ เล่ม 1 : พื้นฐานความเข้าใจทางจิตวิทยา. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.

- ✓ วรรณยา เกษศรีสังข์. (2537). วิธีเผชิญปัญหาของนักเรียนนายร้อยตำรวจ. ปริญญาโท กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ✗ จรุง สุกภาพ. (2520). แบบเรียนสังคมศึกษา. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- ✓ จิราภรณ์ เมืองพรวน. (2538). ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อรายวิชาวรรณคดีมรดกของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่เรียนโดยใช้บทเพลงและไม่ใช้บทเพลง. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ถ่ายเอกสาร.
- ✗ จุรีรัตน์ นันทยทวิกุล. (2538). การวิเคราะห์องค์ประกอบคุณลักษณะความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในกรุงเทพมหานคร. ปริญญาโท กศ.ม. (การวัดผลการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ✓ ฉลอง ภิรมย์รัตน์. (2521). จิตวิทยาสังคม. กรุงเทพฯ : ประจักษ์การพิมพ์.
- ✓ ชม ภูมิภาค. (2518, เมษายน). "การปลูกฝังความรับผิดชอบต่อส่วนรวม," รวมบทความวิทยุกระจายเสียง. 50 – 52.
- _____. (2519). จิตวิทยาการเรียนการสอน. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- ✗ ชมนุช วงศ์รัตน. (2541). ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพกับเพื่อนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนกุหลาบวิทยาลัยราชวินิต กรุงเทพมหานคร. ปริญญาโท กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ชมพูนุช พงษ์ศิริ. (2535). ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับความวิตกกังวลในการฝึกปฏิบัติงานบนหอผู้ป่วยของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลสภากาชาดไทย. ปริญญาโท กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ชาติชาย หมั่นสมศรี. (2542). การปรับตัวของนักศึกษาโครงการสมทบพิเศษ คณะวิทยาศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง. ปริญญาโท กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ✓ ชำนาญ นิศารัตน์. (2524). หนังสือแบบเรียนสังคมศึกษา ส 402 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 (ม.4). กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- ชีรวัดน์ นิเจนตร. (2526). สภาพเชิงจิตวิทยาในโรงเรียนกับสุขภาพจิตของนักเรียนวัยรุ่นในเขตกรุงเทพมหานคร. ปริญญาโท กศ.ด. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

ชินุญกร พรภาณุวิญญ์. (2540). ความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อบทบาทการจัดการ
ทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่นของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล : กรณีศึกษา
จังหวัดแพร่. วิทยานิพนธ์ สศ.ม. (สิ่งแวดล้อม). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหิดล. ถ่ายเอกสาร.

✓ เชิดศักดิ์ โฉวาสินธุ์. (2520). การวัดทัศนคติและบุคลิกภาพ. กรุงเทพฯ : สำนักทดสอบทางการ
ศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

✓ ไชยรัตน์ ปรานี. (2531). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พฤติกรรมการทำงานกลุ่ม และ
ความรับผิดชอบต่อสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนสังคมศึกษาโดยใช้
การสอนแบบซินติเคทกับการสอนตามคู่มือครู. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ :
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

✓ ณรงค์ เส่งประชา. (2528). มนุษย์กับสังคม. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.

เดิมศักดิ์ คทวนิช. (2540). ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการเรียนและวิธีเผชิญปัญหาทางการ
เรียนของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล
วิทยาเขตเทคนิคกรุงเทพ. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ :
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร

เดโช สอนานนท์. (2512). ปทานุกรมจิตวิทยา. กรุงเทพมหานคร. โอเดียนสโตร์.

ทิพวรรณ สุวรรณประเสริฐ. (2541). ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการเรียนของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดปราจีนบุรี. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม.
(จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
ถ่ายเอกสาร.

ธเนศ ขำเกิด. (2533, พฤษภาคม). "การจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่ดีในโรงเรียน,"
วารสารมิตรครู. 9 (30) : 4.

ธารินี เจียรวัฒน์. (2531). พฤติกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมผลสำเร็จในการเรียน
วิทยาศาสตร์ตามการรับรู้ของนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีผลสัมฤทธิ์ทาง
การเรียนวิชาวิทยาศาสตร์สูง. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
ถ่ายเอกสาร.

นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์. (2527). "นักบริหาร : ผู้สร้างบรรยากาศการเรียนรู้," ก้าวเข้าสู่ผู้บริหาร.
กรุงเทพฯ : องค์กรศิลปการพิมพ์.

✗ นภดล ภาวนะวิเชียร. (2540). การศึกษาค่านิยมด้านความรับผิดชอบต่อสังคมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา
ตอนต้นที่ได้รับการสร้างเสริมด้วยกระบวนการที่พัฒนาตามแนวคิดของไอเซ็น
และแรทส์. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (หลักสูตรและการสอน). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.

- นลณี ธรรมอำนวยสุข. (2541). ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับความเครียดในการเรียนของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษา โรงเรียนกีฬาจังหวัดสุพรรณบุรี สังกัดกรมพลศึกษา จังหวัดสุพรรณบุรี.
ปริญญาณิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- นวลศิริ เปาโรหิตย์. (2539, มกราคม – มีนาคม). "ความรักแบบบอนไซ." วารสารแนะแนว.
30 (161) : 54 – 56.
- นารี โนภิระ. (2536). ความสัมพันธ์ระหว่างสัมพันธภาพของครูประจำชั้นกับนักเรียนและ
สุขภาพจิตของนักเรียนชาวเขาชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์
เชียงใหม่และโรงเรียนประถมศึกษาสังคมสำนักงานการประถมศึกษาเชียงใหม่.
วิทยานิพนธ์ กศ.ม. พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยนเรศวร. ถ่ายเอกสาร.
- ประกายทิพย์ พิชัย. (2539). ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนของ
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนดอนเมืองทหารอากาศบำรุง กรุงเทพมหานคร.
ปริญญาณิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ประทีป แสงเปี่ยมสุข. (2533). การศึกษาสัมพันธภาพของครูประจำชั้นกับนักเรียนและ
สุขภาพจิตของนักเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพัทลุง.
รายงานการวิจัย 18/2533. พัทลุง : สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพัทลุง.
- ✓ ประเทิน มหาพันธ์. (2536). สอนเด็กให้มีความรับผิดชอบ. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์การพิมพ์.
- ประมวล ดิฉินสัน. (2520). วัยแรก วัยหลัก. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แพร่พิทยา.
- ประหยัด ทองมาก. (2526, ตุลาคม – พฤศจิกายน). "ครูกับการพัฒนาเด็ก," วารสารแนะแนว.
18 (89) : 13.
- ประหยัดศรี เกื่อนศิริ. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของ
นักศึกษาพยาบาล คณะพยาบาลศาสตร์ วิทยาลัยมิชชั่น. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยมหิดล, 2536. ถ่ายเอกสาร.
- ปิยกาญจน์ กิจอุดมทรัพย์. (2539). ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับลักษณะมุ่งอนาคตของนักศึกษา
หลักสูตรวิชาชีพพระยะสัน วิทยาลัยสารพัดช่าง กรุงเทพมหานคร. ปริญญาณิพนธ์ กศ.ม.
(การอุดมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
ถ่ายเอกสาร.
- เปรี๊ญ กุมุท. (2517). นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ.
- ผกาทิพย์ เกษรากุล. (2524). สภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ในทัศนะของนิสิต.
ปริญญาณิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ✓ ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. (2530). สุขภาพจิตเบื้องต้น. กรุงเทพฯ : บัณฑิตการพิมพ์.

- พนม ลัมอารีย์. (2529). *กลุ่มสัมพันธ์*. พิมพ์ครั้งที่ 3. มหาสารคาม : ภาควิชาแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พะยอม ธีณรส. (2540). *ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวด้านการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดสุพรรณบุรี*. ปรินุณยานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ✓ พรชัย รอดสมจิตร. (2527). *ความสำนึกในความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคมของเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 ที่อยู่ในสถานสงเคราะห์ และที่อยู่ในครอบครัวปกติในกรุงเทพมหานคร*. ปรินุณยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- พรเพ็ญ สุวรรณเดชา. (2536). *แนวโน้มคุณภาพชีวิตของประชากรจังหวัดปัตตานีใน 10 ปีข้างหน้า* ความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ 6 กระทรวงหลัก. รายงานการวิจัย : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี.
- พรพาส นนทยาธร. (2520). *ความคาดหวังในการศึกษาต่อของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนมัธยมแบบประสมในกรุงเทพมหานคร*. กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (วิจัยการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- พรรณี ช. เจนจิต. (2538). *จิตวิทยาการเรียนการสอน*. กรุงเทพฯ : ต้นอ้อแกรมมี จำกัด.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2531). *วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- พวงสร้อย วรกุล. (2522). *การเปรียบเทียบสภาพปัญหาในด้านการปรับตัวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในกรุงเทพมหานคร และจังหวัดสงขลา*. ปรินุณยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ✓ พีระยุทธ สันตะวัน (2533). *ความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดตาก*. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- ✓ ไพศาล หวังพานิช. (2514). *การวัดผลการศึกษากรุงเทพฯ สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- มาริษา นาคทับที. (2541). *ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมผู้นำแบบประชาธิปไตย ของนิสิตคณะวิศวกรรมศาสตร์วิทยาลัยการชลประทาน จังหวัดนนทบุรี*. ปรินุณยานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

- ยุพิน พิพิธกุล. (2524). การเรียนการสอนคณิตศาสตร์. กรุงเทพฯ : บพิธการพิมพ์.
- ยุทธชัย รัตนพงษ์เพียร. (2538). การแก้ปัญหาให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ต่ำ โดยการสอนซ่อมเสริมเป็นกลุ่มในโรงเรียนจอมพระประชาสรรค์ จังหวัดสุรินทร์. ปรินญานิพนธ์ ศษ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- วรัตน์ ไม้ตรีจิต. (2537). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ และความสามารถของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนโดยการเรียนแบบร่วมมือกับการสอนตามคู่มือครู. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ . ถ่ายเอกสาร.
- วังรอง งามศิริ. (2540). การวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของตัวแปรที่มีผลต่อความวิตกกังวลในการสอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 กรุงเทพมหานคร. ปรินญานิพนธ์ กศ.ด. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- ×ละม้ายมาศ ศรีทนต์และจรรยา สุวรรณทนต์. (2510). อิทธิพลของสังคมต่อพัฒนาการเด็ก. รายงานการวิจัย ฉบับที่ 9. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ×ละเมียด ลิ้มอักษร. (2519). "สิ่งแวดล้อมที่ให้ผลทางการศึกษา," ประชาศึกษา. 27 : 23 - 28.
- ลักษณี โมราสุข. (2537). ความขัดแย้งระหว่างเด็กวัยรุ่นกับพ่อแม่ในโรงเรียนพิษณุโลกพิทยาคม. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยนเรศวร. ถ่ายเอกสาร.
- ลัดดา คล่องแคล่ว (2540). พฤติกรรมหนีเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (มานุษยวิทยาประยุกต์). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล. ถ่ายเอกสาร.
- วราภรณ์ รักวิจัย. (2529). การอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วลีวรรณ ศรีเดชวิวัฒน์. (2536). ปัญหาของนักศึกษาวิทยาลัยอาชีวศึกษา สังกัดกรมอาชีวศึกษากลุ่มภาคเหนือ. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยนเรศวร. ถ่ายเอกสาร.
- วัฒนา พุ่มเล็ก. (2523). การศึกษาเปรียบเทียบองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่มีความสามารถในการเรียนต่ำ กับนักเรียนที่มีความสามารถในการเรียนสูง ระดับมัธยมศึกษา โรงเรียนสาริตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา. (2527). รายงานการวิจัยเรื่องนิสัยนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา. กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- วารี ศิริเจริญ. (2536, เมษายน). "การทดลองใช้ชุดการสอนเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะด้านความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1," วารสารวิจัยสนเทศ. 13 (15) : 3.
- วิเชียร เกตุสิงห์. (2528). หลักการสร้างและวิเคราะห์เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- วิทยา นาควัชระ. (2527). "การอบรมเลี้ยงดูเด็กวัยรุ่น," เอกสารการสอนชุดวิชาพัฒนาการเด็กและการเลี้ยงดู เล่มที่ 1 หน่วยที่ 1 – 7 สาขาวิชาคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- _____. (2537). หมอวิทยาช่วยแก้ปัญหาการเลี้ยงลูกและวัยรุ่น. กรุงเทพฯ : สามัคคีสาส์น (ดอกหญ้า).
- ✓ วิวัฒน์ รักษาเคน. (2531). ความสำนึกในความรับผิดชอบและความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาในจังหวัดขอนแก่น. ปรินิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- วิลาศ บุญทองขาว. (2527). บรรยาการการเรียนการสอนในโรงเรียนมัธยมศึกษาตามทัศนะของนักเรียน ครู และผู้บริหาร เขตการศึกษา 4. ปรินิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- วิไลวรรณ วิทยธรรมชัย. (2543). การศึกษาความคาดหวังของบิดามารดาต่อพฤติกรรมของนักเรียนตามการรับรู้ของนักเรียน. ปรินิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ✓ สบโชค พูลนวม. (2523). ความสัมพันธ์ระหว่างความซื่อสัตย์กับความรู้สึกรับผิดชอบ. ปรินิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สืบศักดิ์ สาทร. (2521). เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคงทนในการเรียนรู้ในวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ระหว่างกลุ่มที่มีความรับผิดชอบต่างกัน โดยการเรียนจากชุดการเรียนด้วยตนเองและจากการสอนปกติ. ปรินิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ✗ สมคิด ไชยยันบุรณ์. (2510). การศึกษาเปรียบเทียบบุคลิกบางด้านของนักเรียนที่มีความสามารถในการเรียนสูงกับนักเรียนที่มีความสามารถในการเรียนต่ำ ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- สมทรง สุวรรณเลิศ. (2514, ธันวาคม). "ปัญหาทางการเรียนในเด็ก," วารสารจิตวิทยาคลินิก. 3 : 1 – 4 .
- สมพร พรหมจรรย์. (2540). ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจในการเรียนของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา. ปรินิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

- ✓ สมศักดิ์ ชินพันธ์. (2523). ความสัมพันธ์ระหว่างปฏิสัมพันธ์ของครูกับนักเรียนในชั้นเรียน กับความรู้สึกับผิดชอบและมโนภาพแห่งตน. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สัญญา สัญญาวิวัฒน์. (2514). การพัฒนาคุณภาพของประชากรไทย. กรุงเทพฯ : ไทยสัมพันธ์.
- ✓ สามัญศึกษา, กรม. หน่วยศึกษานิเทศก์. (2526). ชุดการสอนปลูกฝังและการสร้างค่านิยม พื้นฐานเรื่องความรับผิดชอบ. กรุงเทพฯ : จงเจริญการพิมพ์.
- _____. (2529). การปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา เล่มที่ 4 ชุดปฏิบัติการการปลูกฝังและการเสริมสร้างค่านิยมพื้นฐานความรับผิดชอบ. พิมพ์ครั้งที่ 3. โรงพิมพ์คุรุสภา.
- สายสุรี จุติกุล. (2511). "จิตวิทยา," เอกสารประกอบการสอนวิชาจิตวิทยา. กรุงเทพฯ : คณะ ครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ✗ สาลิน ประสงค์. การเปรียบเทียบผลของการให้คำปรึกษาเป็นกลุ่มและเป็นรายบุคคลที่มีต่อ ความรับผิดชอบด้านการเรียนของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 2 โรงเรียนเทคโนโลยีสยาม (ช่างกลสยาม). ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย (จิตวิทยาการแนะแนว). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ✗ สำเนียง ศิลปประกอบ. (2540). ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความรับผิดชอบในการเรียนและความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนวิชาสังคมศึกษาด้วยบทเรียน สำเร็จรูปกับนักเรียนที่เรียนด้วยการสอนตามคู่มือครู. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สิริวรรณ อัสวกุล. (2528). ความคาดหวังเกี่ยวกับความสามารถในการทำงานที่กำหนดของ นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและต่ำ. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (จิตวิทยา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- สิริวรรณ ศรีพล. (2526). "รูปแบบการสอนและกิจกรรมการเรียนในวิชาสังคมศึกษา," เอกสาร การสอนสังคมศึกษา หน่วยที่ 10 – 15. นนทบุรี : สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย สุโขทัยธรรมมาธิราช.
- สุกัญญา แยมยิ้ม. (2541). ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับความตั้งใจเรียนของนักเรียนหลักสูตร ประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยสารพัดช่างสีพระยา กรุงเทพมหานคร. สารนิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สุชา จันท์เอม. (2527). สุขวิทยาจิต. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : อักษรบัณฑิต.
- _____. (2529). จิตวิทยาวัยรุ่น. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- สุพัตรา สุภาพ. (2531). สังคมและวัฒนธรรม ค่านิยม ครอบครัว ศาสนา ประเพณี. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.

- สุพิชญา วีระกุล. และคนอื่นๆ. (2524). การนิเทศการศึกษา. กรุงเทพฯ : พิมพ์พิทยาการ.
- สุภาภรณ์ ศศิฉิลกธรรม. (2543). ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับความอดสาหะในการเรียนของนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดสระบุรี. ปรินญาณิพนธ์
กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
ถ่ายเอกสาร.
- สุภาพรณ โคตรจรัส. (2527). สุขภาพจิต : จิตวิทยาในการดำรงชีวิต เล่ม 2. กรุงเทพฯ :
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมาลี วงศ์ปลุกแก้ว.(2526). ความสัมพันธ์ของครูกับนักเรียนในชั้นเรียนกับความรู้สึก
รับผิดชอบและความเชื่อมั่นในตนเอง. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สุรัช โกติยะกุล. (2526). การสร้างแบบทดสอบวัดความสามารถทางการปรับตัวสำหรับ
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในจังหวัดกำแพงเพชร. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- เสรี อินทร์คง. (2535). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์และความรับ
ผิดชอบในการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการสอนโดย
การใช้สัญญาณการเรียนกับการสอนตามคู่มือครูของ สสวท. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม.
(การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
ถ่ายเอกสาร.
- ✓แสงเดือน ไยไรสง. (2538). ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของบุคลิกภาพตามทฤษฎีของ
ไอแซกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง.
วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ถ่ายเอกสาร.
- ✓อนุวัติ คุณแก้ว. (2538). การวัดผลและการพัฒนาความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา
ปีที่ 1. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ด. (การทดสอบและวัดผลการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิต
วิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- อภิสิทธิ์ วงษา. (2517). ความสัมพันธ์ระหว่างความรับผิดชอบ การปรับตัวและลักษณะความ
เป็นผู้นำของนักเรียนชั้น ป.7 และ ม.ศ.3 ในเขตเทศบาลเมืองตาก. ปรินญาณิพนธ์
กศ.ม. กรุงเทพฯ : วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- ✗อรทัย โสภา. (2533). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์และความรับผิดชอบ
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนโดยใช้ชุดการสอนแบบศูนย์การเรียนและเรียน
ตามคู่มือครู. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

- อรนุช กันสิทธิ์. (2542). *ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติต่อโรงเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดสมุทรปราการ*.
 ปรินญาณีพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- อรุณศรี กุมุท และคณะ. (2528). "การสร้างแบบสอบวัดความรับผิดชอบ," *รายงานการสร้างแบบสอบวัดคุณลักษณะในการจัดการ*. กรุงเทพฯ : สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- อัจฉรา วงศ์วัฒนามงคล. (2533). *ตัวแปรทางพฤติกรรมศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาต่อในระดับบัณฑิตศึกษา*. ปรินญาณีพนธ์ กศ.ม. (การวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์)
 กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- อัจฉรา สุขารมณ. (2542). "EQ กับการเลี้ยงดูเด็ก," *วารสารพฤติกรรมศาสตร์*. 5(1) : 1.
- ✓อัจฉรา สุขารมณ และอรพินท์ ชูชม. (2530). *การศึกษาเปรียบเทียบนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับความสามารถกับนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปกติ*.
 กรุงเทพฯ : รายงานการวิจัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- อานนท์ อาภาภิรมย์. (2529). "ความเป็นไทยในวิถีชีวิตและครอบครัวไทย," *เอกสารประกอบการสัมมนา เรื่องความเป็นไทยที่ควรดำรงไว้*. กรุงเทพฯ : สถาบันไทยคดีศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อารี เศรษฐชัย. (2520). *ความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า ความรู้สึกรับผิดชอบและความเชื่อมั่นในตนเองของนักศึกษาวิทยาลัยพยาบาล สภาวิชาชีพไทย*. ปรินญาณีพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ✓อาวุธ พรหมมานอก. (2534). *การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความรับผิดชอบในการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยการสอนด้วยบทเรียน ไม่คู่กับการสอนตามคู่มือครู ของสสวท*. ปรินญาณีพนธ์ กศ.ม. (การมัธยมศึกษา).
 กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- Allport, Gardon W. *Reading in Attitude Theory and Measurement*. New York : John Willey and Sons, 1967.
- ✓Anastasi, Anne. (1968). *Personality Development*. New York : McGraw – Hill Book Company.
- Anderson. M.J. (1970. March). "Effects of Classroom Social Climate on Individual Learning," *American Educational Research Journal*. 7(1) : 135 – 152.
- ✓Bacon, Charles Samuel. (1989). "Teacher Goal Structures and Student Responsibility for Learning : A Student Perspective," *Dissertation Abstracts International*. 46 (9) : 659.

- Beck, Williams R. (1967. November). "Pupils Perception of Teacher Merit : A Factor Analysis of Five Postulated Dimensions," *The Journal of Educational Research*. 61(12) : 1781.
- Blair, G.M. (1964). *Psychology of Adolescence for Teachers*. New York : The Macmillan Company.
- Bloom, S (1976). *Human Characteristic and School Learning*. New York : McGraw – Hill Book Co.,
- Breckenridge. Marin Edgar. (1955). *Child Development*. London W.B. Surrenders Company.
- ✓ Browne, C.G. and Thomas S. Chon. (1968). *The Study of Leadership*. The Interstate Printer and Publishers. Inc., Illinois.
- Burger, Jerry M. (1986). *Personality : Theory and Research*. Belmont, California : Wadsworth Publishing.
- ✓ Butterworth, Thomas W. (1974, October). "The Relationship of Two Different Methods of Reporting Pupil Progress to The Reading Achievement, School ; Attitude and Self Responsibility of Sample of Six Grade Pupils," *Dissertation Abstracts International*. 35 : 2043 – A.
- ✓ Cattell, Raymond B. (1963). *Manual for Jr. – Sr. High School Personality Questionnaire "HSP" Form A*. Illinois : The Institute for Personality and ability Testing.
- Cogan, Morris L. and Levin Hary. (1975). "Studies of Teacher Behavior," *The Journal of Experimental Education*. 26 : 135 – 139 ; January.
- Cronbach, Lee Joseph. (1970). *Essentials of Psychological Testing*. 3rd ed. New York : Harper and Row Publisher.
- ✓ Decoster, David Arther. (1971). " Some Effects of Different Classroom Conditions upon Interpersonal Relationship, Personal Adjustment and Achievement for College Freshmen," *Dissertation Abstracts*. 31 : 5789 – A ; May.
- ✓ Dickinson, Leslie. (1987). *Self – Instruction in Language Learning*. Cambridge : Cambridge University Press.
- Diener, Charles L. (1970). "Similarities and Differences Between Our –Achieving and Under – Achieving Student," *The Personnel and Guidance Journal*. 38 : 390 – 400 ; January.
- Dusek, J.B. (1980). "The Development of Test Anxiety in Children," in *Test Anxiety Theory, Research and Applications*. p.87 – 110. Hillside : Lawrence Erlbaum Associates.

- ✓ Eugene, Leher B. (1969). "An Investigation of the Role of Intellectual Motivation and other Non – Intellectual Factors in the Prediction of Educational Achievement and Efficiency," *Dissertation Abstracts*. 29 : 3876 – A.
- Finn, J.D. (1962. March). "Expectation and Educational Environment," *Journal of Teacher Education*. 42 (3) : 390.
- Flaherty, Rita M., and Reutzel Eileen. (1965, May – June). "Personality Traits of High and Low Achievers in College," *The Journal of Educational Research*. 59.
- ✓ Flippo, Edwin B. (1966). *Management : A Behavioral Approach*. Allyn and Bacon.
- ✓ Friedman, M. and R.H. Roseman, (1974). "Behavior Pattern and Coronary Angiographic Findings," *Journal of the American Medical Association*. 240 : 164.
- ✓ Funk & Wagnalls. (1961). *New Standard Dictionary of The English Language*. New York : McGraw – Hill Book Company.
- Gage, N.L. and David C. Berliner. (1979). *Education Psychology*. 2nd ed. Chicago : Rand McNally College Publishing.
- Getzels, J.W., James, M. & Ronall, F.C. (1964). *Educational Administration : As a social Process Theory*. New York : Harper & Row.
- ✓ Good, V.C. and others. (1973) *Ed Dictionary of Education*. New York : McGraw – Hill Book Company.
- Havighurst, Robert J.(1953). *Human Development and Education*. New York : Mckay Company.
- ✓ Hergenharn, B.R. (1990). *An Introduction to Theories of Personality*. Englewood Cliffs, N.J. : Prentice – Hall.
- Hurlock, Elizabeth B. (1964). *Development. Psychology*. New York : McGraw – Hill Book Company.
- _____. (1967). *Adolescent Development*. 3rd ed., New York : McGraw – Hill Book Company.
- Kaplan, L. (1956). *Mental Health and Human Relations in Education*. New York : Haper & Row Publisher.
- Klausmier, H.J. (1961). *Learning and Human Ability : Educational Psychology*. New York : Harper and Brothers.
- Kleiwer, Wendy and Weidner Gerdi. (1987). "Type A Behavior and Aspirations : A Study of Parents and Children's Goal Setting," *Developmental Psychology*. 23 (2) : 204 ; March – April.

- Lawrence, Frances. (1976). "Student perception of the Classroom Learning Environment in Biology, Chemistry and Physics," *Journal of Research in Science Teaching*. 13 : 315 – 323.
- ✓ Lawshe, C.H. (1966). *Principles of Personal Testing*. McGraw – Hill Book Company.
- Lewin K., and Lippitt R. and White R., (1939). Patterns of aggregative Behavior in Experimentally Created "Social Climate," *Journal of Social Psychology*.
- Lindgren, Clay, Henry. (1969). *The Psychology of College Success A Dynamic Approach*. New York : John Wiley & Sons, Inc.,
- Marrow, W:R and R.C. Willson. (1961). "Family Relations of Bright High – Achieving and Under – Achieving High School Boy," *Child Development*. 32 : 508 – 514.
- McClelland David C. and OtherS. (1953). *The Achievement Motive*. New York : Appleton – Century Crofts, Inc. 428.
- ✓ Mitton, Betty L. and Dale B. Harris. (1962). "The Development of Responsibility in Children," *The Child : A Book Reading*. 46 : 407 – 416.
- ✓ Peck, R.F. and Havighurst, R.J. (1963). *Child Development and Personality*. New Jersey : John Willey & Sons Inc.
- Reeder, W.W. (1971). *Partial Theory form th 25 Year Research Program on Directive Factor is Believes and Social Action*. New York : Minigraph.
- Richmond, Charles H. (1959). "A Study of Predicted and Measured Achievement and Some Possible Caustive Factors of Differences," *Dissertation Abstracts International*. 20 : 959 ; September.
- Ringness, Thomas A. (1968). *Mental Health in the School*. New York : Random House.
- Roger, Carl. (1969). *Freedom to Learn*. Columbus, Ohio : Charles E. Merrill.
- Samuel, William. (1981). *Personality*. New York : McGraw – Hill.
- Schiamberg, Lawrence B. (1988). *Child and Adolescent Development*. New York : Macmillan Publishing Company.
- Schwartz, David D. and others. (1986). "Influence of Personal and Universal on the Subsequent Performance of Performance of Persons with Type A Type B Jbehavior Patterns," *Journal of Performance of Persons Social Psychology*. 51 (20) : 459 – 462.
- ✓ Smart, Mollis S. and Russel C. Smart. (1967). *Children Development and Relationships*. New York : The Macmillan Company.
- Strang, Ruth M. (1958). *Group Work in Education*. New York : Harper.

- Strube, Michael J. and Boland, (1968). Susan M. Postperformance Attributions and Task Persistence Among Type A and B Individuals ; A Clarification. *Journal of Personality and Social Psychology*. 50 (2) : 413-420.
- Thornburg. Hershel D. (1975) *Contemporary Adolescence*. Reading 2nd ed. Monterey, Calif Brookes/Colepub, Co.,
- Tiedman, S.C. (1942). "A Study of Pupil – Teacher Relationships," *Journal of Education Research*. 35 : 657.
- Yamane, Taro. (1970). *Statistics : An Introductory Analysis*. 2nd ed. Tokyo : John Westherhill Inc.
- ✓ Zunick, Michael. (1963, May – June). "Developmental Responsibility Perception or Lower and Middle Class Children," *The Journal of Educational Research*. 56 (9) : 497.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

หนังสือขอความร่วมมือเพื่อการวิจัย
หนังสือขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

ที่ ทม 1012/ ๒5๔๔

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

ณ ธันวาคม 2544

เรื่อง ขอความร่วมมือเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนสตรีวัดมหาพฤฒาราม ในพระบรมราชินูปถัมภ์

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม

เนื่องด้วย นางสาวกมลวาทน์ วันวิชัย นิสิตระดับปริญญาโท วิชาเอกจิตวิทยาการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำสารนิพนธ์เรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อความรับผิดชอบด้านการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสตรีวัดอัมพรสวรรค์” โดยมี รองศาสตราจารย์ กมลรัตน์ กริทอง เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อพัฒนาเครื่องมือการวิจัย โดยขออนุญาตใช้สถานที่ และขอให้นักเรียนระดับมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 4-6 จำนวน 50 คน เป็นกลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามปัจจัยที่ส่งผลต่อความรับผิดชอบด้านการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสตรีวัดอัมพรสวรรค์ ในระหว่างเดือนธันวาคม 2544 - มกราคม 2545

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ นางสาวกมลวาทน์ วันวิชัย ได้เก็บข้อมูลในการทำสารนิพนธ์ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(ศาสตราจารย์ ดร.เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์)

รักษาราชการแทนคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 664-1000 ต่อ 5726, 5644

โทรสาร. 258-4119

ที่ ทม 1012/ 050.9

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

14 ธันวาคม 2544

เรื่อง ขอความร่วมมือเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนสตรีวัดอัมพรสวรรค์

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม

เนื่องด้วย นางสาวกมลวัทน์ วันวิชัย นิสิตระดับปริญญาโท วิชาเอกจิตวิทยาการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำสารนิพนธ์เรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อความรับผิดชอบด้านการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสตรีวัดอัมพรสวรรค์” โดยมี รองศาสตราจารย์ กมลรัตน์ กริทอง เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ในกรณีนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย โดยขอให้ให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 จำนวน 261 คน ตอบแบบสอบถามปัจจัยที่ส่งผลต่อความรับผิดชอบด้านการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสตรีวัดอัมพรสวรรค์ ในระหว่าง เดือนธันวาคม 2544 – มกราคม 2545

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ นางสาวกมลวัทน์ วันวิชัย ได้เก็บข้อมูลในการทำสารนิพนธ์ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(ศาสตราจารย์ ดร.เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์)

รักษาราชการแทนคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 664-1000 ต่อ 5726, 5644

โทรสาร. 258-4119

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ บัณฑิตวิทยาลัย มศว โทร. 5726, 5644

ที่ ทม 1012/ 4346

วันที่ ๒๒ พฤศจิกายน 2544

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

เนื่องด้วย นางสาวกมลวาทน์ วันวิชัย นิติระดับปริญญาโท วิชาเอกจิตวิทยาการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำสารนิพนธ์ เรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อความรับผิดชอบด้านการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา โรงเรียนสตรีวัดอัมพรวรรค์” โดยมี รองศาสตราจารย์กมลรัตน์ กริทอง เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ รองศาสตราจารย์ ดร.อารี พันธุ์มณี ผู้ช่วยศาสตราจารย์พรรณรัตน์ พลอยล้อมแสง และ อาจารย์ ดร.พาสนา จุรัตน์ เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแบบสอบถามปัจจัยที่ส่งผลต่อความรับผิดชอบด้านการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา โรงเรียนสตรีวัดอัมพรวรรค์

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ข้าราชการในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญให้ นางสาวกมลวาทน์ วันวิชัย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง มา ณ โอกาสนี้ด้วย

(ศาสตราจารย์ ดร.เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ภาคผนวก ข

แบบสอบถาม

แบบสอบถามปัจจัยที่ส่งผลต่อความรับผิดชอบด้านการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสตรีวัดอัมพรสวรรค์ กรุงเทพมหานคร

คำชี้แจง แบบสอบถามชุดนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความรับผิดชอบด้านการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสตรีวัดอัมพรสวรรค์ กรุงเทพมหานคร การตอบแบบสอบถามนี้ ไม่มีข้อใดถูกหรือผิด และไม่มีผลกระทบต่อการเรียนแต่อย่างใด ข้อมูลจะสรุปออกมาในภาพรวม ดังนั้นจึงขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามให้ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด และโปรดตอบให้ครบทุกข้อ

แบบสอบถามชุดนี้แบ่งออกเป็น 8 ตอน ได้แก่

- ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนตัว ได้แก่ ระดับชั้นที่เรียน แผนการเรียน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
- ตอนที่ 2 แบบสอบถามบุคลิกภาพ
- ตอนที่ 3 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง
- ตอนที่ 4 แบบสอบถามความคาดหวังของผู้ปกครอง
- ตอนที่ 5 แบบสอบถามบรรยากาศการเรียนการสอน
- ตอนที่ 6 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู
- ตอนที่ 7 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน
- ตอนที่ 8 แบบสอบถามความรับผิดชอบด้านการเรียน

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนตัว

คำชี้แจง โปรดอ่านข้อความต่อไปนี้ แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง () หน้าข้อความที่ตรงกับความเป็นจริงของนักเรียน

1. ระดับชั้นที่เรียน
 - () ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4
 - () ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5
 - () ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6
2. แผนการเรียน
 - () แผนวิทย์
 - () แผนศิลป์
3. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
 - () คะแนนเฉลี่ยสะสมต่ำกว่า 2.00
 - () คะแนนเฉลี่ยสะสมตั้งแต่ 2.00 – 2.74
 - () คะแนนเฉลี่ยสะสมตั้งแต่ 2.75 ขึ้นไป

ตอนที่ 2 แบบสอบถามบุคลิกภาพ

คำชี้แจง ขอให้นักเรียนอ่านข้อความในแบบสอบถามแต่ละข้ออย่างละเอียด แล้วตอบโดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด เพียงข้อละเครื่องหมายเดียวเท่านั้น โดยมีหลักเกณฑ์การเลือกดังนี้

จริงที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด
จริง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมาก
จริงบ้าง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนบางครั้ง
จริงน้อย	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อย
จริงน้อยที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อยที่สุด

แบบสอบถามบุคลิกภาพ

ข้อ	ข้อความ	จริง ที่สุด		จริง บ้าง	จริง น้อย	จริง น้อย ที่สุด
1.	ข้าพเจ้าคิดว่าตนเองเป็นคนเฉื่อยชากับการเรียน					
2.	ข้าพเจ้าสามารถทำงานที่รับผิดชอบให้เสร็จก่อนกำหนดเวลาเสมอ					
3.	เพื่อนๆ ส่วนใหญ่เห็นว่าข้าพเจ้าเป็นคนจริงจังกับการเรียน					
4.	เมื่อมีปัญหาในการเรียน ข้าพเจ้าจะพยายามแก้ปัญหาให้ทันให้ได้					
5.	ข้าพเจ้าไม่ชอบทำงานที่ต้องมีการแข่งขันกับคนอื่น					
6.	ข้าพเจ้าชอบแสวงหาความรู้ให้กับตนเองตลอดเวลา					
7.	เมื่อต้องฟังเรื่องไร้สาระ ข้าพเจ้ารู้สึกเบื่อและหาทางเสียงออกมา					
8.	ข้าพเจ้าไม่เห็นความจำเป็นที่ต้องกระตือรือร้นในการเรียน					
9.	ข้าพเจ้ารู้สึกเสียเวลามาก เมื่อต้องไปรอซื้อของในร้านที่มีลูกค้าหนาแน่น					

ข้อ	ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	จริง บ้าง	จริง น้อย	จริง น้อย ที่สุด
10.	ข้าพเจ้ารู้สึกว่าจะต้องทำอะไรต่าง ๆ อย่างรวดเร็ว เพื่อแข่งกับเวลา					
11.	ข้าพเจ้ารู้สึกไม่สบายใจ หากงานที่ได้รับมอบหมาย ดำเนินไปอย่างล่าช้า					
12.	เมื่อข้าพเจ้ามีนัด ข้าพเจ้าจะไปถึงที่นัดหมาย ก่อนเวลา					
13.	ข้าพเจ้ารู้สึกหงุดหงิด เมื่อต้องทำอะไรต่าง ๆ ซ้ำซาก					
14.	ข้าพเจ้าชอบทำงานไปเรื่อย ๆ โดยไม่ต้องมีเวลา เป็นตัวกำหนด					
15.	ข้าพเจ้าไม่สนใจว่างานที่ทำอยู่จะสำเร็จตาม เป้าหมายหรือไม่					
16.	ข้าพเจ้ารู้สึกทนไม่ได้ ถ้าต้องทำงานร่วมกับคนที่ ไม่มีความรับผิดชอบ					
17.	ข้าพเจ้ารู้สึกโมโห ถ้ามีคนมาขัดจังหวะเวลาที่ กำลังทำงาน					
18.	เมื่อข้าพเจ้าเริ่มต้นทำอะไรแล้ว ข้าพเจ้าต้องทำให้เสร็จโดยเร็วที่สุด					
19.	ข้าพเจ้ารู้สึกว่าเพื่อน ๆ รอบข้างทำงานไม่ถูกใจ ข้าพเจ้า					
20.	ข้าพเจ้ารู้สึกหงุดหงิด ถ้าต้องรอคนที่ผิดนัด เป็นเวลานาน ๆ					

ตอนที่ 3 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง

คำชี้แจง ขอให้นักเรียนอ่านข้อความในแบบสอบถามแต่ละข้ออย่างละเอียด แล้วตอบโดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด เพียงข้อละเครื่องหมายเดียว เท่านั้น โดยมีหลักเกณฑ์การเลือกดังนี้

จริงที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด
จริง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมาก
จริงบ้าง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนบางครั้ง
จริงน้อย	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อย
จริงน้อยที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อยที่สุด

แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง

ข้อ	ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	จริง บ้าง	จริง น้อย	จริง น้อย ที่สุด
1.	<u>พฤติกรรมที่ผู้ปกครองปฏิบัติต่อนักเรียน</u> เมื่อใกล้สอบผู้ปกครองให้กำลังใจข้าพเจ้าในการ ดูหนังสือ					
2.	ผู้ปกครองให้คำชม เมื่อข้าพเจ้าสอบได้คะแนนดี					
3.	เมื่อข้าพเจ้าทำความผิด ผู้ปกครองจะแสดงความ ไม่พอใจและตำหนิโดยไม่ถามสาเหตุ					
4.	ผู้ปกครองสนับสนุนความสามารถพิเศษของ ข้าพเจ้า โดยให้ฝึกฝนและเรียนรู้เพิ่มเติม					
5.	ผู้ปกครองให้คำแนะนำ เมื่อข้าพเจ้าทำงาน ผิดพลาด					
6.	ผู้ปกครองไม่เอาใจใส่ในเรื่องการทำการบ้านของ ข้าพเจ้า					
7.	เมื่อข้าพเจ้าไม่สบาย ผู้ปกครองดูแลเอาใจใส่ อย่างใกล้ชิด					
8.	ผู้ปกครองให้คำปรึกษา เมื่อข้าพเจ้ามีปัญหา เกี่ยวกับการเรียน					
9.	ผู้ปกครองไม่เปิดโอกาสให้ข้าพเจ้าแสดงความ คิดเห็นในเรื่องใดๆ เลย					
10.	ผู้ปกครองเปิดโอกาสให้ข้าพเจ้าชี้แจงเหตุผล เมื่อข้าพเจ้าทำความผิด					
11.	ผู้ปกครองให้คำปรึกษา เมื่อข้าพเจ้ามีปัญหา กับเพื่อน					

ข้อ	ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	จริง บ้าง	จริง น้อย	จริง น้อย ที่สุด
12.	ผู้ปกครองไม่สนับสนุนให้ข้าพเจ้ามีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน					
13.	ผู้ปกครองให้เงินข้าพเจ้าซื้ออุปกรณ์การเรียนทุกครั้งที่ต้องการ					
14.	ผู้ปกครองสนับสนุนให้ข้าพเจ้าเลือกเรียนในสิ่งที่ข้าพเจ้าสนใจ					
15.	ผู้ปกครองให้กำลังใจ เมื่อข้าพเจ้าสอบได้คะแนนไม่ดี					
16.	ผู้ปกครองเตือนให้ข้าพเจ้าอ่านหนังสืออยู่เสมอ					
17.	<u>พฤติกรรมที่นักเรียนปฏิบัติต่อผู้ปกครอง</u> เมื่อข้าพเจ้ามีปัญหาเกี่ยวกับการเรียน ข้าพเจ้าจะขอคำปรึกษาจากผู้ปกครองเสมอ					
18.	ข้าพเจ้าเล่าเรื่องราวต่างๆ ที่ประสบมาในแต่ละวันให้ผู้ปกครองฟัง					
19.	ข้าพเจ้าแสดงความไม่พอใจ เมื่อผู้ปกครองว่ากล่าวตักเตือน					
20.	เมื่อข้าพเจ้ามีเรื่องไม่สบายใจ ข้าพเจ้าจะปรึกษาและขอคำแนะนำจากผู้ปกครอง					
21.	ข้าพเจ้าไม่เคยมีของขวัญหรือคำอวยพรให้ผู้ปกครองในวันพิเศษ					
22.	ข้าพเจ้าสามารถพูดคุยและปรึกษาปัญหาต่างๆ กับผู้ปกครองได้ทุกเรื่อง					
23.	ข้าพเจ้ามีเรื่องขัดแย้งกับผู้ปกครองในเรื่องการเรียน					
24.	ข้าพเจ้าขออนุญาตผู้ปกครอง เมื่อต้องการออกไปข้างนอก					
25.	ข้าพเจ้าช่วยผู้ปกครองทำงานบ้านด้วยความเต็มใจ					
26.	ข้าพเจ้าตั้งใจเรียนให้ดีขึ้น ตามความต้องการของผู้ปกครอง					
27.	ข้าพเจ้าปฏิบัติตามกฎระเบียบที่ผู้ปกครองกำหนดด้วยความเต็มใจ					

ตอนที่ 4 แบบสอบถามความคาดหวังของผู้ปกครอง

คำชี้แจง ขอให้ท่านนักเรียนอ่านข้อความในแบบสอบถามแต่ละข้ออย่างละเอียด แล้วตอบโดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด เพียงข้อละเครื่องหมายเดียวเท่านั้น โดยมีหลักเกณฑ์การเลือกดังนี้

จริงที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด
จริง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมาก
จริงบ้าง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนบางครั้ง
จริงน้อย	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อย
จริงน้อยที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อยที่สุด

แบบสอบถามความคาดหวังของผู้ปกครอง

ข้อ	ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	จริง บ้าง	จริง น้อย	จริง น้อย ที่สุด
1.	ผู้ปกครองต้องการให้ข้าพเจ้าอ่านหนังสือ และ ทบทวนบทเรียนทุกวัน					
2.	ผู้ปกครองต้องการให้ข้าพเจ้าเรียนหนังสือให้ ดีขึ้น					
3.	ผู้ปกครองต้องการให้ข้าพเจ้าทำการบ้านและ รายงานให้เสร็จตามกำหนด					
4.	ผู้ปกครองต้องการให้ข้าพเจ้าเรียนพิเศษเพิ่มเติม					
5.	ผู้ปกครองต้องการให้ข้าพเจ้าแบ่งเวลาในการ เรียนให้ถูกต้อง					
6.	ผู้ปกครองต้องการให้ข้าพเจ้ามีความรับผิดชอบ ในการเรียน					
7.	ผู้ปกครองต้องการให้ข้าพเจ้าสอบได้เกรดเฉลี่ย สูงๆ					
8.	ผู้ปกครองต้องการให้ข้าพเจ้าสอบผ่านทุกวิชา					
9.	ผู้ปกครองต้องการให้ข้าพเจ้าสอบเข้ามหาวิทยาลัย ของรัฐให้ได้					
10.	ผู้ปกครองต้องการให้ข้าพเจ้าเรียนต่อให้สูงที่สุด					

ตอนที่ 5 แบบสอบถามบรรยากาศการเรียนการสอน

คำชี้แจง ขอให้ท่านนักเรียนอ่านข้อความในแบบสอบถามแต่ละข้ออย่างละเอียด แล้วตอบโดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด เพียงข้อละเครื่องหมายเดียวเท่านั้น โดยมีหลักเกณฑ์การเลือกดังนี้

จริงที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด
จริง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมาก
จริงบ้าง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนบางครั้ง
จริงน้อย	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อย
จริงน้อยที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อยที่สุด

แบบสอบถามบรรยากาศการเรียนการสอน

ข้อ	ข้อความ	จริง ที่สุด		จริง บ้าง	จริง น้อย	จริง น้อย ที่สุด
1.	<u>การสอนของครู</u> ครูทบทวนบทเรียนก่อนเริ่มสอนบทเรียนใหม่ ทุกครั้ง					
2.	ครูสอนโดยไม่สนใจว่านักเรียนจะเข้าใจหรือไม่					
3.	ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามเมื่อมีข้อสงสัย					
4.	ครูตอบข้อสงสัยของนักเรียนได้ถูกต้องและชัดเจน					
5.	ครูสอนเร็วทำให้เรียนไม่เข้าใจ					
6.	ครูมีวิธีการสอนที่ทำให้การเรียนน่าสนใจ					
7.	ครูใช้เทคนิคการสอนที่ทำให้นักเรียนเข้าใจง่ายขึ้น					
8.	ครูเข้มงวดมากเกินไป ทำให้บรรยากาศการเรียน การสอนตึงเครียด					
9.	ครูสอนไม่รู้เรื่อง ทำให้นักเรียนไม่ตั้งใจเรียน					
10.	ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนทุกคนได้มีส่วนร่วม ในการแสดงความคิดเห็น					
11.	ครูให้ความสนใจเฉพาะนักเรียนที่เรียนเก่ง					
12.	ครูใช้สื่อประกอบการสอนได้อย่างเหมาะสม					
13.	ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนไม่น่าสนใจ					
14.	ครูให้งานและการบ้านมากเกินไป					

ข้อ	ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	จริง บ้าง	จริง น้อย	จริง น้อย ที่สุด
	<u>สถานที่เรียน</u>					
15.	โรงเรียนค่อนข้างคับแคบ ทำให้มีสถานที่พักผ่อนไม่เพียงพอ					
16.	โรงเรียนมีความสะอาดและเป็นระเบียบ					
17.	ห้องเรียนมีไม่เพียงพอกับจำนวนนักเรียน					
18.	ห้องเรียนมีขนาดเหมาะสมกับจำนวนนักเรียน					
19.	ห้องเรียนมีความสะอาดและเป็นระเบียบ					
20.	โต๊ะเก้าอี้มีไม่เพียงพอกับจำนวนนักเรียน					
21.	อากาศในห้องเรียนร้อนอบอ้าว					
22.	ห้องเรียนมีแสงสว่างไม่เพียงพอ					
23.	ห้องเรียนมีเสียงดังรบกวนจากภายนอก					
24.	สนามกีฬาภายในโรงเรียนมีขนาดเล็กเกินไป					
25.	ห้องสมุดมีขนาดเล็กและคับแคบ					
26.	โรงอาหารมีขนาดเล็กเกินไป					
27.	ห้องน้ำสปรกและมีกลิ่นเหม็น					
28.	ห้องน้ำมีจำนวนน้อยเกินไป					
	<u>สื่อและอุปกรณ์การเรียน</u>					
29.	ห้องปฏิบัติการทางภาษาต่างประเทศ มีความทันสมัยและมีสภาพการใช้งานที่ดี					
30.	ห้องปฏิบัติการทางวิทยาศาสตร์ มีอุปกรณ์การเรียนที่ทันสมัย					
31.	อุปกรณ์การเรียนวิทยาศาสตร์มีสภาพการใช้งานที่ดี					
32.	อุปกรณ์การเรียนวิทยาศาสตร์มีไม่เพียงพอกับจำนวนนักเรียน					
33.	ห้องปฏิบัติการทางคอมพิวเตอร์มีความทันสมัยและมีสภาพการใช้งานที่ดี					
34.	เครื่องคอมพิวเตอร์มีไม่เพียงพอกับจำนวนนักเรียน					
35.	อุปกรณ์กีฬามีน้อยเกินไป					

ตอนที่ 6 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู

คำชี้แจง ขอให้ให้นักเรียนอ่านข้อความในแบบสอบถามแต่ละข้ออย่างละเอียด แล้วตอบโดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด เพียงข้อละเครื่องหมายเดียวเท่านั้น โดยมีหลักเกณฑ์การเลือกดังนี้

จริงที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด
จริง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมาก
จริงบ้าง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนบางครั้ง
จริงน้อย	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อย
จริงน้อยที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อยที่สุด

แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู

ข้อ	ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	จริง บ้าง	จริง น้อย	จริง น้อย ที่สุด
<u>พฤติกรรมที่ครูปฏิบัติต่อนักเรียน</u>						
1.	ครูให้ความรักและเอาใจใส่ต่อข้าพเจ้าเป็นอย่างดี					
2.	ครูมีความเมตตากรุณาเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่กับข้าพเจ้า					
3.	ครูรับฟังความคิดเห็นของข้าพเจ้า					
4.	ครูตักเตือนและให้อภัยเมื่อข้าพเจ้าทำผิด					
5.	ครูดูแลข้าพเจ้าอย่างใกล้ชิด เมื่อข้าพเจ้าเจ็บป่วย					
6.	ครูให้คำปรึกษากับข้าพเจ้าด้วยความเต็มใจ					
7.	ครูไม่สนใจรับฟังปัญหาส่วนตัวของข้าพเจ้า					
8.	ครูไม่ค่อยให้ความเป็นกันเองกับข้าพเจ้า					
<u>พฤติกรรมที่นักเรียนปฏิบัติต่อครู</u>						
9.	ข้าพเจ้าส่งงานตรงตามเวลาที่ครูกำหนดเสมอ					
10.	ข้าพเจ้าตั้งใจเรียนในขณะที่ครูสอน					
11.	ข้าพเจ้าเคารพและเชื่อฟังคำสั่งสอนของครู					
12.	เมื่อข้าพเจ้ามีปัญหาการเรียน ข้าพเจ้าไม่กล้าปรึกษาครู					
13.	เมื่อข้าพเจ้ามีปัญหาส่วนตัว ข้าพเจ้าไม่กล้าปรึกษาครู					
14.	ในวิชาที่ข้าพเจ้าไม่ชอบครูผู้สอน ข้าพเจ้าจะไม่ตั้งใจเรียน					

ตอนที่ 7 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน

คำชี้แจง ขอให้ผู้อ่านข้อความในแบบสอบถามแต่ละข้ออย่างละเอียด แล้วตอบโดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด เพียงข้อละเครื่องหมายเดียวเท่านั้น โดยมีหลักเกณฑ์การเลือกดังนี้

จริงที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด
จริง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมาก
จริงบ้าง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนบางครั้ง
จริงน้อย	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อย
จริงน้อยที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อยที่สุด

แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน

ข้อ	ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	จริง บ้าง	จริง น้อย	จริง น้อย ที่สุด
1.	เมื่อมีปัญหาด้านการเรียน ข้าพเจ้าสามารถปรึกษาเพื่อนในห้องได้					
2.	ข้าพเจ้าไม่สามารถปรึกษาปัญหาส่วนตัวกับเพื่อนในห้องได้					
3.	เพื่อนมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่กับข้าพเจ้า					
4.	ข้าพเจ้าไม่ได้รับการยอมรับจากเพื่อนในห้อง					
5.	ข้าพเจ้าทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อนๆ อยู่เสมอ					
6.	เพื่อนๆ รับฟังความคิดเห็นของข้าพเจ้า					
7.	เมื่อทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม ข้าพเจ้ามักมีเรื่องขัดแย้งกับเพื่อน					
8.	เมื่อข้าพเจ้าทำงานร่วมกับเพื่อนๆ ข้าพเจ้าจะช่วยทำงานด้วยความตั้งใจ					
9.	ข้าพเจ้าเข้ากับเพื่อนทุกคนในห้องได้เป็นอย่างดี					
10.	ข้าพเจ้าแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเพื่อนๆ ในห้องเสมอ					
11.	ข้าพเจ้าชอบอยู่คนเดียวเงียบๆ ไม่ชอบยุ่งเกี่ยวกับเพื่อนในห้อง					
12.	เมื่อข้าพเจ้าทำงานผิดพลาด ข้าพเจ้าพร้อมที่จะยอมรับผิดต่อหน้าเพื่อน ๆ					

ข้อ	ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	จริง บ้าง	จริง น้อย	จริง น้อย ที่สุด
13.	เมื่อใกล้สอบ เพื่อนๆ ช่วยทบทวนบทเรียนให้ข้าพเจ้า					
14.	เพื่อนๆ มักเตือนให้ข้าพเจ้าอ่านหนังสือก่อนสอบเสมอ					
15.	ข้าพเจ้าไม่ชอบช่วยเหลือเพื่อนในห้อง					
16.	ข้าพเจ้ารู้สึกอับอายที่จะเล่าเรื่องส่วนตัวให้เพื่อนฟัง					
17.	ข้าพเจ้าไม่มีความลับกับเพื่อน					
18.	เมื่อข้าพเจ้าไม่สบายเพื่อนดูแลเอาใจใส่อย่างดี					
19.	ข้าพเจ้ามักทะเลาะกับเพื่อนในห้องเสมอ					
20.	เมื่อข้าพเจ้าไม่เข้าใจบทเรียน เพื่อนในห้องจะช่วยอธิบายให้เข้าใจ					

ตอนที่ 8 แบบสอบถามความรับผิดชอบด้านการเรียน

คำชี้แจง ขอให้นักเรียนอ่านข้อความในแบบสอบถามแต่ละข้ออย่างละเอียด แล้วตอบโดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด เพียงข้อละเครื่องหมายเดียวเท่านั้น โดยมีหลักเกณฑ์การเลือกดังนี้

จริงที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด
จริง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมาก
จริงบ้าง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนบางครั้ง
จริงน้อย	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อย
จริงน้อยที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อยที่สุด

แบบสอบถามความรับผิดชอบด้านการเรียน

ข้อ	ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	จริง บ้าง	จริง น้อย	จริง น้อย ที่สุด
1.	ข้าพเจ้าแบ่งเวลาในแต่ละวันสำหรับการอ่านหนังสือ					
2.	ข้าพเจ้าวางแผนการดูหนังสือเพื่อเตรียมตัวสอบ					
3.	ข้าพเจ้าไม่มีสมาธิในการอ่านหนังสือและทบทวนบทเรียน					
4.	ข้าพเจ้ามักใจลอยคิดถึงเรื่องอื่น ในขณะที่ครูกำลังสอน					
5.	ข้าพเจ้าเข้าห้องเรียนตรงเวลาเสมอ					
6.	ข้าพเจ้านำอุปกรณ์การเรียน และตำราเรียนมาพร้อมทุกวัน					
7.	ข้าพเจ้ามักขาดเรียนในวิชาที่ครูไม่เข้มงวดเรื่องการเข้าชั้นเรียน					
8.	ข้าพเจ้าส่งการบ้านและรายงานตรงตามเวลาที่ครูกำหนด					
9.	เมื่อทำการบ้านไม่ได้หรือไม่เข้าใจ ข้าพเจ้าจะเลิกทำทันที					
10.	เมื่อข้าพเจ้าทำการบ้านไม่เสร็จ ข้าพเจ้าจะไม่เข้าเรียนวิชานั้น					
11.	ข้าพเจ้าตรวจทานและแก้ไขงานอย่างละเอียดก่อนส่งครูทุกครั้ง					
12.	เมื่อครูตรวจงานเสร็จ ข้าพเจ้าจะนำมาปรับปรุงแก้ไขสิ่งที่ผิดทันที					
13.	เมื่อข้าพเจ้าทำงานผิดหรือไม่เรียบร้อย ข้าพเจ้าพยายามปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น					
14.	ในวิชาที่ยาก ข้าพเจ้าพยายามอ่านหนังสือทบทวนหลายๆ ครั้งจนเข้าใจ					
15.	ข้าพเจ้าทบทวนบทเรียนทุกวัน					
16.	ข้าพเจ้าใช้เวลาว่างในแต่ละวันค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมในห้องสมุด					

ข้อ	ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	จริง บ้าง	จริง น้อย	จริง น้อย ที่สุด
17.	ข้าพเจ้ามักผลัดวันประกันพรุ่ง จนทำให้งานไม่เสร็จตามเวลาที่ครูกำหนด					
18.	เมื่อข้าพเจ้าทำการบ้านไม่ได้ ข้าพเจ้าจะขอลอกจากเพื่อน					
19.	ข้าพเจ้ามักคุยกับเพื่อนหรือเอางานอื่นขึ้นมาทำเมื่อเรียนไม่รู้เรื่อง					
20.	ข้าพเจ้าชักถามครูทันทีเมื่อมีข้อสงสัย					
21.	ข้าพเจ้าจะอ่านหนังสือและทำการบ้านเมื่อมีเวลาว่างจากการเรียนในห้อง					
22.	ข้าพเจ้าปรึกษาครูเมื่อมีปัญหาเรื่องการเรียน					
23.	ข้าพเจ้าส่งงานไม่ทัน ถ้าครูให้งานหลายอย่างพร้อมกัน					
24.	ข้าพเจ้าทำตารางการทำงาน และการอ่านหนังสือ และสามารถปฏิบัติได้ตามที่กำหนดไว้					

ภาคผนวก ค

ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

ตาราง 7 แสดงค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามบุคลิกภาพ

ข้อ	อำนาจจำแนก (t)	ข้อ	อำนาจจำแนก (t)
1	3.081	11	6.062
2	3.976	12	2.848
3	3.695	13	1.770
4	2.803	14	1.823
5	2.248	15	1.849
6	5.734	16	1.959
7	3.892	17	1.956
8	1.973	18	3.284
9	2.431	19	3.725
10	5.284	20	2.460

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ .8048

ตาราง 8 แสดงค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง

ข้อ	อำนาจจำแนก (l)	ข้อ	อำนาจจำแนก (t)
1	7.155	15	8.167
2	4.165	16	2.895
3	5.276	17	6.218
4	3.403	18	5.464
5	5.669	19	1.811
6	5.439	20	6.875
7	5.443	21	2.635
8	8.407	22	6.197
9	5.416	23	3.957
10	9.859	24	3.296
11	11.970	25	2.542
12	1.752	26	4.818
13	2.799	27	3.508
14	4.571		

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ .9462

ตาราง 9 แสดงค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามความคาดหวังของผู้ปกครอง

ข้อ	อำนาจจำแนก (t)
1	5.208
2	6.743
3	6.883
4	4.629
5	6.782
6	6.062
7	4.482
8	2.971
9	4.756
10	3.19085

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ .8593

ตาราง 10 แสดงค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามบรรยาการการเรียนการสอน

ข้อ	อำนาจจำแนก (t)	ข้อ	อำนาจจำแนก (t)
1	3.094	19	1.782
2	2.161	20	1.855
3	2.512	21	3.080
4	2.695	22	1.816
5	1.782	23	6.736
6	4.280	24	2.127
7	3.980	25	1.980
8	2.691	26	3.345
9	2.343	27	3.413
10	2.457	28	3.095
11	3.168	29	4.525
12	2.962	30	5.019
13	3.207	31	7.155
14	1.760	32	1.970
15	3.852	33	4.363
16	2.800	34	3.259
17	3.740	35	2.387
18	1.804		

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ .8821

ตาราง 11 แสดงค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู

ข้อ	อำนาจจำแนก (t)
1	5.236
2	7.133
3	5.288
4	4.287
5	4.800
6	6.062
7	2.896
8	2.672
9	3.482
10	3.246
11	4.366
12	1.760
13	4.303
14	3.440

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ .8122

ตาราง 12 แสดงค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน

ข้อ	อำนาจจำแนก (t)	ข้อ	อำนาจจำแนก (t)
1	4.454	11	4.395
2	5.578	12	2.996
3	4.811	13	4.547
4	7.453	14	4.214
5	6.380	15	2.971
6	3.012	16	3.623
7	1.920	17	2.437
8	2.846	18	3.045
9	4.303	19	2.848
10	6.283	20	4.859

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ .8906

ตาราง13 แสดงค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามความรับผิดชอบด้านการเรียน

ข้อ	อำนาจจำแนก (t)	ข้อ	อำนาจจำแนก (t)
1	3.300	13	4.416
2	6.105	14	2.425
3	2.971	15	1.950
4	4.382	16	4.409
5	1.750	17	3.048
6	1.843	18	1.860
7	4.232	19	3.354
8	3.538	20	1.950
9	4.986	21	4.477
10	3.357	22	5.485
11	4.159	23	1.988
12	6.059	24	4.297

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ .8366

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ – สกุล	นางสาวกมลวาทน์ วันวิชัย
วันเดือนปีเกิด	15 เมษายน 2517
สถานที่เกิด	อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	980/52 ถนนสุขุมวิท 101/1 แขวงบางจาก เขตพระโขนง กรุงเทพมหานคร 10260
ตำแหน่งหน้าที่การงาน	เจ้าหน้าที่สืบสวนสอบสวน
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค กองคุ้มครองผู้บริโภคด้านฉลาก ทำเนียบรัฐบาล ถนนราชดำเนินนอก เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร 10300
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2531	มัธยมศึกษาปีที่ 3 จากโรงเรียนอุดรดิตถ์ดรุณี
พ.ศ. 2535	ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (การเลขานุการ) จากสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตบพิตรพิมุข จักรวรรดิ
พ.ศ. 2540	นิติศาสตรบัณฑิต (การโฆษณา) จากมหาวิทยาลัยกรุงเทพ
พ.ศ. 2544	การศึกษามหาบัณฑิต (จิตวิทยาการศึกษา) จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ